

AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA CRNE GORE

U Podgorici, 11.04.2023.godine

Predmet: Predaja Revizorskog izvještaja o obavljenoj zakonskoj reviziji godišnjih finansijskih izvještaja

Poštovani,

Dostavljamo Vam Revizorski izvještaj o obavljenoj zakonskoj reviziji godišnjih finansijskih izvještaja za 2022.godinu.

S poštovanjem,

Tamara Siništaj

šef službe za izvještavanje i primjenu međunarodnih standarda

**AKCIONARSKO DRUŠTVO
SAVA OSIGURANJE PODGORICA**

**POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBRA 2022. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-5
Pojedinačni finansijski izvještaji:	
Pojedinačni bilans uspjeha za godinu koja se završava 31. decembra 2022.	6
Pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2022.	7
Pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava 31. decembra 2022.	8
Pojedinačni bilans novčanih tokova godinu koja se završava 31. decembra 2022.	9
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	10 – 66
Prilog 1: Izveštaj menadžmenta o poslovanju za 2022. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima akcionarskog društva "Sava osiguranje", Podgorica

Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Akcionarskog društva "Sava osiguranje", Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembar 2022. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, i napomene uz finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Društva na dan 31. decembar 2022. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima akcionarskog društva "Sava osiguranje", Podgorica (nastavak)****Ključna revizijska pitanja (nastavak)**

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
Procjenjivanje tehničkih rezervi <p>Tehničke rezerve u iznosu od EUR 20.728.125 na 31. decembar 2022. godine predstavljaju značajan dio ukupnih obaveza Društva.</p> <p>Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku izračuna tehničkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u izračunu tehničkih rezervi uključuje značajnu procjenu Rukovodstva i procjenu o neizvjesnim budućim ishodima. Različite ekonomske i neekonomske pretpostavke, kao što su stope inflacije ili trendovi vezani za sudske sporove, se koriste za procjene ovih tehničkih rezervi.</p> <p>Zbog značajnosti tehničkih rezervi, te njihove inherentne neizvjesnosti procjene, ovo područje smatramo ključnim revizijskim pitanjem.</p>	<p>Stekli smo razumijevanje dizajna internih kontrola nad aktuarskim procesom koji uključuje izračun rezervacija za štete, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo razmotrili pristup i metodologiju koju Društvo koristi za aktuarske analize koje uključuju poređenje procjena i stvarnih pokazatelja iz prethodnih perioda. Naša procjena je, po potrebi, uključila evaluaciju specifičnih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki i razmatranje procjena Rukovodstva vezano za korištene pretpostavke, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda i/ili karakteristika proizvoda, i takođe usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.</p> <p>Posebno smo naše procedure usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama, naročito dugoročnog dijela za poslove neživotnih usluga. Za sprovođenje naših revizorskih procedura, koristili smo usluge ekperata - aktuara.</p> <p>Nadalje, izvršili smo revizijske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun izračun tehničkih rezervi, uključujući i preračun rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka korištenih za izračun „Nastalih, a neprijavljenih šteta“ (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, kao i nezavisan preračun rezervi „Prijavljenih, ali neizmirenih šteta“ (RBNS) za anuitete.</p> <p>Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja uključenih u napomeni 3.15 Bruto tehničke rezerve, 3.16 Tehničke rezerve za rezervisane štete, 3.17 Rezerve za izravnanje rizik, 3.18 Rezerve za neistekle rizike i napomeni 26 Bruto tehničke rezerve uz priložene finansijske izvještaje sastavljene u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.</p>

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima akcionarskog društva "Sava osiguranje", Podgorica (nastavak)

Ostala pitanja

- a) Finansijski izvještaji na dan i za godinu završenu 31. decembra 2021. godine, bili su predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 25. februara 2022. godine izrazio pozitivno mišljenje na ove pojedinačne finansijske izvještaje.
- b) Prikazani finansijski iskazi predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Konsolidovani finansijski izvještaji Grupe čija je matična kompanija Društvo i koji prikazuju ukupan finansijski položaj Grupe na dan 31. decembra 2022. godine biće izdati na kasniji datum.

Ostale informacije u Godišnjem izvještaju Društva

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Osim finansijskih izvještaja i izvještaja nezavisnog revizora, Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnjem izvještaju koji čine Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije koje sadrže Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

U vezi sa našom revizijom finansijskih izvještaja, naša je odgovornost da pročitamo ostale informacije i, u toku sprovođenja toga, razmotrimo jesu li ostale informacije značajno nekonzistentne sa finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim tokom revizije ili se drugačije ispostavi da su značajno pogrešno prikazani.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta i Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, obavili smo i procedure propisane Zakonom o računovodstvu. Procedure uključuju provjeru da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži potrebna objelodanjivanja iz Člana 11. Zakona o računovodstvu kao i da li Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sadrži informacije iz člana 14. Zakona o računovodstvu.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da procijenimo, izvještavamo da:

1. su informacije u priloženom Godišnjem izvještaju Društva za 2022. godinu usklađene, u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima;
2. je priloženi Godišnji izvještaj Društva za 2022. godinu pripremljen u skladu sa Članom 11. Zakona o računovodstvu;
3. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za 2022. godinu pripremljena u skladu sa Članom 14. Zakona o računovodstvu i usklađena u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima.

Dodatno, na bazi poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegovog okruženja stečenog tokom revizije finansijskih izvještaja, dužni smo da izvještavamo ukoliko smo ustanovili da postoje materijalne greške u Godišnjem izvještaju menadžmenta i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Sa tim u vezi nemamo ništa da izjavimo.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima akcionarskog društva "Sava osiguranje", Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlaštenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Rukovodeći partner za reviziju koja je rezultirala izvještajem nezavisnog revizora je Verica Najdanović.

Boban Čabarkapa, Ovlašćeni zastupnik

Deloitte d.o.o. Podgorica
03. mart 2023. godine

Verica Najdanović, Ovlašćeni revizor

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2022. godine

(Iznos u EUR)	Napomena	Tekuća 2022. godina	Prethodna 2021. godina
POSLOVNI PRIHODI		14.330.182	12.594.856
Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja	5	13.720.997	11.900.846
Obračunate bruto premije osiguranja i saosiguranja		17.392.666	14.406.332
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(2.299.082)	(1.608.939)
Promjene bruto prenosnih premija (+/-)		(1.372.587)	(896.547)
Neto prihodi od ostalih usluga	6	609.185	694.010
POSLOVNI RASHODI		(7.631.753)	(6.787.896)
Rashodi naknada šteta	7	(6.604.317)	(5.820.173)
Obračunate bruto naknade šteta sa pratećim troškovima		(7.414.200)	(7.382.446)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		299.159	281.088
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		480.628	1.222.424
Promjene na rezervisanjima za štete		30.096	58.761
Promjene ostalih neto tehničkih rezervisanja	8	(109.803)	(206.877)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	9	(917.633)	(760.846)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		6.698.429	5.806.960
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	10	(4.823.202)	(4.358.582)
Troškovi sticanja osiguranja		(3.634.047)	(3.334.177)
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		201.167	217.546
Amortizacija		(97.283)	(94.927)
Troškovi rada		(977.406)	(908.164)
Ostali operativni troškovi (materijalni i ostali troškovi usluga)		(525.783)	(454.883)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		210.150	216.023
DOBIT – NETO POSLOVNI REZULTAT		1.875.227	1.448.378
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	11	531.456	495.004
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		614.935	588.895
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(83.479)	(93.891)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	12	29.487	(9.145)
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		47.268	869
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(17.781)	(10.014)
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA		560.943	485.859
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		2.436.170	1.934.237
POREZ NA DOBIT	13a	(335.936)	(193.152)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU (+/-)		2.100.234	1.741.085
RASPODJELA NETO DOBITI		-	-
ZARADA PO AKCIJI	14	108,000	89,7374

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 10 do 67).

Ovi pojedinačni finansijski izvještaji usvojeni su Odlukom Odbora direktora Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica br.02-3375/2023 od 03. februara 2023. godine.

Potpisano u ime Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica

Lice odgovorno za sastavljanje pojedinačnih finansijskih izvještaja

(Vesna Cakić)

Izvršni Direktor

(Nebojša Šćekić)

POJEDINAČNI BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2022. godine
(Iznos u EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
AKTIVA			
Stalna imovina		19.449.967	19.895.282
Nematerijalna imovina	15	155.535	126.450
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	16	3.471.065	3.513.850
Dugoročna finansijska ulaganja		15.963.717	16.254.982
Investicione nekretnine	17	822.582	844.933
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	18	495.000	495.000
Dugoročni finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	19	14.464.604	14.896.326
Odložena poreska sredstva	13c	181.531	18.723
Obrtna imovina		11.912.796	9.223.003
Kratkoročna potraživanja	20	3.663.228	3.376.868
Kratkoročna finansijska ulaganja	21	4.339.395	3.263.930
Gotovinska sredstva	22	451.012	575.949
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	23	2.495.037	1.283.513
Aktivna vremenska razgraničenja	24	964.124	722.743
Ukupna aktiva		31.503.113	29.118.285
PASIVA			
Osnovni kapital	25	8.109.657	8.701.344
Akcijski kapital – obične akcije		4.033.303	4.033.303
Revalorizacione reserve		(1.381.229)	(189.308)
Prenesena i neraspoređena dobit		3.357.349	3.116.264
Neraspoređena dobit tekuće godine		2.100.234	1.741.085
Rezervisanja		20.806.823	18.190.592
Bruto tehničke rezerve	26	20.728.125	18.064.307
Ostala rezervisanja	27	78.698	126.285
Kratkoročne obaveze	28	1.346.841	1.026.420
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja		364.074	266.220
Druge finansijske obaveze	16 a	293.671	227.823
Odložene poreske obaveze	13c	70.403	38.397
Pasivna vremenska razgraničenja	29	875.718	933.709
Ukupna pasiva		31.503.113	29.118.285

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 10 do 67).

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2022. godine

(Iznos u EUR)	Uplaćeni kapital - redovne akcije	Revalorizacione rezerve - finansijska ulaganja (Napomena 25)	Neraspoređena dobit	Ukupno (kapital i rezerve)
Stanje na dan 1. januar 2021. godine	4.033.303	123.951	5.074.396	9.231.650
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(313.259)	-	(313.259)
Dobitak prethodnog perioda	-	-	1.741.085	1.741.085
Dividende			(1.958.132)	(1.958.132)
Stanje na dan 31. decembar 2021. godine	4.033.303	(189.308)	4.857.349	8.701.344
Stanje na dan 1. januar 2022. Godine	4.033.303	(189.308)	4.857.349	8.701.344
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(1.191.921)	-	(1.191.921)
Dobitak tekućeg perioda	-	-	2.100.234	2.100.234
Dividende			(1.500.000)	(1.500.000)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	4.033.303	(1.381.229)	5.457.583	8.109.657

Napomene čine sastavni dio
ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 10 do 67).

POJEDINAČNI BILANS NOVČANIH TOKOVA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2022. godine

(Iznos u EUR)	Tekuća 2022. godina	Prethodna 2021. godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	24.733.725	22.765.450
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	18.235.593	15.762.103
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	183.514	934.832
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	6.306.456	6.056.438
Prilivi po osnovu vanrednih prihoda	8.162	12.077
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(21.913.770)	(20.021.857)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(7.005.020)	(6.924.399)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(1.577.274)	(1.001.145)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(3.092.895)	(2.872.125)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(1.611.635)	(1.421.215)
Odlivi po osnovu zakupnina	(11.767)	(18.305)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(1.180.790)	(1.005.903)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(7.434.389)	(6.778.765)
Odlivi po osnovu vanrednih rashoda	-	-
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	2.819.955	2.743.593
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	7.219.875	11.890.422
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti (dividende, učešća u dobiti, kamate i sl.)	487.776	5.894.071
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	22.589	20.661
Prilivi od zakupnina	82.762	83.000
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	6.626.748	5.892.690
Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(8.542.198)	(12.465.093)
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore	(751.739)	(7.747.277)
Odlivi po osnovu deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori	(7.665.000)	(4.589.500)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(86.582)	(94.117)
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(38.877)	(34.199)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(1.322.323)	(574.671)
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	-
Ostali prilivi po osnovu aktivnosti finansiranja	-	-
Odlivi iz aktivnosti finansiranja	(1.622.569)	(2.019.900)
Odlivi po osnovu kratkoročnih kredita	(122.569)	(119.900)
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	(1.500.000)	(1.900.000)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.622.569)	(2.019.900)
D. Neto promjena gotovine	124.937	149.022
Gotovina na kraju obračunskog perioda	451.012	575.949
Gotovina na početku obračunskog perioda	575.949	426.926

Napomene čine sastavni dio
ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 10 do 67).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) osnovano je 30. septembra 1999. godine. Nakon nekoliko vlasničkih transformacija i promjena naziva, od decembra 2016. godine Društvo posluje pod sadašnjim nazivom - Sava osiguranje AD, Podgorica. Naziv „Sava osiguranje“ je promijenjen odlukom Skupštine Društva 005-2735/1 od 5. decembra 2016. godine, a nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja, navedena promjena je registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici dana 16. decembra 2016. godine, Rješenjem broj 4-0004670/088.

Društvo obavlja poslove svih vrsta neživotnih osiguranja, u skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja, broj 304-1/08 od 2. aprila 2008. godine, donijetim od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore.

Pretežna djelatnost Društva predstavljaju poslovi obaveznih osiguranja, kombinovanog osiguranja motornih vozila, imovinskih osiguranja, osiguranja od posljedica nezgode i drugih vrsta neživotnih osiguranja u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09, ... 055/16, 146/21 od 31.12.2021. Društvo pored poslova neživotnih osiguranja može obavljati i poslove saosiguranja, kao i druge poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja.

Od maja 2008. godine, Društvo je u 100% vlasništvu Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana iz Slovenije (u daljem tekstu „Matično društvo“), čime je Društvo postalo dio Osiguravajuće grupe Sava.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše 16 poslovnih jedinica na teritoriji Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici /3/, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Herceg Novom, Kotoru, Tivtu, Budvi, Baru, Ulcinju i Rožajama.

Na osnovu Odluke Odbora direktora Društvo je u septembru 2010. godine osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car d.o.o. Podgorica, čija je pretežna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza. Registracija je sprovedena u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 5-0588809/001.

Društvo je shodno Odluci Odbora direktora br. 004-421/2 od 27. februara 2014. godine 100% vlasnik Društva za zastupanje u osiguranju Montagent d.o.o. Podgorica koje je 30. decembra 2016. godine nakon registrovana u CRPS u skladu sa odlukom Odbora direktora od 16. decembra 2016. godine, promijenilo naziv u Društvo za zastupanje u osiguranju Sava Agent d.o.o. Podgorica. Sjedište Društva je u Podgorici, Ulica Svetlane Kane Radević br. 1.

Na dan 31. decembra 2022. godine Društvo je imalo 138 zaposlenih (31. decembra 2021. godine: 139 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja**

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 145/21 i 152/22).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09, ... 006/13, 055/16, 146/2021), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga, navedeni pojedinačni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju“.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine" nisu prevedeni niti objavljeni u potpunosti.

Naime, od 1. januara 2017. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni Međunarodni standardi revizije (MrevS), izdanje 2016-2017. MrevS iz grupe 700/800 su u primjeni od 2019. godine. Dodatno, od 1. januara 2021. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u zvaničnoj primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI): MSFI 16 Lizing i MSFI 14- Regulisana vremenska razgraničenja. Takođe, od 1. januara 2021. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni IFRIC 22- Transakcije u stranim valutama i avansna plaćanja.

Od 1. januara 2024. godine u Crnoj Gori će biti u zvaničnoj primjeni Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI): MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 15- Prihodi od ugovora sa kupcima. – Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore koji je po Uredbi Vlade Crne Gore nadležan za poslove računovodstva i revizije u Crnoj Gori, objavio je u vezi primjene MSFI 17 kao i MSFI 9 za osiguravajuća društva sljedeće obavještenje: da će MSFI 17- Ugovor o osiguranju, u Crnoj Gori stupiti na snagu 01.01.2026. godine. Za obveznike standarda MSFI 17, odlaže se primjena MSFI 9-Finansijski instrumenti, do početka primjene MSFI 17, dok će za ostale obveznike ovog standarda, stupiti na snagu 01.01.2024.godine. Ranija primjena MSFI i MRS čija se zvanična primjena odlaže u Crnoj Gori je dozvoljena.

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja Društva, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Društvo je u sastavljanju svojih pojedinačnih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike koje su obrazložene u napomeni 3 i koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ukoliko je u računovodstvenim politikama drugačije navedeno.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

Godišnji izvještaj menadžmenta

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, rukovodstvo Društva odgovorno je za pripremu godišnjeg izveštaja menadžmenta za 2022. godinu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. Koncept nastavka poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

2.2.1. Uticaj Covid 19 na poslovanje Društva

U uslovima pandemije Covid 19 - Društvo je uspjelo da održi zadovoljavajući nivo kvaliteta usluga za klijente, i ne samo to, krizna situacija je na neki način ubrzala uvođenje elektronskih servisa, – prilagođavajući se se novonastalim okolnostima, omogućeno je bilo klijentima da - poslove vezane za osiguranje mogu izvršiti elektronskim putem.

U 2022. godini Društvo je uspjelo da vrati trend rasta bruto fakturisane premije započeta u ranijim godinama a koji je prekinut pandemijom Covid-19 u 2020. godini, a djelimično i u 2021. godini.

Kada su u pitanju štete, tokom 2022. godine zabilježen je rast broja prijavljenih i riješenih šteta u odnosu na 2021. godini.

2.2.1. Uticaj Covid 19 na poslovanje Društva (nastavak)

Kada su u pitanju finansijska ulaganja Društva, - situacija sa Covid-19 u 2022. godini nije imala veći uticaj na ovu oblast poslovanja (kao ni u 2021. godini). Zato je, tokom 2022. godine, Društvo nastavilo sa ulaganjem sredstava u državne obveznice i u depozite.

2.3. Konsolidacija

Na osnovu Zakona o računovodstvu („Sl. list CG”, br145/21 i 152/22)-, privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI. Konsolidovani finansijski izvještaji su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Takođe, u skladu sa ovim Zakonom matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Društvo je ove pojedinačne finansijske izvještaje sastavilo na osnovu i prema zahtjevima zakona i propisa Crne Gore gdje su ulaganja u zavisna pravna lica iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvređenja. Detaljniji prikaz finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje koje će Društvo sastaviti i predati Poreskoj upravi Crne Gore u zakonskom roku tj. do 31.maja - tekuće godine za prethodnu.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

Naziv	Sjedište	% učešća	Osnovna djelatnost
Sava Car d.o.o. Podgorica	Ul. Svetlane Kane Radević br.1 Podgorica	100%	Tehničko ispitivanje i analize
Sava Agent d.o.o. Podgorica	Ul. Svetlane Kane Radević br.1 Podgorica	100%	Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

Zavisno pravno lice čije je Sava Car d.o.o Podgorica 100% vlasnik je:

Naziv	Sjedište	% učešća	Osnovna djelatnost
Sava Car Beograd	Braće Jerkovića 108 Beograd	100%	Tehničko ispitivanje i analize

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvređenja finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja, procjene obezvređenja nekretnina, procjene obezvređenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete, procjene obezvređenja vrijednosti nefinansijske imovine, rezervisanja po osnovu sudskih sporova, priznavanja odloženih poreskih sredstava, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine i ostala rezervisanja.

2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

Obezvređenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju

Društvo vrši pregled finansijskih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvređenja finansijskih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Društvo procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine.

Obezvređenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju

Društvo smatra učešća u kapitalu obezvrijeđenim kada postoji dokumentovano (tržišni podaci) ili procijenjeno smanjenje fer vrijednosti ovih sredstava ispod njihove nabavne vrijednosti.

U slučaju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, Društvo procjenjuje na pojedinačnoj osnovi da li postoje objektivni dokazi o obezvređenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti. U slučaju instrumenata kapitala raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i „značajan“ ili „prolongiran“ pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti

Koristan vijek trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Obezvređenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva analizira knjigovodstvenu vrijednost nefinansijske imovine. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Razmatranje obezvređenja zahtijeva od rukovodstva subjektivno prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

Rezervisanje po osnovu sudskih sporova

Društvo je uključeno u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Društvo periodično procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.4. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora i sektora likvidacije šteta, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo. Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom i odmjerava se po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze.

Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Rezervisane štete

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve neiskorišćene poreske gubitke i/ili poreske kredite do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski gubici/krediti mogu iskoristiti.

Značajna procjena od strane rukovodstva Društva je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Poslovni prihodi

3.1.1. Neto prihodi od premije osiguranja i saosiguranja

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premija osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja se, nakon umanjenja poreza na premiju osiguranja u skladu sa Zakonom o porezu na premiju osiguranja („Sl. list CG”, br. 061/13 i 006/14), priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Neto prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja, umanjene za dio reosiguranja i saosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premija prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od tehničke premije, režijskog dodatka i preventive.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalnu stopu režijskog dodatka utvrđuje nadležni organ Društva, po prethodno pribavljenom mišljenju ovlašćenog aktuara.

Prenosna premija (rezerva za nezarađene premije) se obezbjeđuje da bi se obuhvatili djelovi fakturiranih premija koji se odnose na prihode narednih obračunskih perioda. Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja odnosno metodom pro-rata-temporis.

3.1.2. Neto prihodi od ostalih usluga

Ostali poslovni prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. U okviru ostalih poslovnih prihoda iskazuju se prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja (vještačenja po uslužnim štetama i sl.), naplaćena ispravljena ili otpisana potraživanja i drugo.

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

3.2.1. Neto rashodi naknada šteta

Poslovni rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove -doprinosi i rezervisanja

Neto rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta (odštete i naknade odštetnih zahtjeva), umanjene za regresna potraživanja i dio reosiguranja i saosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete, koje su korigovane za učešće reosiguranja i saosiguranja u tim rezervama.

Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže direktne i indirektne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta, kao i sudske troškove i troškove vještačenja. U okviru navedenih troškova sadržani su i troškovi naplate regresa, kao i dio operativnih troškova koji su nastali u službi šteta.

Rashodi za rezervisane štete obračunavaju se u skladu sa opisanim u napomeni 3.16.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Poslovni rashodi (nastavak)

3.2.2. Ostali troškovi iz poslova osiguranja (nastavak)

Ostali troškovi iz poslova osiguranja se odnose na: troškove doprinosa garantnom fondu, troškove nadzora osiguranja, troškove za preventivnu djelatnost, vatrogasni doprinos, rashode obezvređenja potraživanja, otpise potraživanja, i ostale neto troškove iz poslova osiguranja.

Troškovi doprinosa garantnom fondu obračunavaju se i iskazuju u skladu sa politikama opisanim u napomeni 3.19. Ostali troškovi koji se odnose na troškove sprovođenja osiguranja obuhvataju troškove sticanja osiguranja, koji obuhvataju direktne i indirektne troškove sticanja osiguranja i iskazani su po funkcionalnom principu, kao i promjenu u razgraničenim troškovima i ostale operativne troškove, razvrstane takođe po funkcionalnim grupama. Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja se umanjuju za prihod od provizije reosiguravača.

Na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja vrši se razgraničenje direktnih troškova sticanja osiguranja (troškovi provizija agenata) na naredni period u skladu sa odnosom prenosne premije u ukupnoj premiji.

3.3. Naknade za zaposlene

3.3.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.3.2. Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, regres za korišćenje godišnjeg odmora, naknade toplog obroka i prevoza, kao i pomoć zaposlenima, po odluci Izvršnog direktora Društva. Ukoliko Odbor direktora Društva donese odluku, isplaćuju se zaposlenima nagrade za uspješan rad tokom godine.-

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja

Sadašnja vrijednost budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru, kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova, iskazane su po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima na datum sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja.

U skladu sa čl. 18 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od najmanje 3 minimalne neto zarade. Zakon o radu, u članu 113, propisuje isplatu otpremnine u visini od 2 minimalne neto zarade u Crnoj Gori.

U toku 2022. godine nije bilo zaposlenih koji su otišli u penziju pa stoga nije vršena isplata otpremnine po ovom osnovu..

U pojedinačnim finansijskim izvještajima Društva na dan 31. decembra 2022. godine, izvršeno je rezervisanje obračunato od strane ovlašćenog aktuara, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju zaposlenima nakon ispunjenih uslova.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Naknade za zaposlene (nastavak)

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja (nastavak)

Iznos predviđen za jubilarne nagrade u zavisnosti od godina radnog staža ostvarenog u Društvu, prikazan je u sledećoj tabeli:

<u>Godine radnog staža u Društvu</u>	<u>Iznos jubilarnih nagrada u EUR</u>
10	100
20	200
30	300

3.3.4. Otpremnine u slučajevima prestanka potrebe za radom

Zaposlenima se isplaćuje otpremnina u slučajevima prestanka potrebe za radom usled tehnološkog viška, shodno odredbama Zakona o radu.

3.4. Neto finansijski prihodi i rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi

Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: prihodi od kamata na finansijske plasmane, dobici od finansijskih sredstava, prihodi od zakupa, pozitivne kursne razlike i drugi prihodi.

Rashode od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: rashodi od kamata na pozajmice, gubici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, rashodi od ulaganja u investicione nekretnine (amortizacija), negativne kursne razlike i drugi finansijski rashodi.

Prihodi od kamata i rashodi kamata se knjiže u korist, odnosno na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3.5. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunate u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2022. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.6. Porezi i doprinosi****3.6.1. Porez na dobit****3.6.1.1. Tekući porez na dobit**

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, „Službeni list Crne Gore", br. 040/08, ... 055/16, 146/21 i 152/22. Stope poreza na dobit su progresivne i kreću se u rasponu od 9% do 15%. Primjenjuju se na oporezivu dobit na sljedeći način: do 100.000,00 eura 9%; od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura +12% na iznos preko 1.500.000,01 eura +15%;

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.6.1.2. Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.6.2. Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa propisima Crne Gore.

3.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrijednosti i umanjena za akumuliranu amortizaciju i obezvređenje vrijednosti. Nematerijalna ulaganja se najvećim dijelom odnose na kupljene softvere za vođenje poslovnih knjiga i obračun premija osiguranja. Godišnje stope amortizacije odnosno, metod amortizacije je propisan Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama, koje je donio Odbor direktora Društva.

Primijenjene stope amortizacije nematerijalnih ulaganja su prikazane u sledećem pregledu i nijesu se mijenjale u odnosu na prethodni period:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Računarski program	20,00%	30,00%
Ostala nematerijalna ulaganja	prema vijeku upotrebe	20,00%

Metod amortizacije, koji koristi Društvo, je ravnomjerna vremenska amortizacija – proporcionalni metod. Društvo obračunava amortizaciju pojedinačno. Godišnje je potrebno provjeriti eventualna obezvređenja nematerijalnih ulaganja sa neodređenim vijekom upotrebe i nematerijalna sredstva, koja se još ne koriste.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama, postrojenjima i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Društvo koristi model nabavne vrijednosti i nekretnine, postrojenja i opremu za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja vodi po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjenim za ukupnu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Pod nabavnom vrijednošću se podrazumijeva vrijednost po fakturi dobavljača uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala i troškovi svakodnevnih popravki smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Stope amortizacije pojedinih nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i staranja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Provjera vijeka korišćenja nekretnina i opreme u izabranom metodu amortizacije vrši se godišnje. Amortizacija se obračunava za svako sredstvo pojedinačno.

Stope amortizacije u računovodstvene i poreske svrhe su ostale nepromijenjene. U tabelarnom pregledu koji slijedi stavljeni su dozvoljeni rasponi za primjenu amortizacije u računovodstvene

svrhe, u skladu sa usklađenom računovodstvenom politikom na nivou Grupe. Primijenjene stope amortizacije prikazane u sledećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Nekretnine - namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,30-2,00	5,00
Nekretnine – investicione nekretnine-	1,80-2,00	5,00
Kancelarijski i ostali namještaj	10,00-12,50	20,00
Kompjuteri i računarska oprema	33,00-50,00	30,00
Automobili i ostala transportna sredstva	20,00	15,00
Rashladni uređaji	6,60-20,00	15,00
Telefoni, telefaksi i ostala oprema	6,60-20,00	25,00

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica metod obračuna amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od metoda obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Naime, amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za postrojenja i opremu primjenom degresivnog metoda za cijelu godinu, bez obzira na datum aktivacije.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Obezvredjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Društvo analizira vrijednosti po kojima je prikazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje indikacije obezvređivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja (ukoliko obezvređenje postoji).

Kod procjenjivanja, da li postoje indikatori obezvređivanja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstava se smanjila mnogo više od očekivanja zbog protoka vremena;
- javile su se značajne promjene u tehničkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a to povećanje će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenja kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstava i drugi indikatori).

Ako postoje navedeni indikatori, Društvo vrši procjenu nadoknadive vrijednosti sredstava. Kao nadoknadiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjena za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak zbog obezvređenja, koji se priznaje u bilansu uspjeha.

Ako naknadno dođe do smanjenja ili ukidanja gubitaka zbog obezvređenja priznatog u ranijim godinama, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njenoj nadoknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvređivanja sredstva. Ukidanje gubitka zbog obezvređivanja se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha.

3.10. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje Društvo ne koristi za neposredno obavljanje svoje djelatnosti, nego se drže u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine i/ili porasta vrijednosti kapitala.

Investicione nekretnine su nekretnina (zemljište ili objekat - ili dio objekta ili oboje) koje drži (vlasnik ili zakupac u okviru finansijskog lizinga) u cilju ostvarivanja prihoda od zakupa ili porasta vrijednosti kapitala ili i jednog i drugog, a ne za korišćenje u proizvodnji ili nabavci dobara ili usluga ili u administrativne svrhe, ili dalju prodaju u redovnom toku poslovanja.

Vrijednost investicionih nekretnina Društvo odmjerava po modelu nabavne vrijednosti. Nabavna vrijednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Način amortizacije i obezvređenja investicione nekretnine je isti kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme. Društvo periodično provjerava i objelodanjuje poštenu (fer) vrijednost investicione nekretnine, koju utvrđuje na osnovu javno dostupnih podataka o tržišnoj vrijednosti pojedinih vrsta nekretnina.

Provjera eventualnog obezvređenja investicionih nekretnina, vrši se godišnje. Amortizacione stope su iste kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani u napomeni 3.8. Postupci za obezvređenje su isti kao kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani su u napomeni 3.9. Ako će se investiciona nekretnina prodati, odnosno stečena je s namjerom otuđenja, ili je njena prodaja veoma vjerovatna, nekretnina se razvrstava u stalnu imovinu koja se drži za dalju prodaju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovo se procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Finansijske investicije se razvrstavaju u sledeće grupe:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)
- finansijske investicije u posjedu do dospijea na naplatu (druga grupa)
- finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa).

Pri početnom priznavanju finansijskog sredstva Društvo vrši odmjeravanje po vrijednosti ulaganja koja uključuje troškove transakcija koji se mogu direktno pripisati sticanju finansijskog sredstva, izuzev u slučaju finansijskog sredstva koji se mjeri po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobitak ili gubitak za koji se navedeni trošak sticanja iskazuje kao rashod perioda. Nakon početnog priznavanja Društvo finansijske investicije odmjerava po poštenoj (fer) vrijednosti.

Dugoročne finansijske investicije, koje za naplatu dospijevaju u roku od godinu dana od datuma na koji glasi bilans stanja, se u bilansu stanja prenose u kratkoročne finansijske investicije.

3.11.1. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)

Ulaganja u hartije od vrijednosti koje se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja ne uključuje troškove nastale kod sticanja

investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju priznaju se u bilansu uspjeha.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Iznos više/(manje) ostvarene prodajne vrijednosti po osnovu prodaje hartija od vrijednosti u odnosu na vrijednost koja je iskazana u poslovnim knjigama Društva, iskazuje se kao dobit / (gubitak) u bilansu uspjeha i prikazuje kao dio finansijskih rezultata od ulaganja.

3.11.2. Finansijska sredstva u posjedu do dospijea na naplatu (druga grupa)

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospijecom, i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospijea. Ukoliko Društvo prodaje više od beznačajnog iznosa investicije koja se drži do dospijea, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.3. Finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)

Potraživanja iz poslovnih odnosa predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplata, koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim za kratkoročna potraživanja kada bi priznavanje kamate bilo nematerijalno. Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Svi krediti i potraživanja se inicijalno priznaju po fer vrednosti. Nakon početnog vrednovanja, krediti se iskazuju u neotplaćenim iznosima plasmana, uzimajući u obzir sve popuste ili premije prilikom sticanja, umanjenim za iznose ispravki vrijednosti po osnovu obezvređenja. Prihodi i potraživanja po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se evidentiraju u okviru prihoda od kamata, odnosno potraživanja od kamata. Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o iznosu potencijalno nenaplativih potraživanja.

3.11.4. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju ulaganja za koja postoji namjera držanja u posjedu tokom neodređenog vremenskog perioda, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za likvidnim sredstvima, a u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznog kursa ili vrijednosti kapitala.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja predstavlja visinu izdatka uvećanu za troškove sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se direktno u kapitalu kroz izvještaj o promjenama na kapitalu, osim za troškove od umanjenja vrijednosti i devizne gubitke i dobitke.

Prilikom prodaje finansijskog sredstva akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biće priznat kao dobit ili gubitak preko bilansa uspjeha.

3.11.5 Potraživanja za premije

Potraživanja za premije predstavljaju potraživanja od osiguranih lica za fakturisanu premiju osiguranja u skladu sa ugovorenim uslovima u zaključenoj polisi osiguranja. Fakturisanje se vrši isključivo na osnovu polise.

Obračun premije vrši se na osnovu uslova osiguranja i tarifama premije.

Procjena naplativosti potraživanja po premijama vrši se u skladu sa Pravilnikom Društva o procjenjivanju bilansnih pozicija. Nenaplativa potraživanja otpisana su direktnim metodom na osnovu predloga Popisne komisije.

3.11.6 Ostala kratkoročna potraživanja

Ostala kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja po osnovu obračunatih kamata na depozite po viđenju, potraživanja po osnovu provizije iz poslova reosiguranja i potraživanja po osnovu datih avansa iz sredstava preventive, potraživanja za zakup poslovnog prostora, potraživanja po osnovu regresu, potraživanja od državnih organa i ostala potraživanja.

Regresna potraživanja se priznaju u okviru sredstava u slučaju kad je na osnovu podnesenog regresnog zahtjeva stečen odgovarajući pravni osnov (pravosnažna sudska odluka, zaključeni pisani sporazum sa osiguranikom ili dužnikom, početak otplate duga od strane osiguravača ili dužnika ili subrogacija kod kreditnih osiguranja).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.7 Učešća u kapitalu drugih pravnih lica

Društvo priznaje i obračunava ulaganja u zavisna društva u pojedinačnim finansijskim izvještajima u visini nabavne vrijednosti. Ako Društvo kao investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), 20 ili više procenata glasačke moći društva u koje je investirano, uzima se da investitor ima značajan uticaj, osim ako se može jasno dokazati da to nije tako. Ako društvo-investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), manje od 20% glasačke moći u društvu u koje je investirano, smatra se da investitor nema značajan uticaj, osim ako se takav uticaj može jasno dokazati. Značajno ili većinsko vlasništvo od strane drugog investitora ne mora isključivati značajan uticaj društva-investitora.

Društvo mora bez obzira na prirodu svog učešća u društvu u kojem je investiralo, na osnovu ocjene da li to društvo kontroliše, odrediti da li je matično društvo.

3.11.8 Umanjenje vrijednosti potraživanja za premiju osiguranja i regresnih potraživanja

Na dan bilansiranja Društvo procjenjuje da li postoji bilo kakav dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti potraživanja. Procjenjivanje se vrši pojedinačno i sva potraživanja, za koja se procijeni da se ne mogu naplatiti iskazuju se kao rashod perioda i za iznos istih umanjuje se bilansna aktiva. Društvo vrši direktan otpis potraživanja ukoliko je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Procjena vrijednosti nenaplativih potraživanja, vrši se kvartalno i na kraju godine, uzimajući u obzir ročnost dospijeca u kombinaciji sa bonitetom klijenta. Procjena vrijednosti potraživanja vrši se u skladu sa kriterijumima iz Pravilnika o procjeni aktive Društva.

3.11.9 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte)

Finansijska imovina se procjenjuje sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih izvještaja. Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti odnosno u korist neto prihoda od ostalih usluga u bilansu uspjeha. U skladu sa propisima u Crnoj Gori za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su pravna lica, u grupi osiguranja imovine, formira se obezvređenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Dospjela do 90 dana	10 %
Dospjela od 91 do 180 dana	35 %
Dospjela od 181 do 360 dana	70 %
Dospjela preko 360 dana	100 %

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.9 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte) (nastavak)

3.11.10 Prestanak priznavanja finansijske imovine (opšte)

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Društvo ne prenese finansijsku imovinu ili zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Društvo nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

3.11.11 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima se prvobitno prikazuju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

3.11.12 Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada su obaveze Društva otpuštene, otkazane ili ističu.

3.11.13 Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na Društvo, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Sredstva koja se drže po ugovorima o finansijskom lizingu se priznaju u bilansu stanja Društva po sadašnjoj vrijednosti minimalnih rata lizinga utvrđenih na početku perioda lizinga. Odgovarajuća obaveza prema davaocu lizinga se uključuje u bilans stanja kao obaveza po finansijskom lizingu. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.11.14 Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U izvještajima novčanih tokova pod novčanim sredstvima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni i novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12. Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja i ostala AVR

Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja predstavljaju razgraničene troškove srazmjerno odnosu prenosne premije u ukupnoj premiji. U aktivnim kratkoročnim vremenskim razgraničenjima obuhvaćeni su i razgraničene unaprijed plaćene obaveze koje ne terete bilans uspjeha obračunskog perioda.

Društvo u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o načinu i metodologiji razvrstavanja i razgraničavanja troškova, vrši razgraničenje samo direktnih troškova pribave osiguranja - provizije na premiju osiguranja.

3.13. Kapital

U skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16 i 146/21) kapital Društva za osiguranje čini: zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Osnovni kapital Društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja - revalorizacione rezerve;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital se umanjuje za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) revalorizacione rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračunu dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala Društva.

Karakteristike podređenih dužničkih instrumenata koji se mogu uključiti u dopunski kapital propisuje regulatorni organ.

Odbitne stavke pri obračunu kapitala čine:

- 1) udjeli u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) Akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

Kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Kapital (nastavak)

3.13.1. Garantni kapital

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti. Društvo dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

Prema Pravilniku o načinu obračuna margine solventnosti, ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samoprdržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samoprdržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

3.14. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve su formirane na osnovu efekata revalorizacije, odnosno svođenja na fer vrijednost plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. U slučaju kad je poštena fer vrijednost veća pozitivni efekti svođenja se priznaju kao povećanje revalorizacione rezerve od investicija, dok se u suprotnom slučaju pokazuje kao njeno smanjenje.

3.15. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo je u obavezi za sve poslove osiguranja koje obavlja formira odgovarajuće tehničke rezerve koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju, društvo za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja dužno je da formira sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezerve za rezervisane štete;
- rezerve za bonuse i popuste;
- druge tehničke rezerve.

S obzirom da nije donešena podzakonska regulativa koja reguliše način i kriterijume obračuna rezervi za bonuse i popuste i druge tehničke rezerve, a u skladu sa instrukcijama dobijenim od strane Agencije za nadzor osiguranja, Društvo formira tehničke rezerve za prenosne premije i za rezervisane štete;

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisuje Agencija za nadzor osiguranja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja su u osiguravajućem društvu sastavljeni pravilnici za formiranje tehničkih rezervi.

Računovodstveno iskazivanje tehničkih rezervi raščlanjeno je po vrstama rezervi.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete

3.16.1. Rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu.

Izuzetno, za nastale prijavljene a neriješene štete u redovnom postupku (koje nijesu u sporu) za koje je utvrđen pravni osnov ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se s većom preciznošću mogli obračunati rezervisani iznosi, rezerviše se, i to po svakoj šteti, iznos najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada. Iznos rezervisanih šteta ponovno se procjenjuje na kraju svakog obračunskog perioda. Rezervisane nastale prijavljene a neriješene štete u osiguranju od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (AO) koje se isplaćuju u obliku rente, obračunavaju se u kapitalizovanim iznosima (sadašnja vrijednost budućih rentnih isplata).

3.16.2. Rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete

Rezerve za nastale neprijavljene štete obračunavaju se primjenom onih aktuarskih metoda, koje po mišljenju ovlašćenog aktuara daju realnu procjenu rezervisanih šteta za pojedine vrste osiguranja. Rezervacije za nastale neprijavljene štete mogu se obračunavati primjenom pojedinačne metode ili kombinacijom više metoda, u skladu sa važećim pravilnikom koji je propisan od strane regulatornog organa.

3.16.3. Troškovi po osnovu šteta koje su rezervisane na dan procjene

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne i indirektno troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Direktni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji se mogu direktno locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudski troškovi i takse u sporovima i sl). Indirektni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji nijesu locirani na pojedinu štetu a nastali su u procesu rješavanja i isplate šteta (npr. plate, administrativni troškovi i sl.) Za raspodjelu indirektnih troškova kao „ključ” koristi se udio -riješenih šteta pojedinačnih vrsta osiguranja u ukupno -riješenim štetama tog izvještajnog perioda.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta r_t .

$r_t = 1 + T_t/S_{ut}$, pri čemu je

- r_t = koeficijent rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu štete, T_t = troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta S_{ut} = ukupan iznos riješenih šteta, odnosno naknade osiguranja na kraju obračunskog perioda (uključujući rentne štete).

Bruto rezervisane štete na datum procjene obračunavaju se kao proizvod koeficijenta r_t i iznosa rezervisanih šteta na taj datum.

3.17. Rezerve za izravnjanje rizika

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja kredita, dužno je da formira rezerve za izravnjanje rizika za tu vrstu osiguranja. Kako Društvo do poslednjeg kvartala 2022.godine nije obavljalo -ovu vrstu osiguranja, nije dužno da formira rezerve za izravnjanje rizika.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.18 Rezerve za neistekle rizike**

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije. Rezerve za neistekle rizike izračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$URR = \max(\text{očekivane štete} + \text{očekivani troškovi} + \text{DAC} - \text{prenosna premija}, 0)$.

3.19. Doprinos Garantnom fondu

Visina redovnog doprinosa Garantnom fondu za -2022 . godinu, po odluci objavljenoj u Sl.listu CG, br.140/21 od 30. Decembra 2021. godine- koju je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, iznosi -3,91% od ukupne fakturisane premije u 2021. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima. Izdvajanje za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima iznosi -0,39% od bruto fakturisane premije u 2021. godini.

3.20. Fer (pravična) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o fer vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

3.21. Zakupi

Zakupi se od 01. januara 2019. godine prikazuju u finansijskim izvještajima u skladu sa standardom MSFI 16 - Zakupi.

Društvo kao zakupac

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojim se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupima kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Društvo evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

Društvo kao zakupac (nastavak)

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjeravanje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjerena korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Društvo ponovno odmjerava obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju je obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovno odjerala diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa).
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjerava na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjeravanje odnosne obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvredjenje.

U slučajevima kad Društvo ima obavezu da snosi troškove za rastavljanje i uklanjanje zakupljene imovine, vraćanja mjesta na kojem se nalazi imovina ili vraćanja dotične imovine u stanje potrebno uslovima zakupa, Društvo priznaje rezervisanje u skladu sa MRS 37. U mjeri u kojoj se troškovi odnose na imovinu s pravom korišćenja, troškovi su uključeni u odnosnu imovinu sa pravom korišćenja, osim ukoliko su ti troškovi nastali za proizvodnju zaliha.

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosna imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi (nastavak)

Društvo kao zakupac (nastavak)

U skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/02 od 13.06.2002, "Službeni list Crne Gore", br. 130/21 od 16.12.2021) u slučaju stalnih sredstava koja su uzeta u zakup sa pravom korišćenja dužim od godinu dana, a koja se, shodno propisima o računovodstvu kod primaoca lizinga priznaju kao sredstvo, rashod po osnovu amortizacije priznaje se u iznosu računovodstvene amortizacije.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnine, postrojenja i oprema.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvrijeđenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjeravanje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem se događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvaja komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Društvo nije koristilo ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponenata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Društvo alocira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina.

Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređvanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Društvo nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka. Proces upravljanja rizicima predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

Društvo je, tokom 2022. godine, poslovalo u skladu sa ciljevima definisanim Risk Strategijom Grupacije. Ovaj zaključak je donešen na osnovu podataka koji govore u prilog tome da je Društvo imalo dobre pokazatelje o kapitalu Društva, profitabilnosti, finansijskim rizicima, likvidnosti, kao i izloženosti operativnim i strateškim rizicima.

Društvo se uspješno izborilo sa otežavajućim okolnostima poslovanja u uslovima velike ekonomske krize izazvane dešavanjima vezano za pandemiju Covid-19 i rat u Ukrajini i sve rizike je držalo pod kontrolom.

U protekloj godini nije bilo drugih značajnih posledica nastalih usled internih promjena u Društvu, implementiranih mjera za postupanje sa rizicima ili promjena u poslovnoj politici. U skladu sa domaćom zakonskom regulativom, Društvo je održavalo propisanu adekvatnost kapitala i time svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držalo pod kontrolom. Društvo je u protekloj godini usvojilo i ažuriralo niz politika, pravilnika, procedura i ostalih internih akata, a sve u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima.

Takođe, upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije.

KATEGORIJE RIZIKA

Identifikovani rizici kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju evidentirani su u katalogu rizika, a svrstani su u sledeće kategorije:

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja.

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i uputstva za rad, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima. Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi.

Takođe, kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

Strateški rizik je rizik gubitka odnosno neočekivanog pada vrijednosti Društva usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom i pravnom okruženju i razvoju tržišta.

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učesće u pripremanju izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza i sl.

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti ispunjavanja tekućih ili kratkoročnih obaveza ili ispunjavanja istih pod nepovoljnim uslovima. Rizik likvidnosti se prije može definisati kao rizik koji proizilazi iz kratkoročnog cash flow-a, nego kao rizik koji proizilazi iz dugoročne neuravnoteženosti imovine i obaveza. Drugim riječima, rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva ne postoje dovoljna likvidna sredstva, flow-a, nego kao rizik koji proizilazi iz dugoročne neuravnoteženosti imovine i obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za pravovremenim plaćanjem šteta i drugih obaveza. U Sektoru za finansije i računovodstvo dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALCO).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

Tržišni rizik je rizik koji nastaje usled fluktuacija vrijednosti imovine, obaveza i parametara koji utiču na tržišne cijene (uključujući rizik od neočekivanog pada tržišne vrijednosti portfolija usled pogoršanja kreditne sposobnosti druge strane.

U skladu sa zakonskom regulativom, Društvo slobodna sredstva deponuje i ulaže, ali u isto vrijeme vodi računa o održavanju likvidnosti i blagovremenoj isplati šteta i drugih obaveza Društva. Ulaganje sredstava finansijskog portfolija Društva obezbijeđeno je ugovorenim kamatnim stopama, po osnovu čega Društvo ostvaruje značajne finansijske prihode. Zato se redovno analiziraju promjene novčanih tokova, kamatnih stopa, a prate se i kretanja kreditnog rejtinga banaka, cijena nekretnina i td.

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti sa kojima Društvo raspolaže u svom portfelju. I u 2022. godini, kao i ranijih godina, dominantno učešće u portfoliju Društva imale su državne obveznice (mada je došlo do smanjenja njihovog učešća u korist depozita).

Rizik druge ugovorne strane je rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispuni svoje obaveze

Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospjeća. Odjeljenje za naplatu potraživanja intenzivno radi na naplati zastarjelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti.

Rizik osiguranja je rizik povezan sa preuzimanjem rizika u osiguranje i rešavanjem šteta, kao i rizik koji proizilazi iz neizvjesnosti u pogledu nastanka obaveza, njihovog iznosa i vremena nastanka (neočekivani gubici koji nastaju usled neadekvatnih ponuda osiguranja i neadekvatnog formiranja rezervacija).

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unapređenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja.

U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja je da Društvo pravilno utvrdi visinu samopridržaja, odnosno maksimalni iznos obaveza koje može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. Maksimalni samopridržaj na nivou Društva za 2022. godinu obračunat je u skladu sa Odlukom o kritrijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja i ukupnom iznosu samopridržaja.

Tokom protekle godine, katalog rizika je ažuriran dva puta. Najnoviji katalog rizika odlikava stanje na dan 31.12.2022. i sadrži 101 identifikovani rizik (65 rizika pripada grupi operativnih rizika, 16 grupi strateških rizika, 9 grupi rizika osiguranja, 5 grupi tržišnih rizika, dok po 3 identifikovana rizika pripadaju grupi rizika likvidnosti i druge ugovorne strane). U odnosu na 30.06.2022. i 31.12.2021. identifikovana su tri nova rizika i to: Rizik cyber napada, Rizik korišćenja cloud servisa i Rizik uticaja inflacije na povećanje troškova Društva i obaveza prema dobavljačima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar. 2022.	31. decembar. 2021.
Prihodi od premije osiguranja	17.392.666	14.406.332
Prihodi iz primljenog saosiguranja	-	-
Premija reosiguranja i saosiguranja	(2.299.082)	(1.608.939)
Promjena prenosnih premija (napomena 26)	(1.826.625)	(845.704)
Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	454.038	50.843
	13.720.997	11.900.846

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2022. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

	Prihodi od premije osiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	1.254.242	(18.543)	(240.264)	2.355	997.790
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	560.043	-	(29.009)	-	531.034
Osiguranje motornih vozila	2.638.560	(63.329)	(269.348)	565	2.306.448
Osiguranje šinskih vozila	68.068	(50.459)	(6.093)	4.126	15.642
Osiguranje vazduhoplova	600.636	(468.496)	(281.394)	219.487	70.233
Osiguranje plovnih objekata	48.025	(8.967)	(6.482)	762	33.338
Osiguranje robe u prevozu	177.981	(77.048)	(17.491)	5.098	88.540
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	902.136	(393.954)	(162.258)	22.133	368.057
Ostala osiguranja imovine	1.033.800	(584.977)	(116.768)	54.998	387.053
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.933.440	(224.703)	(414.554)	1.911	8.296.094
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	72.406	(62.388)	(33.921)	29.228	5.325
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	67.202	(33.556)	(4.725)	(255)	28.666
Osiguranje od opšte odgovornosti	384.996	(155.934)	(22.980)	12.531	218.613
Osiguranje kredita	208.819	(111.851)	(174.069)	88.868	11.767
Osiguranje jemstva	5.905	-	(3.113)	-	2.792
Osiguranje finansijskih gubitaka	141.860	(44.877)	(19.805)	12.231	89.409
Osiguranje troškova pravne zaštite	24	-	3	-	27
Osiguranje pomoći na putu	294.523	-	(24.354)	-	270.169
UKUPNO	17.392.666	(2.299.082)	(1.826.625)	454.038	13.720.997

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2021. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

	Prihodi od premije osiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	1.131.217	(17.593)	(238.904)	-	874.720
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	390.171	-	10.089	-	400.260
Osiguranje motornih vozila	2.036.823	(35.716)	(167.088)	547	1.834.566
Osiguranje šinskih vozila	58.884	(49.272)	(4.334)	3.545	8.823
Osiguranje vazduhoplova	241.507	(211.726)	708	-	30.489
Osiguranje plovnih objekata	539	-	25.410	(10.201)	15.748
Osiguranje robe u prevozu	107.308	(38.366)	1.129	893	70.964
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	792.801	(383.861)	(110.001)	(37.888)	261.051
Ostala osiguranja imovine	704.794	(353.529)	(55.806)	(7.276)	288.183
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.145.112	(209.141)	(291.788)	(1.647)	7.642.536
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	102.821	(106.827)	301	-	(3.705)
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	55.102	(34.358)	(3.876)	2.190	19.058
Osiguranje od opšte odgovornosti	343.690	(139.731)	(25.058)	22.630	201.531
Osiguranje kredita	0	-	-	-	-
Osiguranje jemstva	(730)	-	4.619	-	3.889
Osiguranje finansijskih gubitaka	92.450	(28.819)	20.739	(23.636)	60.734
Osiguranje troškova pravne zaštite	24	-	(12)	-	12
Osiguranje pomoći na putu	203.819	-	(11.832)	-	191.987
Drugo neživotno osiguranje	0	-	-	-	-
Ukupno	14.406.332	(1.608.939)	(845.704)	(50.843)	11.900.846

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

6. NETO PRIHODI OD OSTALIH USLUGA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Prihodi od zelenih kartona	279.880	316.360
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta	72.570	59.017
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta povezana pravna lica	6.779	3.545
Prihodi od naplate obezvrijeđenih potraživanja (napomena 20)	188.231	212.324
Prihodi od ukinutih rezervisanja	-	57.976
Prihodi od direktno otpisanih potraživanja	41	486
Prihodi od drugih usluga	41.923	43.488
Ostali prihodi	754	-
Prihodi od nepovezanih uplata za koresp.steta	303	-
Stornirani ostali rashodi	18.704	-
Revalorizacioni poslovni rashodi/prihodi	-	814
	609.185	694.010

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Bruto likvidirane štete	6.758.236	6.782.806
Troškovi vezani za likvidaciju šteta	655.964	599.640
Prihodi od regresa	(299.159)	(281.088)
Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	-	-
Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	(480.628)	(1.222.424)
Promjena rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	(757.486)	(187.118)
Promjena bruto rezervisanja:		
- za nastale prijavljene štete (napomena 26)	739.761	167.672
- za nastale neprijavljene štete (napomena 26)	(112.934)	93.195
- za troškove likvidacije šteta (napomena 26)	100.563	(132.510)
	6.604.317	5.820.173

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2022. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena bruto rezervisanja				
					Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	UKUPNO - NETO ŠTETE
Osiguranje od posledica nezgode Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	425.069	60.954	-	-	-	(25.704)	(24.062)	(14.626)	421.631
Osiguranje motornih vozila	1.906.682	124.498	(68.533)	(174.223)	-	153.286	(831)	3.406	1.944.285
Osiguranje šinskih vozila	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
Osiguranje plovnih objekata	450	-	-	-	-	-	45	-	495
Osiguranje robe u prevozu	44.141	311	-	(38.972)	324.630	(399.640)	(8.555)	(11.425)	(89.510)
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	234.783	29.499	(691)	(164.794)	44.240	(14.460)	29.004	5.496	163.077
Ostala osiguranja imovine	250.880	15.623	(899)	(20.953)	(1.131.653)	1.179.952	(5.106)	78.777	366.621
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.622.166	376.660	(228.822)	(81.686)	5.335	(162.759)	<u>(89.903)</u>	34.730	3.475.721
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	20	-	-	-	-	-	-	20
Osiguranje od opšte odgovornosti	5.669	6.516	-	-	(37)	8.089	(13.268)	3.883	10.852
Osiguranje kredita	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje jemstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	17	-	-	-	-	-	-	17
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoći na putu	76.249	17.556	(214)	-	-	1.015	2.292	998	97.896
	<u>6.758.237</u>	<u>655.963</u>	<u>(299.159)</u>	<u>(480.628)</u>	<u>(757.485)</u>	<u>739.762</u>	<u>(112.935)</u>	<u>100.562</u>	<u>6.604.317</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2021. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Promjena bruto rezervisanja					UKUPNO - NETO ŠTETE
				Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	489.702	81.523	0	0	0	35.356	(11.763)	682	595.500
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	185.613	25.661	0	0	0	1.701	311	-179	213.107
Osiguranje motornih vozila	1.011.521	88.475	(52.576)	0	0	(44.167)	68.723	-11995	1.059.981
Osiguranje vazduhoplova	168.133	69	0	(168.133)	60.000	(60.000)	-	8	77
Osiguranje robe u prevozu	26.236	579	0	(10.524)	(401.265)	551.842	16.404	12557	195.829
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	326.512	32.707	(47.729)	(161.704)	(40.931)	53.830	(70.357)	1500	93.828
Ostala osiguranja imovine	886.406	15.995	(1.359)	(755.785)	91.408	(88.827)	(46.281)	-47690	53.867
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.532.072	336.996	(179.335)	(82.742)	47.068	(235.666)	128.735	-80769	3.466.359
Osiguranje od opšte odgovornosti	79.242	1.617	0	(43.536)	56.603	(46.756)	11.424	-6197	52.397
Osiguranje finansijskih gubitaka	0	333	0	0	0	-	(409)	-18	(94)
Osiguranje pomoći na putu	77.369	15.685	(88)	0	0	358	(3.593)	-408	89.323
Ukupno	6.782.806	599.640	-281.087	-1.222.424	-187.117	167.671	93.194	-132.509	5.820.174

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

8. PROMJENE OSTALIH NETO TEHNIČKIH REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Promjene drugih tehničkih rezervisanja	(109.803)	(206.877)
	(109.803)	(206.877)

Promjene drugih tehničkih rezervisanja odnose na promene na rezervama za neistekle rizike. Na dan 31. decembra 2022. godine Društvo je obračunalo rezerve za neistekle rizike. Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Troškovi preventive	267.995	121.594
Vatrogasni doprinos	28.481	27.662
Troškovi Garantnog fonda	321.365	305.548
Troškovi nadzornog organa	142.623	127.088
	760.464	581.892
Troškovi obezvređenja (napomena 20):		
Troškovi obezvređenja premije osiguranja	127.534	131.450
Troškovi obezvređenja regresnih potraživanja	2.071	10.564
Troškovi ispravke ostalih potraživanja	11.078	3.612
Ostali rashodi	2.426	5.364
	143.109	150.990
Ostala rezervisanja	14.060	27.965
	917.633	760.846

Na osnovu Zakona o osiguranju i Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list CG“, br. 004/08, 042/12, 017/13 do 049/13, 026/15 i 038/15), godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaća Društvo iznosi 0,99% godišnje bruto premije. Odlukom o naknadama od dana 25.11.2022.godine, iznos naknade je ostao nepromijenjen.

Društvo je dužno da, do 1. marta svake godine, obavještava Agenciju za nadzor osiguranja o visini bruto premije osiguranja u prethodnoj kalendarskoj godini, koja služi kao osnovica za utvrđivanje godišnje naknade za vršenje nadzora u tekućoj godini. Dok se osnovica ne utvrdi, naknada u tekućoj godini se plaća po iznosima naknade utvrđenim za prethodnu kalendarsku godinu, pri čemu se svaka eventualna doplata ili pretplata uzima u obzir pri plaćanju prve rate utvrđene na osnovu konačnih podataka o visini osnovice.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Troškovi sticanja osiguranja	3.634.047	3.334.177
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(201.167)	(217.546)
Amortizacija	97.283	94.927
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	672.821	554.524
Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	282.509	349.548
Drugi troškovi rada	22.076	4.092
Troškovi rada	977.406	908.164
Troškovi materijala za popravku i održavanje, otpis sitnog inventara i dr.	37.907	30.849
Troškovi kancelarijskog materijala	19.959	8.901
Troškovi energije	12.436	10.759
Materijalni troškovi	70.302	50.509
Troškovi konsultantskih usluga (troškovi po ug. o djelu, ug. o autorskom radu, intelektualnih usluga sa dažbinama)	75.383	53.387
Zakupnine	4.220	3.077
Premija osiguranja	-	-
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	91.651	74.178
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	14.201	12.158
Troškovi drugih usluga	148.435	172.404
Ostali troškovi usluga	333.890	315.204
Drugi troškovi	121.591	89.170
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(210.150)	(216.023)
	4.823.202	4.358.582

Troškovi sprovođenja osiguranja u 2022. godini iznose 4.823.202 EUR, a iznos režijskog dodatka za navedeni period iznosi 4.749.134 EUR.

U skladu sa pravilnikom Agencije za nadzor osiguranja, za pokriće troškova sprovođenja osiguranja se koriste i ostali prihodi u iznosu od 870.336 EUR, tako da Društvo nema probijenost troškova sprovođenja osiguranja za 2022. godinu već višak sredstava koji iznosi 796.268 EUR, što znači da je pokrivenost 116,51%.

11. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVI

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Prihodi od kamata	552.862	518.510
Prihodi od zakupa	60.425	60.326
Dobici od finansijskih sredstava		
Drugi prihodi-naplata obezvređenja kredita -napomena 20	1.648	10.058
Pozitivne kursne razlike		1
Finansijski prihodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	614.935	588.895

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

11. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVI (nastavak)

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina (napomena 17)	(22.442)	(26.215)
Obezvredjenje vrijednosti datih pozajmica	(8.545)	(8.294)
Drugi finansijski rashodi	(7.184)	(7.392)
Ostali rashodi od ulaganja	<u>(45.308)</u>	<u>(51.990)</u>
Finansijski rashodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	<u>(83.479)</u>	<u>(93.891)</u>
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	<u>531.456</u>	<u>495.004</u>

12. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA KOJA SE NE FINANSIRAJU IZ SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVI

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Dobici od prodaje opreme	-	321
Prihodi od zakupa	-	-
Drugi prihodi	<u>47.268</u>	<u>548</u>
	<u>47.268</u>	<u>869</u>
Gubici po osnovu rashodovanja opreme	(61)	(97)
Kamate-neto sadašnja vri.budućih zakupa	<u>(13.136)</u>	<u>(9.917)</u>
Ostali rashodi u grupi	<u>(4.584)</u>	<u>(10.014)</u>
	<u>(17.781)</u>	<u>(10.014)</u>
	<u>29.487</u>	<u>(9.145)</u>

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Tekući porez	303.930	165.034
Odloženi porez	<u>32.006</u>	<u>28.118</u>
	<u>335.936</u>	<u>193.152</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

13. POREZ NA DOBIT (NASTAVAK)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oprezivanja i propisane poreske stope

	<u>31.12.2022</u>	<u>31.12.2021</u>
Dobit u bilansu uspjeha prije oporezivanja	2.436.170	1.934.237
Poreska stopa 9% do 100.000	9.000	174.081
Poreska stopa 12% od 100.000 do 1.500.000	168.000	-
Poreska stopa 15% preko 1.500.000	140.426	-
Poreski efekat po osnovu kapitalnih dobitaka	-	(861)
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	20.757	17.602
Opema do EUR 300	2.453	6.875
Poreski efekat rashoda koji se nijesu priznali u ranijem periodu	(15.903)	(14.586)
Ostalo	(20.804)	(18.078)
	<u>303.929</u>	<u>165.033</u>

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", br. 146/21) za 2022. godinu uvedene su progresivne stope poreza na dobit. Postojeća proporcionalna stopa od 9% koja je važila zaključno sa 2021. godinom, je zamijenjena progresivnim stopama poreza, koje se primjenjuju na iznos oporezive dobiti za 2022. godinu i to:

- a) do 100.000,00 eura 9%;
- b) od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura+12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- c) preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00+15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

c) Odložene poreske obaveze i sredstva

Struktura odloženih poreskih sredstava po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima , opremi i investicionim nekretninama	38.397	38.397
Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju –odložena poreska obaveza	32.006	(11.143)
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju –odloženo poresko sredstvo		-
	<u>70.403</u>	<u>27.254</u>

Kretanja na odloženim poreskim sredstvima po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima , opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Stanje na početku godine	38.397	10.279
Obračunati odloženi porez u toku godine	32.006	28.118
Stanje na kraju godine – odloženi porez	<u>70.403</u>	<u>38.397</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

13. POREZ NA DOBIT (NASTAVAK)

c) Odložene poreske obaveze i sredstva (nastavak)

Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju:

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obaveza		
Stanje na početku godine	18.723	11.143
Obračunati odloženi porez u toku godine	162.808	(11.143)
Stanje na kraju godine – odloženi porez	181.531	-

Društvo je od 1. januara 2019. godine započelo sa primjenom MSFI 16. Od 2021.godine, u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/02 od 13.06.2002, "Službeni list Crne Gore", br. 130/21 od 16.12.2021) u slučaju stalnih sredstava koja su uzeta u zakup sa pravom korišćenja dužim od godinu dana, a koja se, shodno propisima o računovodstvu kod primaoca lizinga priznaju kao sredstvo, rashod po osnovu amortizacije priznaje se u iznosu računovodstvene amortizacije.

Dakle, Društvo prilikom obračuna poreza na dobit kao i za obračun odložene poreske obaveze je uzelo u obzir amortizaciju kako za poreske tako i za računovodstvene svrhe, međutim još uvijek od strane resornog ministarstva nisu odrađena neophodna prilagođavanja u OA obrascu za poresku amortizaciju.

14. ZARADA PO AKCIJI

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021
Neto dobit	2.100.234	1.741.085
Broj akcija - ponderisani prosjek	19.402	19.402
Zarada po akciji	108,2483	89,7374

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

Kretanja na nematerijalnim ulaganjima – softverima za 2022. i 2021. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. Januara	640.926	563.339
Povećanja	78.140	77.587
Umanjenje	-	-
Prodaja	-	-
Donacije	(2.572)	-
Reklasifikacija	-	-
Rashod	-	-
Usklađenje analitike i sintetike	-	-
Stanje, 31. decembra	<u>716.494</u>	<u>640.926</u>
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. Januara	514.476	476.875
Amortizacija	47.733	37.601
Prodaja	-	-
Donacije	(1.250)	-
Reklasifikacija	-	-
Rashod	-	-
Usklađenje analitike i sintetike	-	-
Stanje, 31. decembra	<u>560.959</u>	<u>514.476</u>
Sadašnja vrijednost	<u>155.535</u>	<u>126.450</u>
Stanje, 31. decembra 2021. godine	<u>155.535</u>	<u>126.450</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2021. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA

Kretanja na nekretninama, postrojenjima i opremi za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja za 2022. i 2021. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

Tabela kretanja na OS	Građevinski objekti	Neto sadašnja vrijednost budućih zakupa	Oprema	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Stanje, 01. januar 2021. godine	3.049.317	401.263	950.360	4.400.940
Povećanja u toku godine	-	368.955	53.905	422.860
Rashod	-	-	(32.572)	(32.572)
Donacija	-	-	-	-
Smanjenje- otudjenje	-	(132.050)	(2.001)	(134.052)
Prodaja	-	-	-	-
Usklađenje analitike i sintetike	-	-	-	-
Prenos sa opreme na investicione	-	-	15.234	15.234
Prenos na opremu sa Pripreme	-	-	-	-
Stanje, 31. decembra 2021. godine	3.049.317	638.168	984.926	4.672.410
Stanje, 01. januar 2022 godine				
Povećanja u toku godine	47.267,00	186.598,00	48.950,00	282.814,00
Rashod	-	-	(30.070)	- 30.070,00
Donacija	-	-	(12.218)	- 12.218,00
Smanjenje- otudjenje	-	-	-	-
Reklasifikacija - nekretnina za prodaju	(100.000)	-	-	- 100.000,00
Prodaja	-	-	-	-
Prenos sa investicione opreme na poslovne	-	-	14.099,00	14.099,00
Prenos na opremu sa Pripreme	-	-	-	-
Stanje, 31. decembra 2022. godine	2.996.584	824.766	1.005.687	4.827.037
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI				
Stanje, 01. januar 2021. godine	135.238	220.562	603.087	958.887
Amortizacija u toku godine	39.641	128.653	107.101	275.395
Rashod	-	-	(32.528)	(32.528)
Donacija	-	-	-	-
Smanjenje- otudjenje	-	(54.394)	-	(54.394)
Prodaja	-	-	(1.822)	(1.822)
Prenos na investicione	-	-	13.022	13.022
Stanje, 31. decembra 2021. godine	174.879	294.821	688.860	1.158.560
Stanje, 01. januar 2022. godine	174.879	294.821	688.860	1.158.560
Amortizacija u toku godine	39.517	116.586	95.307	251.410
Rashod	-	-	(30.021)	(30.021)
Donacija	-	-	(8.956)	(8.956)
Smanjenje- otudjenje	-	-	-	-
Reklasifikacija - nekretnina za prodaju	(29.224)	-	-	(29.224)
Prodaja	-	-	-	-
Prenos sa investicione nekretnine	-	-	14.203	14.203
Stanje, 31. decembra 2022 . godine	185.172	411.407	759.393	1.355.972
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2022. godine	2.811.412	413.359	246.293	3.471.065
31. decembra 2021. godine	2.874.438	343.346	296.066	3.513.850

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA (nastavak)

Društvo je angažovalo nezavisnog procenitelja, da izvrši procjenu nekretnina za neposredno obavljanje djelatnosti. Procijenjena tržišna vrijednost nekretnine sjedišta Direkcije od 1.245m² u ul. Svetlane Kane Radević na dan 07.12.2022. godine iznosi 3.399.908 Eur.

Na osnovu sprovedene provjere kretanja stanja na tržištu nekretnina tokom 2022. godine u Crnoj Gori i odrađene procjene nekretnina za neposredno obavljanje djelatnosti Društva od strane nezavisnog procenitelja i upoređenjem sa knjigovodstvenim stanjem na 31.12.2022.godine, nije postojalo indicija za obezvrjeđenjem vrijednosti.

a) Iznosi priznati u bilansu uspjeha na dan 31.12.2022. godine

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Trosak amortizacije	116.585	117.333
Troškovi koji se odnose na kratkoročne zakupe	22.815	28.311
Ukupni odlivi gotovine za zakupe iznose	122.573	119.900

OBAVEZE ZA LIZING

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kratkoročne obaveze.....	130.739	123.503
Dugoročne obaveze.....	293.671	227.823
	424.410	351.326

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
<i>Dospjeće obaveza za lizing:</i>		
- do jedne godine	113.316	117.013
- od jedne do dvije godine	108.575	120.782
- od dvije do tri godine	111.301	82.588
- od tri do četiri godine	60.379	26.351
- od četiri do pet godina	13.313	4.592
- preko pet godina	17.526	
	424.410	351.326

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

17. INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanja na investicionim nekretninama za 2022. i 2021. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	Investicione nekretnine	Oprema u investicionim nekretninama	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 01. januar 2021. godine	1.463.145	72.288	1.535.433
Povećanja u toku godine	-	809	809
Reklasifikacija	-	(15.051)	(15.051)
Prodaja	(429.267)	-	(429.267)
Rashod	-	(252)	(252)
Donacija	-	-	-
Stanje, 31. decembra 2021. godine	1.033.878	57.794	1.091.672
Povećanja u toku godine			-
Donacija		(1.638)	(1.638)
Reklasifikacija		(14.965)	(14.965)
Reklasifikacija		865	865,00
Prodaja		-	-
Rashod		(2.955)	(2.955)
Stanje, 31. decembra 2022 godine	1.033.878	39.101	1.072.979
Ispravka vrijednosti i obezvređenje			
Stanje, 01. januar 2021. godine	401.846	50.555	452.401
Amortizacija	21.164,00	5.051	26.215
Reklasifikacija	-	(12.841)	(12.841)
Prodaja	(218.838)	-	(218.838)
Rashod	-	(198)	(198)
Stanje, 31. decembra 2021. godine	204.172	42.567	246.739
Amortizacija	18.609,96	3.832,00	22.441,96
Reklasifikacija		(14.965)	(14.965)
Reklasifikacija		761	761,00
Donacija		(1.638)	(1.638)
Prodaja		-	-
Rashod		(2.942)	(2.942)
Stanje, 31. decembra 2022. godine	222.782	27.615	250.397
31. decembra 2022. godine	811.096	11.486	822.582
31. decembra 2021. godine	829.706	15.227	844.933

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

17. INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

Od strane nezavisnog procenitelja odrađena je 07.12.2022.godine procjena investicionih nekretnina Društva koje se nalaze na lokaciji Svetlane Kane Radević. Procijenjena tržišna vrijednost nekretnina od 230 m2 iznosi 628.095 Eur.

U cilju objelodanivanja poštene fer vrijednosti investicionih nekretnina, Društvo je za ostale investicione nekretnine prikupilo podatke od strane tri agencije koje se bave nekretninama, "Dom Home", "Globus" i „Premier nekretnine“. Sprovelo provjeru knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, uporedivši ih sa prodajnim vrijednostima, na istim i sličnim lokacijama. Ne postoje indicije za umanjenjem vrijednosti nekretnina u skladu sa MRS 36.

Prihod koji je Društvo ostvarilo izdavanjem investicionih nekretnina u 2022.godini iznosi EUR 60.425 (2021. godine: EUR 60.326) (napomena 11).

18. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA U GRUPU DRUŠTAVA, PRIDRUŽENA I ZAJEDNIČKI KONTROLISANA DRUŠTVA

	Procenat učešća	31. decembar 2022.	31. decembar 2022.
Učešća u kapitalu:			
„Sava Car“ d.o.o. Podgorica	<u>100%</u>	485.000	485.000
„Sava Agent“ d.o.o. Podgorica	<u>100%</u>	10.000	10.000
		<u>495.000</u>	<u>495.000</u>

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti (napomena 19.1)	14.042.023	14.614.123
Ostala dugoročna finansijska ulaganja	10.657	3.696
Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore (napomena 19.3)	50.000	50.000
Ostala dugoročna potraživanja	200.798	228.507
Imovina za prodaju (napomena 19.2)	70.776	-
Dugoročna potraživanja po osnovu osiguravajućih odnosa	<u>90.350</u>	<u>'</u>
	<u>14.464.604</u>	<u>14.896.326</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI (nastavak)

19.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obveznice Države Crne Gore	14.042.023	14.614.123
	14.042.023	14.614.123

Državne obveznice Crne Gore na dan 31. decembra 2022. godine i 2021. godine su prikazane u tabeli:

	Kamatna stopa (%)	Datum dospijeaća	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Obveznice koje se drže do dospijeaća sa fiksnom kamatnom stopom				
2027	2,88%	16.12.2027.	2.926.300	2.912.246
Obveznice raspoložive za prodaju sa fiksnom kamatnom stopom				
2025	3,38%	21.04.2025.	7.256.966	7.909.945
2027	2,88%	16.12.2027.	3.858.757	3.791.932
			14.042.023	14.614.123

Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine u iznosu od EUR 14.042.023 (31. decembra 2021. godine: EUR 14.614.123). Tokom 2022.godine nije bilo dospijeaća po osnovu obveznica koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore, već samo isplatu kupona po osnovu kamata.

19.2. Stalna imovina namijenjena prodaji

Odlukom broj 02-17581/2022 Odbor direktora je na 4 sjednici održanoj 29.06.2022.godine odobrio prodaju nekretnine u vlasništvu Društva, poslovnog prostora upisanog u listu nepokretnosti 5710 KO Podgorica III PJ Podgorica – dvoetažni poslovni prostor u vanprivredi PD1 i PD126 na katastarskoj parceli br.4362 ukupne površine 125m² (68m² u prizemlju i 57m² u podrumu).

U skladu sa Odlukom i MSFI 5-Stalna imovina namijenjena prodaji, Društvo je ispunilo uslove za vjerovatnu prodaju (preduzete su sve aktivnosti na pronalaženju kupca, javna prodaja, neposredni pregovori sa potencijalnim kupcima i dr.) Sprovedena je reklasifikacija i knjigovodstveno evidentiranje nekretnine za obavljanje djelatnosti osiguranja u nekretninu raspoloživu za prodaju .

19.3. Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2022. i 2021. godine u iznosu EUR 50.000 odnosi se na osnivački kapital udjela u ovom entitetu. Društvo ima obavezu shodno Odluci Skupštine Biroa od 4. decembra 2012. godine da po navedenom osnovu uplaćuje mjesečnu članarinu u iznosu EUR 2.000 za finansiranje rada Biroa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Potraživanja po osnovu premija osiguranja	1.861.204	1.546.104
Potraživanja po osnovu zelene karte	10.691	12.006
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(417.777)	(485.602)
	1.454.118	1.072.508
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta	21.717	21.278
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta - povezana pravna lica (napomena 30)	136.196	136.223
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	157.913	157.501
Kratkoročna potraživanja iz saosigurnaja i reosiguranja		
Kratkoročna potraživanja iz reosiguranja - povezana pravna lica (napomena 30)	51.345	37.174
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	51.345	37.174
Potraživanja za regresne štete	424.317	492.775
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(373.630)	(385.772)
	50.687	107.003
Potraživanja iz finansiranja	1.699.610	1.858.512
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	1.699.610	1.858.512
Druga kratkoročna potraživanja-ino kupci, refundacije, uslužne korespodene štete i ostali domaći kupci	258.317	159.159
Druga kratkoročna potraživanja - povezana pravna lica (napomena 30)	-	-
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(8.762)	(14.989)
	249.555	144.170
	3.663.228	3.376.868

Potraživanja po osnovu premije osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2022. i 2021. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obavezno osiguranje	222.313	184.269
Auto kasko osiguranje motornih vozila	724.335	637.597
Ostala osiguranja	914.556	724.238
	1.861.204	1.546.104
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(417.777)	(485.602)
	1.443.427	1.060.502

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Potraživanja iz finansiranja sa stanjem na dan 31. decembra 2022. i 2021. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Potraživanja po osnovu datih pozajmica odobrenih zastupniku u prodaji osiguranja (napomena 30)	1.699.610	1.858.512
	1.699.610	1.858.512
Potraživanja za kamatu	-	-
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	-	-
	<u>1.699.610</u>	<u>1.858.512</u>

Kretanje na obezvređenju vrijednosti kratkoročnih potraživanja prikazano je u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Stanje, na početku godine	886.364	968.707
Obezvređenje u toku godine (napomena 9)	140.683	146.232
Naplaćena obezvređenja potraživanja iz ranijih godina (napomena 6)	(188.231)	(212.810)
Otpis potraživanja u toku godine	(37.973)	(15.765)
Stanje, na kraju godine	<u>800.843</u>	<u>886.364</u>

Starosna struktura potraživanja po osnovu premija osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2022. i 2021. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Nedospjela potraživanja	889.329	711.580
Od 1 do 30 dana	359.895	183.220
Od 30 do 60 dana	84.800	58.494
Od 60 do 90 dana	44.904	34.645
Od 90 do 180 dana	67.242	66.998
Od 90 do 270 dana	7.948	17.571
	<u>1.454.118</u>	<u>1.072.508</u>

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Kratkoročni depoziti kod banaka	4.317.308	3.231.629
Obveznice sa dospeljećem do 1 godine	-	-
Druga kratkoročna finansijska ulaganja	22.087	32.301
Ukupno	<u>4.339.395</u>	<u>3.263.930</u>

Druga kratkoročna finansijska ulaganja sa stanjem na 31. decembra 2022. godine sastoje se od pozajmica iz preventive ostalim poslovnim partnerima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

Kratkoročni depoziti kod banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2022. i 2021. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2022.	Dospijeće	Kamata
Erstebank 8500005605	75.164	31.07.2023	0,40%
Addiko Bank Podgorica 9003547407	600.808	28.03.2023	1,65%
Addiko Bank Podgorica 9003741874	340.581	02.11.2023	2,10%
Erstebank 88000004637	500.373	13.03.2023	0,25%
Erstebank 88000004670	1.300.315	13.03.2023	0,15%
Hipotekarna banka 109-722/2	600.066	26.04.2023	0,80%
Lovcen banka 00-433-0000318.5	400.000	30.06.2023	1,60%
NLB DP2022/386	500.001	23.02.2023	0,01%
	4.317.308		
	31. decembar 2021.	Dospijeće	Kamata
Komercijalna banka 00-430-3000126.6	540.879	07.01.2022	0,02%
Addiko Bank Podgorica 9003296811	590.460	26.03.2022	2,00%
Hipotekarna banka ad Podgorica 100-3-2372/2	500.074	22.04.2022	0,60%
Lovcen banka 00-433-0000276.6	400.000	30.06.2022	2,20%
NLB DP2021/271	700.215	10.04.2022	0,10%
Erstebank 8800004428	500.001	27.01.2022	0,02%
	3.231.629		

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

22. GOTOVINSKA SREDSTVA

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Žiro računi	450.984	575.825
Blagajna	28	124
	<u>451.012</u>	<u>575.949</u>

23. UDIO REOSIGURAVAČA U TEHNIČKIM REZERVAMA

	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Udio u prenosnoj premiji, stanje na početku godine	660.003	710.846
Promjena udjela reosiguravača u prenosnoj premiji	454.038	-50.842
Udio u prenosnoj premiji, stanje na kraju godine	<u>1.114.041</u>	<u>660.004</u>
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na početku godine	623.510	436.393
Promjena udjela reosiguravača rezervisanim štetama	757.486	187.117
Promjene udjela saosiguravača u rezervisanim štetama		
Ukupni udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na kraju godine	<u>1.380.996</u>	<u>623.510</u>
Ukupno udio reosiguravača u tehničkim rezervama	<u>2.495.037</u>	<u>1.283.514</u>

24. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Odloženi troškovi sticanja osiguranja:		
Troškovi provizije	865.116	663.950
Ostala aktivna vremenska razgraničenja:		
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	1.549	2.289
Unaprijed plaćeni ostali troškovi	97.459	56.503
	<u>964.124</u>	<u>722.742</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

25. OSNOVNI KAPITAL**(U EUR)**

	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Akcijski kapital-obične akcije	4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve	(1.381.229)	(189.308)
Preneseni i neraspoređeni (dobitak)	5.457.583	4.857.349
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	3.357.349	3.116.264
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	2.100.234	1.741.085
Ukupne rezerve:	<u>8.109.657</u>	<u>8.701.344</u>

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo ima 19.402 akcija čija nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 207,8808. Jedini akcionar Društva je Pozavarovalnica SAVA d.d. Ljubljana iz Slovenije.

Društvo je registrovano za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja. U skladu sa Članom 21 Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16 i 146/21), Društvo za osiguranje je dužno da obezbijedi minimalni akciji kapital koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za sve vrste neživotnih osiguranja. Akciji kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine iznosi EUR 4.033.303 čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve po navedenom osnovu.

Društvo je po odluci broj 02-11258/2022 od 28.04.2022.godine izvršilo isplatu dividende vlasniku Sava Re d.d. u bruto iznosu od 1.500.000 Eur, iz ostvarene neto dobiti Društva za 2021.godinu.

Ostatak zadržane dobiti iz prethodne godine na dan 31. decembra 2022. iznosi EUR 3.357.349, dok neraspoređena dobit iz tekuće godine iznosi EUR 2.100.234.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.1. Margina solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list Crne Gore“ 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti na dan 31. decembra 2022. i 31. decembra 2021. godine sastoji se iz obračuna na osnovu premijskog faktora i obračuna na osnovu štetnog faktora, kako je prikazano u pregledu:

(u EUR)	<u>31. decembra 2022.</u>
Margina solventnosti tekuće 2022. godine	2.674.832
Margina solventnosti prethodne 2021. godine	2.253.513
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2022. godine	8.806.696
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2021. godine	<u>8.836.791</u>
Margina solventnosti za 2022. godinu iznosi	<u><u>2.674.832</u></u>

(u EUR)	<u>31. decembra 2021.</u>
Margina solventnosti tekuće 2021. godine	2.253.513
Margina solventnosti prethodne 2020. godine	2.268.498
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2021. godine	8.836.791
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2020. godine	<u>8.895.553</u>
Margina solventnosti za 2021. godinu iznosi	<u><u>2.253.513</u></u>

Visina garantnog kapitala na dan 31. decembra 2022. godine iznosi EUR 7.235.117 i iznad je obračunate margine solventnosti koja iznosi EUR 2.674.832. Za 2022. godinu margina solventnosti je obračunata u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 014/13).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.2. Adekvatnost kapitala

Obračun adekvatnosti kapitala prikazan je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
OBRAČUN KAPITALA		
I OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	7.235.117	7.023.117
1 Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala	4.033.303	4.033.303
2 Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja		
3 Rezerve iz dobiti		
4 Prenesena dobit iz prethodnih godina	3.357.349	3.116.264
5 Otkupljene sopstvene akcije		
6 Nematerijalna imovina	(155.535)	(126.450)
7 Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine		
8 Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete		
II DOPUNSKI KAPITAL		
III GARANTNI KAPITAL (I + II)	7.235.117	7.023.117
IV STAVKE ODBITKA		
V KAPITAL (I + II - IV)	7.235.117	7.023.117

Da bi osiguravajuće društvo imalo adekvatnost kapitala 3 kriterijuma moraju biti zadovoljeno u skladu sa Zakonom o osiguranju:

1. Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti;
2. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti i
3. Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog Čl. 21 Zakona o osiguranju

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine ispunjava uslove adekvatnosti kapitala iz Čl. 98 i 98a Zakona o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti, garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti odnosno garantni kapital veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog čl. 21. Zakona o osiguranju (koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za društva za osiguranje koje obavlja sve zakonom propisane poslove neživotnih osiguranja) što je prikazano u sljedećem pregledu:

	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Kapital	7.235.117	7.023.117
Garantni kapital	7.235.117	7.023.117
Margina solventnosti	2.674.832	2.268.498
Minimalni akcijski kapital	3.000.000	3.000.000

U skladu sa prikazanim, Društvo je bilo kapitalno adekvatno na dan 31. decembra 2022. godine, visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva u budućem periodu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	4.611.672	4.161.775
Prenosna premija ostalih osiguranja	5.465.848	4.089.121
	10.077.520	8.250.895
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	2.676.173	1.936.411
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	6.618.121	6.731.055
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	893.398	792.835
	10.187.692	9.460.302
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezrevisanja	462.913	353.110
	20.728.125	18.064.307

Promjene na prenosnim premijama imovinskih osiguranja u toku godine bile su sledeće:

(U EUR)	2022.	2021.
Prenosna premije osiguranja, stanje na dan 1. januara	8.250.895	7.405.191
Promjena u toku godine (napomena 5)	1.826.625	845.704
Prenosna premija osiguranja, stanje na dan 31. decembra	10.077.520	8.250.895

Društvo sa stanjem na dan 31. decembar 2022. godine u cjelosti ima pokriće bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive u iznosu od EUR 20.278.125. Sredstva koja se u skladu sa zakonskom regulativom mogu koristiti za pokriće iznose EUR 22.786.213 tako da na kraju 2022. godine Društvo ima investiranih sredstava preko pokrića bruto tehničkih rezervi u iznosu od EUR 2.058.088, ili je na nivou pokrića od 109,93%.

Društvo prihode od prodaje zelenih kartona ne razgraničava kao obračunatu bruto premiju, već ih cjelokupno priznaje u periodu nastanka transakcije.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE (NASTAVAK)

Promjene na rezervisanim štetama neživotnog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

(U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 1. januara	1.936.411	1.768.739
Promjena u toku godine (napomena 7)	739.762	167.672
Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 31. decembra	2.676.173	1.936.411
Nastale neprijavljene štete, stanje na dan 1. januara	6.731.056	6.637.861
Promjena u toku godine (napomena 7)	(112.935)	93.195
Rezervisanja za nastale neprijavljene štete, stanje na dan 31. decembra	6.618.121	6.731.056
Troškovi likvidacije šteta, stanje na dan 1. januara	792.835	925.345
Promjena u toku godine (napomena 7)	100.563	(132.510)
Rezervisanja za troškove likvidacije šteta, stanje na dan 31. decembra	893.398	792.835
	10.187.692	9.460.302
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 1. januara	353.110	146.233
Promjena u toku godine (napomena 8)	109.803	206.877
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 31. decembra	462.913	353.111

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

27. OSTALA REZERVISANJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2022.</u>	<u>31. decembar 2021.</u>
Rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	48.648	37.756
Rezervacije za sudske sporove	30.050	88.529
	<u>78.698</u>	<u>126.285</u>

Rezervisanje za naknade zaposlenima odnose se na dugoročna rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova. Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine u iznosu EUR 48.648 sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova i jubilarnih nagrada. U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane ovlašćenog aktuara sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) fluktuacija zaposlenih 3,70% , u zavisnosti od godina života;
- b) godišnje kamatne stope u intervalu od 0,006% do 1% u zavisnosti od godina zaposlenog, a za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima;
- c) stopa rasta otpremnina i nagrada 2,70%

U Društvu su na dan 31.12.2022. godine, rezervisana dva spora pasivne legitimacije koji nisu proistekli iz redovnog poslovanja. U pitanju su radni sporovi, čije rezervisanje se vrši u skladu sa Procedurom o praćenju i rezervisanju sudskih sporova pasivne legitimacije. Rezervacije se na kraju svakog kvartala preispituju tako da odražavaju trenutnu procjenu, shodno stanju u spisima predmeta. Iznos rezervacije predstavlja iznos koji je procijenjen od strane odgovornog lica ili advokatske kancelarije. Rezervacije po ovom osnovu na dan 31.12.2022. godine iznosile su 30.050. EUR

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

28. KRATKOROČNE OBAVEZE (U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obaveze prema dobavljačima	140.645	108.275
Obeveze prema dobavljačima u grupi	30.090	71.144
Obaveze za reosiguranje	72.538	19.733
Obaveze za reosiguranje u grupi	245.648	140.768
Obaveze po osnovu primljenih avansa	82.429	80.030
Obaveze za poreze na premiju osiguranja i požarnu taksu	124.642	120.003
Obaveze po osnovu šteta	11.255	5.353
Kratkoročne obaveze po osnovu poreza na dobit	303.929	165.033
Ostala rezervisanja za zaposlene	196.665	183.275
Ostale kratkoročne obaveze	8.261	9.303
Kratkoročne obaveze po osnovu zakupa	130.739	123.503
	-	-
	1.346.841	1.026.419
29. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA (U EUR)	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Preventiva	562.721	649.769
Razgraničene provizije reosiguranja	154.454	138.610
Ukalkulisani porez na premiju	121.187	98.950
Ostala PVR	37.356	46.379
	875.718	933.708

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2022. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2022. godine i 31. decembra 2021. godine su kao što slijedi:

Rashodi	Naziv povezanog lica	2022	2021
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Pozarovalnica Sava dd, Ljubljana	1.763.204	898.878
Rashodi po osnovu obrade šteta - provizije	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	9.608	3.956
Rashodi po osnovu obrade šteta - provizije	Podruznica Hrvatska d.d, Zagreb	-	320
Rashodi po osnovu obrade šteta - provizije	Zavarovalnica Sava Slovenija	5.092	400
Rashodi po osnovu šteta	Sava Car d.o.o. Podgorica	1.407	-
Rashodi po osnovu putne asistencije	TBS d.o.o. Slovenija	7.967	3.500
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Zavarovalnica Sava Slovenija	926	-
Poslovni rashodi - zakup licenci	Zavarovalnica Sava Slovenija	6.122	4.631
Poslovni rashodi - reklama	Sava Car d.o.o. Podgorica	5.000	65.000
Ostali poslovni rashodi	Sava Car d.o.o. Podgorica	440	612
Ostali poslovni rashodi - donacije	Sava Car d.o.o. Podgorica	4.584	-
Rashodi preventive	Sava Car d.o.o. Podgorica	262.953	20.000
Trošak provizija	Sava agent d.o.o Podgorica	787.387	734.329
		2.854.690	1.731.626

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Prihodi	Naziv povezanog lica	2022	2021
Prihodi od provizije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	184.567	196.267
Prihodi od provizije reosiguranja	Zavarovalnica Sava Slovenija	103	
Prihodi od šteta po osnovu reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	472.611	353.929
Prihodi od obrade šteta - provizija	Sava osiguranje a.d. Beograd (nezivot)	2.149	1.800
Prihodi od obrade šteta - provizija	Sava osiguruvanje a.d. Skoplje Podrznica Hrvatska d.d.	800	467
Prihodi od obrade šteta - provizija	Zagreb	600	-
Prihodi od obrade šteta - provizija	Zavarovalnica Sava Slovenija	3.029	1.078
Prihodi od obrade šteta - provizija	Illyria- Priština	200	200
Prihod od premije	Sava Car d.o.o. Podgorica	3.326	3.665
Prihod od premije	Sava agent d.o.o. Podgorica	738	852
Prihodi od zakupa	Sava Car d.o.o. Podgorica	7.248	7.248
Prihodi od zakupa	Sava agent d.o.o. Podgorica	8.106	8.106
		683.477	573.612
Potraživanja	Naziv povezanog lica	2022	2021
Potraživanja u štetama iz reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	136.196	136.223
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanih šteta	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	249.567	518.994
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	917.318	561.092
Potraživanja za proviziju reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	51.345	37.174
Potraživanja za obrađivačku proviziju	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	-	-
Potraživanja za obrađivačku proviziju	Podrznica Hrvatska d.d, Zagreb	-	-
Avansi dati zastupnicima u osiguranju	Sava agent d.o.o Podgorica	1.699.610	1.858.512
		3.054.036	3.111.994
Obaveze	Naziv povezanog lica	2022	2021

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2021. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Obaveze po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	245.648	140.768
Obaveza iz poslovanja	Zavarovalnica Sava Slovenija	6.122	
Obaveza iz poslovanja	TBS d.o.o. Slovenija	2.022	291
Kratkoročno odloženi troškovi - razgraničene provizije	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	145.474	134.240
Obaveza po osnovu fakture za refundaciju troškova	Sava osiguruvanje a.d. Skoplje	1.933	-
Druge kratkoročne obaveze	Sava agent d.o.o. Podgorica	19.624	65.852
Obaveze iz poslovanja	Sava Car d.d. Podgorica	389	5.000
		421.212	346.151

Iznos od EUR 1.699.610 sa stanjem na 31. decembra 2022. godine, se odnosi na data sredstva zastupnicima, u skladu sa ugovorom o poslovno tehničkoj saradnji broj 000-2805 od 25. decembra 2013. godine i aneksom ugovora br.000-1712 od 31. jula 2015. godine, sklopljenim između Društva i društva za zastupanje „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica. „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica vrši mjesečni povraćaj datih sredstava u prethodnom mjesecu, kroz najviše 13 mjesečnih rata. Kao sredstvo obezbjeđenja povraćaja duga Društvu, od strane „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica dostavljene su mjenice i mjenična ovlaštenja. Način praćenja, kontrole naplate, kao i obustave plasiranja sredstava krajnjim korisnicima u slučaju kašnjenja, kao i druge aktivnosti na naplati potraživanja su regulisane posebnim procedurama.

Na osnovu Statuta Društva, Opšteg kolektivnog ugovora, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlaštenjima i zaradi višeg rukovodstva Društva, u 2022. godini ključnom rukovodećem osoblju su obračunata i isplaćena bruto kratkoročna primanja (sa svim pripadajućim porezima i doprinosima) u iznosu EUR 367.413 (2021: EUR 362.870), te po drugom osnovu ovom osoblju nije bilo isplata.

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Pored navedenog, u skladu sa Odlukom br 02-11152/21 i Ugovorom o pravima, obavezama, odgovornosti i naknadi za rad članu Odbora direktora, obračunata i isplaćena naknada sa svim poreskim obavezama i obavezama za doprinose za izvršene usluge u 2022.godini iznosi 7.650,00eur, (u .2021. iznosi 7.639€.), a odnosi se na kratkoročna primanja.

Shodno članu 35 tačka 3 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“ br. 006/02 i „Sl. list CG“ broj -65/20 i 146/21) Odbor direktora Društva je razmotrio Izveštaj o transakcijama sa povezanim licima sa stanjem na dan 31.12.2022. godine i dao Izjavu da Društvo nije pretrpjelo štetu iz poslova i transakcija sa povezanim licima koji su obavljene u 2022. godini.

U Izjavi je navedeno da je Odbor direktora upoznat sa svim pravnim poslovima i transakcijama koje je Društvo imalo sa svojim matičnim društvom Sava Re dd i društvima u kojima matično društvo, ima status matičnog ili zavisnog društva.

31. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA**a) Oporezivanje**

Poreski sistem Crne Gore je u procesu kontinuirane revizije i izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima.

b) Polise osiguranja

Društvo posjeduje polise osiguranja imovine, poslovanja i zaposlenih u pogledu rizika koji se mogu osigurati.

c) Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine, vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i tuženi.

Po procjeni rukovodstva, ukupna vrijednost sudskih sporova, - u kojima je Društvo tužena strana iznosi EUR 30.050. Društvo je sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine izvršilo rezervisanje u iznosu EUR 30.050 (napomena 27) - za sudske sporove za koje postoji velika vjerovatnoća da Društvo može biti izloženo materijalno značajnim potencijalnim gubicima po osnovu razrješenja tih sporova.

d) Konflikt u Ukrajini

Vojna dejstva koja su u toku u Ukrajini i sankcije s tim u vezi usmjerene protiv Ruske Federacije utiču na privredu u Evropi i svijetu. Društvo nema nikakvu značajnu izloženost prema Ukrajini, Rusiji i Bjelorusiji. Međutim, uticaj na opštu ekonomsku situaciju može zahtijevati revidiranje određenih pretpostavki i procjena. U ovoj fazi rukovodstvo nije u mogućnosti da pouzdano procijeni uticaj jer se novi događaji odvijaju iz dana u dan. Vojna dejstva koja se odvijaju u Ukrajini, kao i sankcije usmjerene protiv Ruske Federacije, imaju uticaja na cjelokupnu ekonomiju Evrope i svijeta. Teško je procijeniti budući uticaj ratnih dešavanja na opštu ekonomsku situaciju, koja možda može zahtijevati revidiranje određenih pretpostavki i procjena Društva.

32. KONAČNE OCJENE MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA

Aktuar Društva je gospođa Ljubica Radmilović

Ovlašćeni aktuar je u svom izvještaju za neživotna osiguranja na dan 31. decembra 2022. godine izrazio pozitivno mišljenje.

1. Društvo je u 2022. godini obavljalo poslove osiguranja za koja ima dozvolu i za koja je registrovano.

2. Raspoređivanje fakturisane premije izvršeno je u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva. Ukupan režijski dodatak u 2022. godini iznosio je 4.749.134,44 Eur i u ukupno ostvarenoj premiji učestvuje sa 27,31%. Troškovi sprovođenja osiguranja, nakon umanjenja za prihode od provizije reosiguranja, iznose 4.823.202,23 Eur i za 74.067,79 Eur su veći od režijskog dodatka.

Troškovi sprovođenja osiguranja su u 2022. godini, osim režijskog dodatka, pokriveni i iz ostalih izvora dozvoljenih za pokriće koji su ukupno iznosili 870.336,07 Eur, tako da je Društvo imalo pokriće troškova sprovođenja osiguranja u cjelosti. Društvo je uprkos većim troškovima sprovođenja osiguranja u odnosu na režijski dodatak raspolagalo izvorima sredstava za uredno pokriće obaveza za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju.

3. Kapital i garantni kapital Društva na 31.12.2022. godine iznose 7.235.116,91 Eur. Društvo ispunjava uslove kapitalne adekvatnosti propisane Zakonom o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti koja iznosi 2.674.832,23 Eur. Garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti. Garantni kapital veći je od iznosa minimalnog akcijskog kapitala za 4.235.116,91 Eur. Visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva.

4. U skladu sa Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, Društvo na dan 31.12.2022. godine ima 9,93% preko pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive što nominalno iznosi 2.058.088,30 Eur.

5. Društvo je u sprovođenju osiguranja primjenjivalo usvojene uslove i tarife osiguranja. Sve izmjene i dopune postojećih, kao i novi uslovi i tarife osiguranja usvojeni su od strane nadležnog organa Društva uz mišljenje ovlašćenog aktuara.

6. Društvo je obezbjedilo zadovoljavajući stepen ažurnosti u rješavanju i isplati zahtjeva za naknadu šteta.

7. Obračun prenosnih premija je izvršen u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija.

8. Rezervisanje za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete izvršeno je u skladu sa Pravilnikom Društva i važećom regulativom u iznosu od 10.187.692,39 Eur. Učešće ukupnih rezervacija šteta (za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete, sa uključenim troškovima) u ukupnoj tehničkoj rezervi iznosi 49,15%.

9. Društvo je u skladu sa Pravilnikom o formiranju i obračunavanju tehničkih rezervi za neistekle rizike formiralo rezerve za neistekle rizike u iznosu od 462.912,83 Eur.

10. Društvo je obezbjedilo visoku likvidnost u izvršavanju svojih obaveza.

11. Društvo je sprovodilo politiku reosiguranja i saosiguranja u skladu sa Zakonom o osiguranju i obezbjedilo je reosiguranje viškova rizika preko visine maksimalnog samoprdržaja.

32. KONAČNE OCJENE MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA (nastavak)

12. Bruto i neto kombinovana kvota na 31.12.2022. su manje od 1. Međutim, za vrste osiguranja 03, 04, 06, 09, 11 i 12 bruto kombinovana kvota je veća od 1. Za vrste 03 i 09 Društvo ima visoke kvote šteta zbog neuobičajeno velikih iznosa riješenih (vrsta 03), odnosno rezervisanih odštetnih zahtjeva (vrsta 09). Za vrste 04, 06, 11 i 12 Društvo ima visoke kvote troškova, te je neophodno da i u narednom periodu nastavi sa praćenjem rezultata u ovim vrstama osiguranja i po potrebi izmjeni ključeve za raspodjelu troškova.

13. Društvo je u poslovnoj 2022. godini ostvarilo dobit iz poslovanja koja, nakon oporezivanja, iznosi od 2.100.234,45 Eur.

Aktuarske pozicije i druge kategorije na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe su u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, te obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i likvidnost u izvršavanju obaveza Društva.

Na osnovu svega navedenog, u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara, mišljenje na finansijski izvještaj Društva za poslovnu 2022. godinu je pozitivno.

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Rukovodstvo Društva smatra da nema značajnih uskladih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi uticali na pojedinačne finansijske izvještaje za 2022. godinu.

Bez obzira što je i dalje prisutna pandemija COVIDA 19, kao i neizvjesnost njenog trajanja, posledica po ovom osnovu na poslovanje Društva tokom 2022.godine nije bilo, što se ne očekuje ni tokom 2023. godine.

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja Društvo osim navedenih neusklatih događaja, nije identifikovalo druge koji bi zahtijevali dodatno objelodanjanje.

Podgorica.03. mart 2023. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva „Sava osiguranje“ Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

(Vesna Cakić)

Izvršni direktor

(Nebojša Ščekić)

SAVA
OSIGURANJE

Ulica Svetlane Kane Radević br.1,

81 000 Podgorica

T/F: +382 (0) 20 234 008

E: info@sava.co.me

W: www.sava.co.me

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU

2022

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU
PREDSTAVLJA VJERODOSTOJAN PRIKAZ DJELATNOSTI,
RAZVOJA I REZULTATA POSLOVANJA AKCIONARSKOG
DRUŠTVA SAVA OSIGURANJE PODGORICA OSTVARENIH
U 2022. GODINI.

SADRŽAJ

I.	DOSADAŠNJI I OČEKIVANI RAZVOJ AD SAVA OSIGURANJE	5
1.	<u>ISTORIJA DRUŠTVA</u>	6
2.	<u>KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA DRUŠTVA U PERIODU 2018-2022</u>	7
3.	<u>RAZVOJNA STRATEGIJA DRUŠTVA</u>	9
3.1.	<u>MISIJA, VIZIJA, VRIJEDNOSTI</u>	9
3.2.	<u>STRATEŠKA USMJERENJA</u>	9
3.3.	<u>PLANOVI ZA 2023. GODINU</u>	10
II.	O AD SAVA OSIGURANJE	12
1.	<u>LIČNA KARTA DRUŠTVA</u>	13
2.	<u>KORPORATIVNO UPRAVLJANJE</u>	14
2.1.	<u>IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA</u>	14
2.2.	<u>VLASNIČKA STRUKTURA</u>	17
2.3.	<u>ORGANI VOĐENJA I UPRAVLJANJA</u>	17
3.	<u>ORGANIZACIONA STRUKTURA NA DAN 31.12.2022.</u>	19
4.	<u>DIREKTORI SEKTORA I SLUŽBI NA DAN 31.12.2022.</u>	20
5.	<u>POSLOVNA MREŽA NA DAN 31.12.2022.</u>	21
5.1.	<u>SPISAK PODRUŽNICA</u>	22
5.2.	<u>MAPA PODRUŽNICA</u>	23
6.	<u>ZAPOSLENI</u>	24
7.	<u>POSLOVANJE AD SAVA OSIGURANJE U 2022. GODINI</u>	26
7.1.	<u>DOGAĐAJI KOJI SU OBILJEŽILI 2022. GODINU</u>	27
8.	<u>PRIVREDNO OKRUŽENJE I TRŽIŠTE OSIGURANJA</u>	31
8.1.	<u>EKONOMSKI AMBIJENT U CRNOJ GORI</u>	31
8.2.	<u>CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA I TRŽIŠNA POZICIJA AD SAVA OSIGURANJE U 2022. GODINI</u>	32
9.	<u>PONUDA AD SAVA OSIGURANJE PODGORICA</u>	37
9.1.	<u>OSIGURANJE LICA OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA</u>	37
9.2.	<u>OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA</u>	37
9.3.	<u>OSIGURANJE IMOVINE</u>	37
9.4.	<u>OSTALA OSIGURANJA</u>	37
9.5.	<u>SPISAK VAŽEĆIH USLOVA I TARIFA</u>	39
10.	<u>FINANSIJSKI REZULTAT</u>	42

<u>10.1.</u>	<u>OSNOVNE KATEGORIJE FINANSIJSKOG REZULTATA</u>	42
<u>10.2.</u>	<u>PREGLED POSLOVANJA U BROJKAMA</u>	48
<u>10.3.</u>	<u>OPERATIVNI TROŠKOVI</u>	59
<u>10.4.</u>	<u>PROMJENE TEHNIČKIH REZERVACIJA</u>	61
<u>10.5.</u>	<u>PRINOS INVESTICIONOG PORTFOLIJA AD SAVA OSIGURANJE</u>	63
<u>11.</u>	<u>FINANSIJSKI POLOŽAJ</u>	64
<u>11.1.</u>	<u>AKTIVA</u>	66
<u>11.2.</u>	<u>PASIVA</u>	70
<u>11.3.</u>	<u>ADEKVATNOST KAPITALA</u>	73
<u>12.</u>	<u>ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ</u>	75
<u>13.</u>	<u>UPRAVLJANJE RIZICIMA</u>	76
<u>13.1.</u>	<u>FUNKCIJA UPRAVLJANJA RIZICIMA</u>	76
<u>13.1.1.</u>	<u>KATEGORIJE RIZIKA</u>	77
<u>13.2.</u>	<u>FUNKCIJA USKLAĐENOSTI</u>	79
<u>13.3.</u>	<u>AKTUARSKA FUNKCIJA</u>	80
<u>13.4.</u>	<u>FUNKCIJA INTERNE REVIZIJE</u>	81
<u>14.</u>	<u>DRUŠTVENA ODGOVORNOST</u>	84
<u>14.1.</u>	<u>ODNOS PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI I ZAJEDNICI</u>	84
<u>14.2.</u>	<u>NAŠI ZAPOSLENI</u>	85
<u>14.3.</u>	<u>KOMUNIKACIJA SA CILJNIM GRUPAMA</u>	86
<u>15.</u>	<u>ZNAČAJNI DOGAĐAJI PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE</u>	88
<u>16.</u>	<u>ODNOS SA MATIČNIM DRUŠTVOM I POVEZANIM DRUŠTVIMA</u>	88
<u>17.</u>	<u>IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA</u>	89

I.DOSADAŠNJI I OČEKIVANI RAZVOJ AD SAVA OSIGURANJE

1. ISTORIJA DRUŠTVA

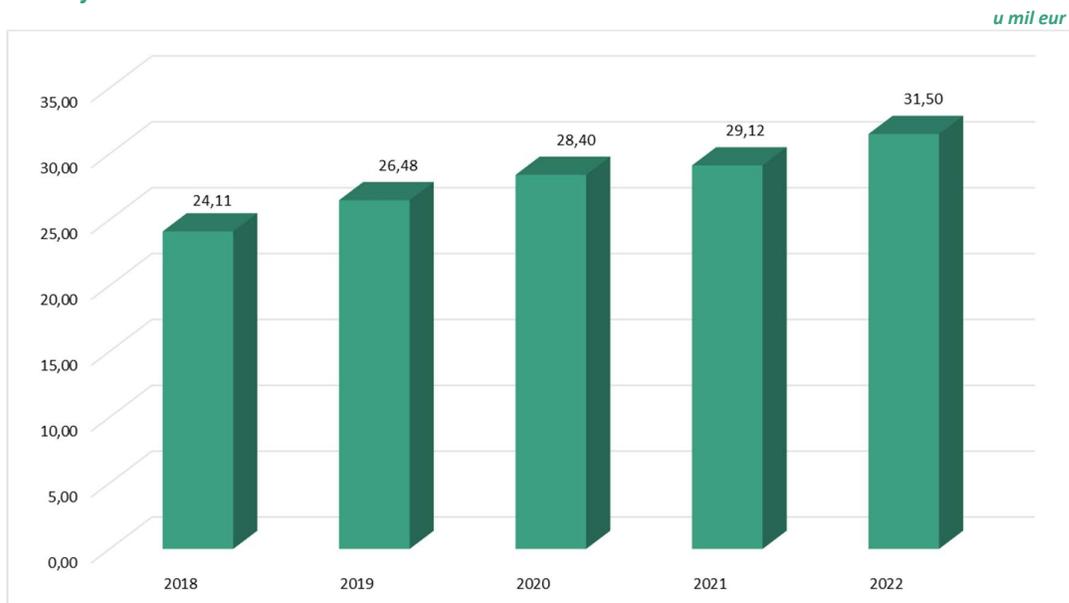
Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica, koje je u 100% vlasništvu Pozavarovalnice Sava d.d. (Sava Re), posluje na crnogorskom tržištu osiguranja preko 20 godina. Po tržišnom učešću, zauzima drugo mjesto na domaćem tržištu neživotnih osiguranja (20,0%).

Slijedi pregled najznačajnijih događaja u razvoju Društva:

Godina	Najznačajniji događaji u razvoju
1999	31.decembra, Društvo je upisano u Registar privrednog suda u Podgorici kao Akcionarsko društvo Ekos Montenegro osiguranje.
2000	22. decembra, naziv Društva je promijenjen u AD Montenegro osiguranje.
2007	Društvo je u većinskom vlasništvu grupacije Sava Re (27.novembra, na Montenegro berzi izvršena je kupovina akcija od strane Save Re).
2008	Agencija za nadzor osiguranja je 2. aprila donijela Rješenje broj 304-1/08 kojim se Društvu izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja, propisanih Članom 10 Zakona o osiguranju.
2009	Početkom godine, Sava Re je steklo vlasništvo nad svim akcijama Društva i postalo jedini vlasnik. Naziv Društva je, Odlukom Odbora direktora, promijenjen u Akcionarsko društvo za osiguranje Sava Montenegro Podgorica.
2010	U septembru, na osnovu Odluke Odbora direktora, Akcionarsko društvo za osiguranje Sava Montenegro Podgorica je osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car Podgorica, čija je osnovna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza.
2014	U februaru, Društvo je otkupom osnivačkog uloga steklo vlasništvo nad društvom za zastupanje u osiguranju Montagent DOO.
2016	05. decembra, naziv Društva je promijenjen u Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica.
2011-2022	Uspješno poslovanje Društva, ostvarivanje pozitivnog rezultata poslovanja.

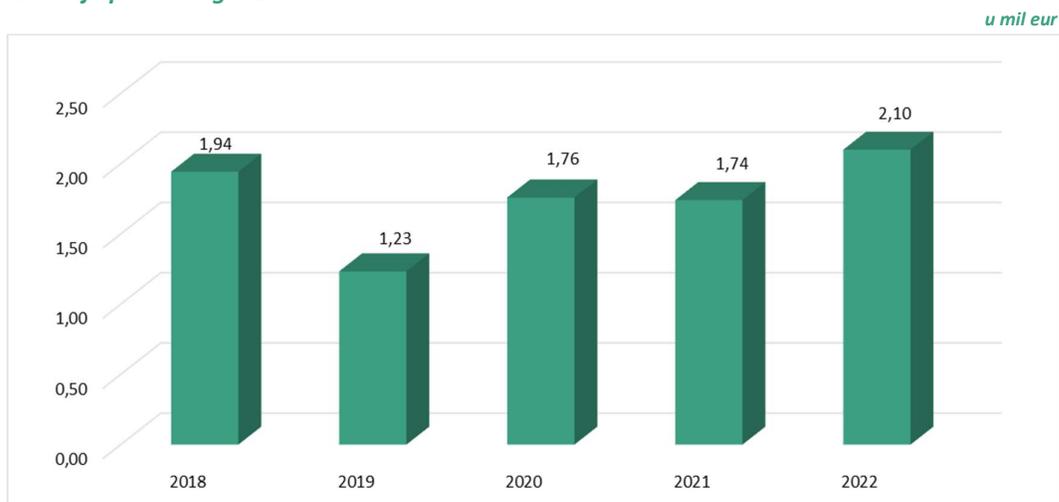
2. KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA DRUŠTVA U PERIODU 2018-2022

Kretanje bilansne sume

Bilansna suma na kraju 2022. godine veća je za 8,2% u odnosu na 2021. godinu. Naše Društvo bilježi konstantan rast bilansne sume u poslednjih pet godina, a najveću vrijednost iste imali smo upravo na kraju 2022. godine.

Kretanje poslovnog rezultata

Uprkos izazovnim uslovima rada u vrijeme ekonomske krize izazvane pandemijom Covid-19 i ratom u Ukrajini, 2022. godina bila je još jedna godina uspješnog poslovanja naše kompanije. Ostvaren je pozitivan (rekordan) rezultat poslovanja u iznosu od 2,1 mil Eur, a uspjeli smo i da učvrstimo drugu poziciju na domaćem tržištu neživotnih osiguranja tj. povećamo naše učešće na 20,0%.

Uspješno poslovanje naše kompanije potvrđuju i ključni finansijski pokazatelji:

Finansijski pokazatelj	2018	2019	2020	2021	2022
Bruto premija (sa primljenim saosiguranjem)	12.804.286	13.758.703	12.837.141	14.406.332	17.392.666
Neto prihodi od premije	10.955.771	11.522.629	11.178.275	11.900.846	13.720.997
Bruto štete (smanjene za regrese)	4.671.859	5.938.717	5.038.314	6.553.001	6.512.729
Neto rashodi za štete	4.215.579	4.982.465	4.655.058	5.271.816	6.002.006
Operativni troškovi	5.800.926	5.774.275	5.005.985	5.186.171	5.684.442
Bruto štetni koeficijent	36,5%	43,2%	39,2%	45,5%	37,4%
Bruto mjerodavni koeficijent	37,4%	44,4%	40,5%	49,3%	46,5%
Neto mjerodavni koeficijent	38,2%	43,1%	41,3%	46,0%	44,5%
Bruto troškovni koeficijent	45,3%	42,4%	39,3%	37,5%	33,8%
Neto troškovni koeficijent	51,2%	48,2%	42,9%	41,8%	39,9%
% troškova sticanja osiguranja u bruto premiji	27,0%	27,7%	23,6%	23,1%	20,9%
% ostalih troškova u bruto premiji	18,3%	14,7%	15,7%	14,4%	13,0%
Rezultat prije oprezivanja	2.104.176	1.356.801	1.930.345	1.934.237	2.436.169
Rezultat posle oprezivanja	1.943.279	1.233.918	1.759.863	1.741.085	2.100.234
Neto tehničke rezervacije	15.338.867	15.774.966	15.736.130	16.780.793	18.233.088
Aktiva	24.107.225	26.477.687	28.401.933	29.118.285	31.503.113
Kapital	6.312.130	7.660.274	9.231.651	8.701.345	8.109.658
ROA	8,2%	4,9%	6,4%	6,1%	6,9%
ROE	32,1%	17,7%	20,8%	19,4%	25,0%

Kao što se može vidjeti iz priloženih podataka, tokom 2022. godine fakturirali smo rekordan iznos premije, ali smo sa druge strane imali i rekordan iznos rashoda za štete, koji nije ugrozio poslovanje Društva tj. nije bitnije uticao na rezultat poslovanja.

Takođe, na dan 31.12.2022., imali smo najniži bruto i neto troškovni koeficijent u poslednjih pet godina, a koeficijenti ROE i ROA bili su na zavidnom nivou.

Neto tehničke rezervacije bilježe najveću vrijednost posmatrajući period od poslednjih pet godina, a ista situacija je i sa aktivom Društva.

3. RAZVOJNA STRATEGIJA DRUŠTVA

3.1. MISIJA, VIZIJA, VRIJEDNOSTI

MISIJA

- S** **Osiguranicima** obezbijediti kontinuitet sigurnosti uz partnerski odnos i podršku. Inovativnim, cjelovitim proizvodima i sveobuhvatnom i kvalitetnom uslugom nadmašiti očekivanja kupaca i povećati zadovoljstvo i lojalnost osiguranika.
- S** **Vlasnicima** obezbijediti unosnu budućnost obezbjeđivanjem prinosa na kapital.
- S** **Zaposlenima** omogućiti profesionalni i lični razvoj. Uvažavati potrebe, interese i sposobnosti zaposlenih podsticajnim sistemom nagrađivanja i napredovanja, jer su nezamjenjiv kreativni potencijal, podrška i uporište u realizaciji ciljeva.
- S** Prema **prirodnom i društvenom okruženju** graditi odgovoran odnos.

VIZIJA

- S** Biti osiguravajuće društvo koje je na domaćem tržištu osiguranja prepoznato kao pouzdan partner koji pruža usluge najvišeg kvaliteta i sigurnosti.

VRIJEDNOSTI

- S** Predanost klijentima,
- S** Inovativnost,
- S** Privrženost i zadovoljstvo zaposlenih,
- S** Poslovnost i etika,
- S** Uspješnost poslovanja i ugled Društva,
- S** Odgovoran odnos prema okruženju.

3.2. STRATEŠKA USMJERENJA

Tokom narednog strateškog perioda (2023-2027), Sava osiguranje ad Podgorica nastojaće da se razvija u moderno, digitalno, na klijentu orjentisano i održivo osiguravajuće društvo. Prioriteti Društva u tom periodu biće:

- S** Orjentisanost na klijenta, digitalizacija, agent budućnosti,
- S** Unaprjeđenje poslovnih procesa i
- S** Održivi razvoj.

3.3. PLANOV I ZA 2023. GODINU

Finansijskim planom Društva za 2023. godinu planirana je neto dobit u iznosu od 1,50 mil Eur. Ukupni prihodi Društva planirani su u iznosu od 15,39 mil Eur, dok su ukupni rashodi planirani u iznosu od 13,68 mil Eur.

Uprkos pogoršanju makroekonomske situacije u zemlji koje je rezultiralo rekordnom stopom inflacije u posljednjih petnaest godina, Društvo će nastojati da i u 2023. godini zadrži jednu od liderskih pozicija na tržištu osiguranja Crne Gore i ostvari planirani iznos bruto fakturisane premije (16,94 mil Eur). Prilikom projekcije premije za 2023. godinu, u skladu sa poslovnom politikom Društva i usvojenim smjernicama na nivou Grupe, uzeti su u obzir podaci o ostvarenoj bruto fakturiranoj premiji za sedam mjeseci 2022. godine, očekivanja za posljednjih pet mjeseci, kao i stanje na domaćem tržištu osiguranja i makroekonomski ambijent.

Kada je u pitanju realizacija planirane bruto fakturisane premije, naši klijenti predstavljaju naš najveći resurs. Zato će jedan od ključnih prioriteta Društva u 2023. godini biti orijentisanost na klijenta ("Customer centricity"). Trudićemo se da zadovoljstvo i lojalnost naših klijenata podignemo na još veći nivo. Obezbjedivanje visokog stepena zadovoljstva klijenata i ostvarivanje dugoročnog odnosa sa njima, predstavljaju imperativ savremenog poslovanja. Siguran put ka postizanju ovog cilja predstavlja redovna komunikacija i osluškivanje mišljenja, potreba i sugestija klijenata.

Optimalan broj zaposlenih sa odgovarajućom obrazovnom strukturom je prioritet kadrovske politike Društva i u 2023. godini. U Društvu se kontinuirano radi na razvijanju i usavršavanju kadrova tj. njihovom prilagođavanju potrebama Društva. Tako su se, tokom 2022. godine, sprovodile obuke za zaposlene iz raznih oblasti, a naši zaposleni bili su učesnici na raznim seminarima i treninzima. Razvijanje i usavršavanje kadrova nastaviće se i u 2023. godini.

Prilikom planiranja vodilo se računa da budu dobri planirani pokazatelji o:

S Kapitalu Društva (ratio solventnosti treba da bude u intervalu od 110% do 130%, a nikako ne bi trebao da bude ispod 100%). Prema planu za 2023. godinu, ratio solventnosti iznosi 240%. Drugim riječima, planirana adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom je na zadovoljavajućem nivou. Prilikom planiranja, zadovoljena su sva 3 kriterijuma za iznos ukupnog kapitala (ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti, garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti, garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu minimalnog akcijskog kapitala).

- **Profitabilnosti Društva** tj. da
  - kombinovani koeficijent bude ispod 95% uz mogućnost odstupanja 2%. U skladu sa planiranim kretanjima premije, šteta, troškova i ostalih prihoda i rashoda Društva, planirani neto kombinovani S&P koeficijent za narednu godinu iznosi 92,2%.

S Finansijskim rizicima tj. da

- Pokriće bruto tehničkih rezervi bude u rasponu od 105% do 110% (limit ispod kog ne bi smjela da padne pokrivenost je 100%). Tako je za 2023. godinu Društvo planiralo da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava, ima prekopokrivenost bruto tehničkih rezervi u iznosu od 111,9%, odnosno prekopokrivenost neto tehničkih rezervi u iznosu od 113,0%.
  - Kursne razlike budu u rasponu od 0,85 do 1,15. Ipak, kako Društvo u svom poslovanju nije izloženo ovom riziku, tako nije planiran pomenuti pokazatelj.
  - Ulaganja se vrše u skladu sa strateškim planom Grupe i pravilima definisanim GAM-om.
  - Struktura investicija bude u skladu sa važećim zakonodavstvom i propisanim limitima ulaganja.
  - Ulaganje imovine sprovodi u skladu sa odredbama i pravilima koja su određena trenutno važećim pravilima za finansijsko poslovanje društava unutar Grupe.
- **Likvidnosti Društva** tj. da Društvo ima dobru likvidnost (sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva). I u 2023. godini, kao i do sada, prilikom investiranja, vodiće se računa da se
    - Višak sredstava iznad pokriva tehničkih rezervi ulaže u strateška i visoko likvidna sredstva.
- S Operativnim rizicima.** Društvo će u narednoj godini posebnu pažnju posvetiti operativnim rizicima i to: IT rizicima, rizicima vezano za kadrove, poslovne procese i klijente, kako ne bi bile ugrožene razvojne aktivnosti kako Društva, tako i Grupacije kojoj pripadamo. U tom smislu, Društvo će nastaviti sa praćenjem definisanih indikatora operativnih rizika.
- **Strateškim rizicima.** U 2023. godini, kao i do sada, Društvo će voditi računa o rizicima koji bi mogli da imaju negativan uticaj na reputaciju tj. ugled Društva. Naše aktivnosti biće usmjerene na ostvarivanju zacrtanih strateških ciljeva Društva, kao i na praćenje izmjena zakonske regulative, a vodiće se računa i o rizicima koje potencijalno mogu donijeti novi projekti.

II.O AD SAVA OSIGURANJE

1. LIČNA KARTA DRUŠTVA

Ime kompanije:	Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica
Skraćeni naziv:	AD Sava osiguranje
Sjedište:	Ulica Svetlane Kane Radević br. 1, Podgorica, Crna Gora
Telefon:	+382 20 234 008
Fax:	+382 20 234 008
Call centar:	+382 20 40 30 20
E-mail:	info@sava.co.me
Web stranica:	www.sava.co.me
Datum registracije:	31.12.1999.
PIB:	02303388
Djelatnost:	Neživotno osiguranje
Osnovni kapital:	4.033.303 Eur
Broj akcija:	19.402
Udio u kapitalu:	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana, 100%
Organi upravljanja:	
Izvršni direktor:	Nebojša Ščekić
Odbor direktora:	Marko Jazbec- predsjednik
	Milan Viršek- član
	Zvonko Peković- nezavisni član
Sekretar Društva:	Jasna Brnović

2. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

2.1. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Na osnovu odredbi člana 15 Zakona o računovodstvu (Službeni list Crne Gore, br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), za potrebe sačinjavanja Godišnjeg izvještaja menadžmenta, dajem sljedeću:

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja, broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine i Kodeksom korporativnog upravljanja broj 002-36777/2022 od 23.12.2022. godine, definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2022. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Predsjednik Odbora direktora

Marko Jazbec

Na osnovu odredbi člana 15 Zakona o računovodstvu (Službeni list Crne Gore, br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), za potrebe sačinjavanja Godišnjeg izvještaja menadžmenta, dajem sljedeću:

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja, broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine i Kodeksom korporativnog upravljanja broj 002-36777/2022 od 23.12.2022. godine, definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2022. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Član Odbora direktora

**MILAN
VIRŠEK** Digitally signed
by MILAN VIRSEK
Date: 2023.01.09
14:06:30 +01'00'

Milan Viršek

Na osnovu odredbi člana 15 Zakona o računovodstvu (Službeni list Crne Gore, br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), za potrebe sačinjavanja Godišnjeg izvještaja menadžmenta, dajem sljedeću:

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja, broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine i Kodeksom korporativnog upravljanja broj 002-36777/2022 od 23.12.2022. godine, definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2022. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Član Odbora direktora

Zvonko Peković

2.2. VLASNIČKA STRUKTURA

Kada je u pitanju vlasnička struktura, u 2022. godini nije bilo promjena. Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica je u 100% vlasništvu Reosiguravajućeg društva Sava Re, koje je najveći slovenački reosiguravač i najveći reosiguravač u regionu. Glavne karakteristike Društva Sava Re su: tradicija duga preko 40 godina, međunarodni ugled i stabilnost poslovanja.

Akcijski kapital Društva je podijeljen na 19.402 akcija, nominalne vrijednosti od 207,88 Eur po akciji. Sve akcije su obične (redovne) koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo posluje kao jednočlano akcionarsko društvo. Jedan akcionar ima sve akcije i ima ovlaštenja skupštine akcionarskog društva i pravo da donosi sve odluke.

2.3. ORGANI VOĐENJA I UPRAVLJANJA

Društvo ima jednodomni sistem upravljanja. Organi Društva su: Skupština, Odbor direktora, Izvršni direktor i Sekretar. Odluke Odbora direktora izvršavaju Izvršni direktor i Sekretar Društva.

2.3.1. SKUPŠTINA

Skupština akcionara predstavlja najviši organ Društva. U skladu sa Statutom Društva, redovna sjednica Skupštine akcionara saziva se jednom godišnje i to najkasnije do 30.06., u skladu sa odredbama Statuta. Vanredna sjednica Skupštine je svaka osim redovne godišnje sjednice Skupštine akcionara. Nadležnosti Skupštine su definisane Zakonom o privrednim društvima i Statutom Društva. U 2022. godini održana je jedna redovna i jedna vanredna sjednice Skupštine akcionara.

Na redovnoj sjednici Skupštine akcionara Društva, koja je održana 28. aprila 2022. godine, usvojeni su: Godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2021. godinu, Finansijski iskazi Društva za 2021. godinu, Godišnji izvještaj Službe interne revizije Društva o radu interne revizije za 2021. godinu, Izvještaj nezavisnog revizora o izvršenoj reviziji godišnjeg računa za 2021. godinu. Takođe su usvojena Mišljenja ovlaštenog aktuala o godišnjim finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju, sa stanjem na dan 31.12.2021. godine i Mišljenja ovlaštenog aktuala o godišnjem izvještaju o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja u 2021. godini. Pored ovih izvještaja, na redovnoj sjednici Skupštine akcionara razmotreni su i: Izvještaj o usklađenosti poslovanja društva sa zakonom i drugim propisima, Izvještaj o transakcijama sa povezanim licima i Izjava o nezavisnosti revizora. Na redovnoj sjednici Skupštine akcionara donesene su i odluke o: dobiti Društva ostvarenoj u 2021. godini i isplati dividende vlasniku, kao i odluka o visini naknade članu Odbora direktora.

Na prvoj vanrednoj sjednici Skupštine akcionara koja je održana 30.06.2022. godine, donijeta je odluka o izboru nezavisnog revizora Društva za 2022. godinu – Deloitte DOO.

2.3.2. ODBOR DIREKTORA

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja čije odluke izvršavaju Izvršni direktor i Sekretar. Članove Odbora direktora bira i razrješava Skupština akcionara. Nadležnosti Odbora direktora definisane su Zakonom o privrednim društvima i Statutom Društva. Odbor direktora Društva u 2022. godini održao je 10 sjednica, a radio je u sljedećem sastavu:

Odbor direktora	Funkcija
Marko Jazbec	predsjednik
Milan Viršek	član
Zvonko Peković	nezavisni član

Sjednice Odbora direktora održavane su putem aplikacije Microsoft Teams uz uključivanje odgovornih rukovodilaca koji su obrađivali materijale koji se razmatraju na sjednici, osim tri vanredne sjednice koje su održane kao dopisne (korespodentske) sjednice.

Revizorski odbor. Revizorski odbor je u 2022. godini održao ukupno šest sjednica, a radio je u sastavu: Milan Viršek - predsjednik, Andreja Rahne – član i Zvonko Peković - član.

Komisije Odbora direktora. U slučaju potrebe, Odbor direktora može formirati komisije. Odbor direktora je u protekloj godini formirao dvije komisije i to: Komisiju za posebna osiguranja i Komisiju za praćenje rada zavisnih društava.

2.3.3. IZVRŠNI DIREKTOR

Izvršni direktor je izvršni organ Društva, kojeg imenuje Odbor direktora. Nadležnosti izvršnog direktora definisane su Zakonom o privrednim društvima, Statutom Društva i posebnom odlukom Odbora direktora.

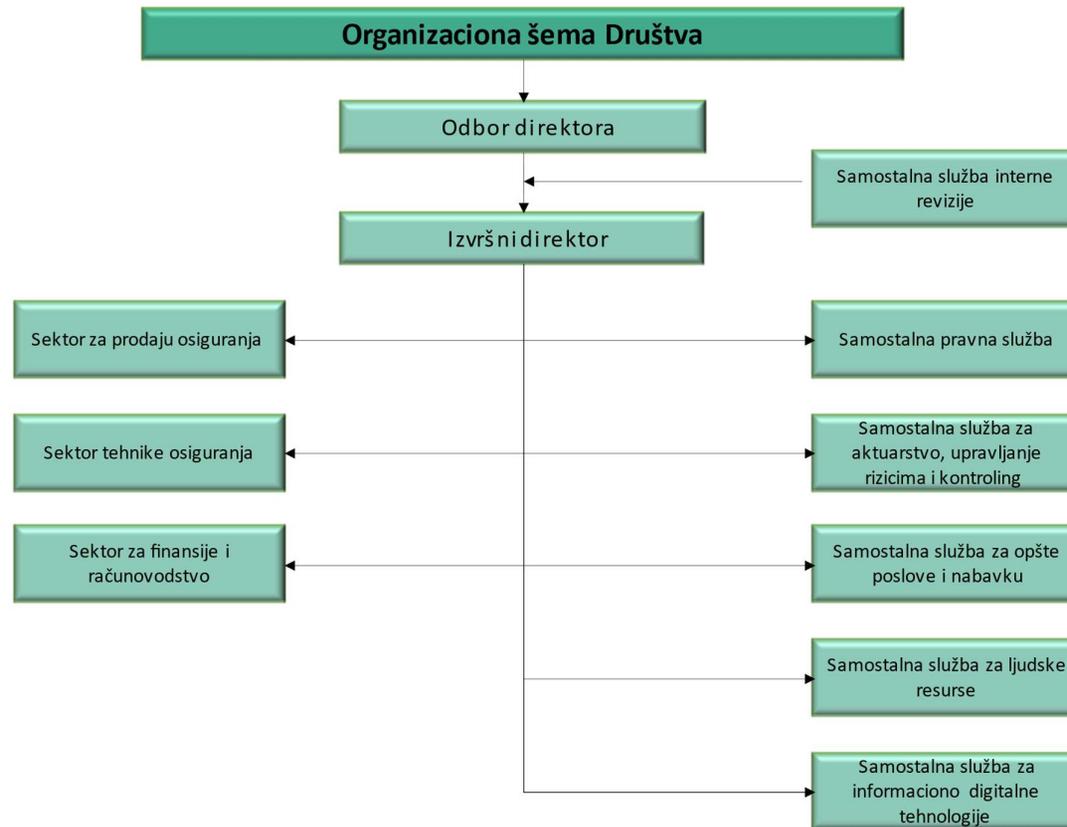
Izvršni direktor	Datum stupanja na funkciju
Nebojša Šćekić	jul 2008. godine

2.3.4. SEKRETAR

Sekretara Društva imenuje Odbor direktora. Obaveze Sekretara Društva definisane su Zakonom o privrednim društvima i Poslovníkom o radu Odbora direktora.

Sekretar	Datum stupanja na funkciju
Jasna Brnović	jun 2021. godine

3. ORGANIZACIONA STRUKTURA NA DAN 31.12.2022.

4. DIREKTORI SEKTORA I SLUŽBI NA DAN 31.12.2022.

Sektor za prodaju osiguranja	Zoran Savić
Sektor tehnike osiguranja	Nataša Janićić
Sektor za finansije i računovodstvo	Dužanka Nikitović
Samostalna služba interne revizije	Jelena Jakovac
Samostalna pravna služba	Jasna Brnović
Samostalna služba za aktuarstvo, upravljanje rizicima i kontroling	Ljubica Radmilović
Samostalna služba za opšte poslove i nabavku	Ljiljana Perović
Samostalna služba za ljudske resurse	Ljiljana Mršović
Samostalna služba za informaciono digitalne tehnologije	Boris Jauković

5. POSLOVNA MREŽA NA DAN 31.12.2022.

Prodajnu mrežu Društva čine interna i eksterna prodajna mreža.

Internu prodajnu mrežu čine podružnice i odjeljenja organizovana u okviru:

- Četiri regionalne službe:
  - Regionalna služba prodaje Sjever (podružnice u Pljevljima, Beranama, Bijelom Polju i Rožajama).
  - Regionalna služba prodaje Centar (podružnice u Nikšiću, Cetinju i Danilovgradu).
  - Regionalna služba prodaje Podgorica (podružnice: Podgorica Podgorica i Podgorica Centar).
  - Regionalna služba prodaje Jug (podružnice u Ulcinju, Budvi, Baru, Kotoru, Herceg Novom i Tivtu).
- Službe za podršku i razvoj prodaje:
  - Odjeljenje za razvoj interne prodaje,
  - Odjeljenje za podršku prodaje AO,
  - Odjeljenje za podršku prodajnim procesima.
- Službe za poslovno osiguranje:
  - Odjeljenje za posebne kanale prodaje,
  - Odjeljenje za korporativne klijente.

Eksternu prodajnu mrežu čine:

- Društva za zastupanje u osiguranju (Sava Agent doo i WVP doo).
- Društva za posredovanje u osiguranju (DOO Broker Ins, DOO Apo Plus, Status broker DOO, Omega broker DOO, Insurance Financial Solutions DOO, Amon broker DOO, Bona Fide broker DOO, Finansije 24 DOO, Alfa Insurance broker DOO, Bromar DOO, Bonus broker DOO, Genius broker solutions DOO).
- Banke (NLB banka, Erste banka i Hipotekarna banka).

Tokom 2022. godine, Društvo je radilo na širenju prodajne mreže, pa je uspostavilo saradnju sa još jednim društvom za posredovanje u osiguranju (Genius broker solutions DOO).

5.1. SPISAK PODRUŽNICA

Direkcija Podgorica	Svetlane Kane Radević br.1, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 234 008	Podružnica Ulcinj	Ulica 17 br .1, Nova Mahala, 85360 Ulcinj Tel/fax: +382 (0) 30 411 310
Podružnica Podgorica Centar	Njegoševa br. 5, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 664 991	Podružnica Nikšić	Njegoševa br. 12, 81400 Nikšić Tel/fax: +382 (0) 40 212 650
Podružnica Podgorica Podgorica	Bulevar Peka Dapčevića br.64, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 640 473	Podružnica Danilovgrad	Baja Sekulića br. 1, 81410 Danilovgrad Tel/fax: +382 (0) 20 811 281
Podružnica Budva	Mediteranska br. 55, 86000 Budva Tel/fax: +382 (0) 33 452 803	Podružnica Cetinje	Baja Pivljanina br. 59, 81250 Cetinje Tel/fax: +382 (0) 41 241 130
Podružnica Herceg Novi	Njegoševa br. 30, 85340 Herceg Novi Tel/fax: +382 (0) 31 324 315	Podružnica Bijelo Polje	Tršova bb, Lamela D, 84000 Bijelo Polje Tel/fax: +382 (0) 50 432 063
Podružnica Kotor	Dobrota, Zlatne njive, Blok A, 85330 Kotor Tel/fax: +382 (0) 32 334 677, 334 108	Podružnica Berane	Miljana Vukova bb, 84300 Berane Tel/fax: +382 (0) 51 234 567
Podružnica Tivat	Trg Magnolije 3A/2, 85320 Tivat Tel/fax: +382 (0) 32 540 182	Podružnica Pljevlja	Skerlićeva br.10, 84210 Pljevlja Tel/fax: +382 (0) 52 321 741
Podružnica Bar	Maršala Tita br. 42, 85000 Bar Tel/fax: +382 (0) 30 319 091, 319 090	Podružnica Rožaje	Maršala Tita bb., 84310 Rožaje Tel/fax: +382 (0) 51 684 284
		Call centar	+382 (0) 20 403 020

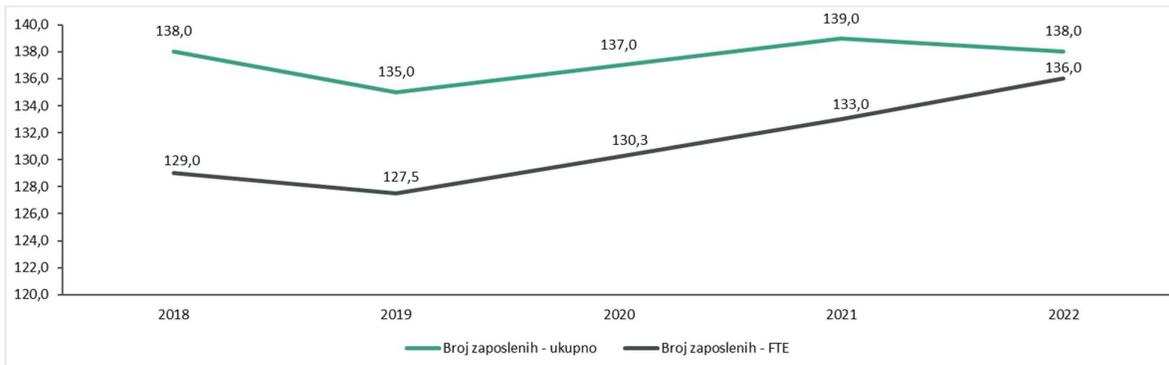
5.2. MAPA PODRUŽNICA

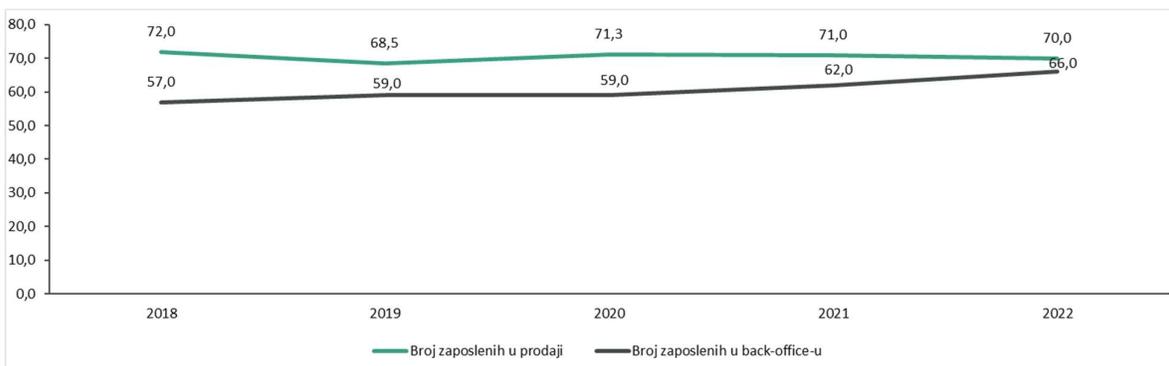
6. ZAPOSLENI

Na dan 31.12.2022. godine, u našem Društvu je radilo ukupno 138 zaposlenih, što je ekvivalentno broju od 136,0 zaposlenih na bazi punih časova rada. Na isti dan 2021. godine, Društvo je imalo jednog zaposlenog više (139). Najviše zaposlenih imamo u Sektoru za prodaju osiguranja, koji broji 72 zaposlenih (FTE – 70,0). Drugim riječima, u Sektoru za prodaju osiguranja zaposleno je 51,5% od ukupnog broja zaposlenih na bazi punih časova rada.

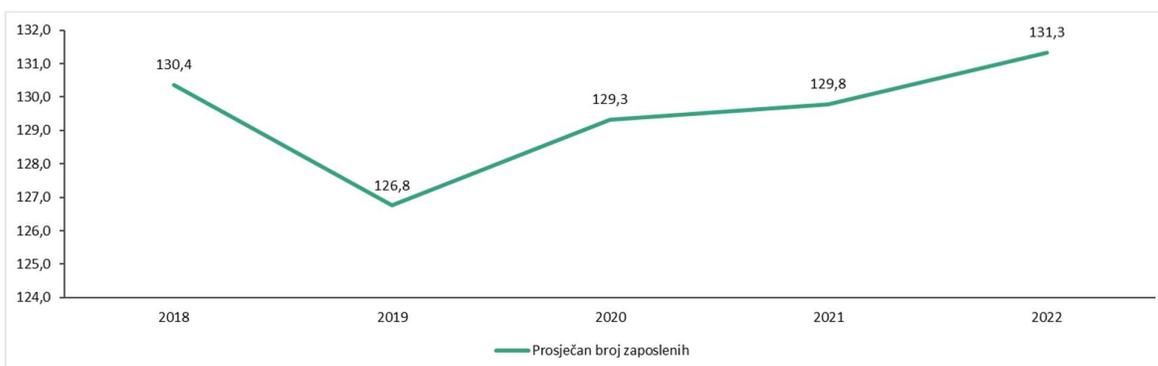
Kretanje broja zaposlenih ukupno i FTE 2018– 2022

Kretanje broja zaposlenih u prodaji i back office-u 2018– 2022 (FTE)

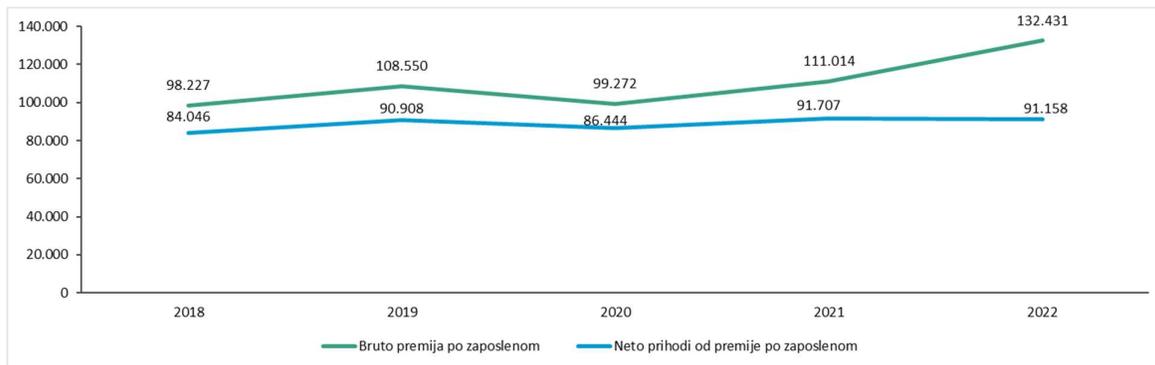

Kretanje prosječnog broja zaposlenih 2018 – 2022 (FTE)

Produktivnost zaposlenih, mjerena odnosom bruto fakturisane premije i prosječnog broja zaposlenih na bazi punih časova rada, porasla je u odnosu na 2021. godinu, ali i u odnosu na sve prethodne godine. Upravo u 2022. godini imali smo najveću produktivnost zaposlenih u posljednjih pet godina. Slične rezultate dobijamo kada u odnos stavimo neto prihod od premije i prosječan broj zaposlenih na bazi punih časova rada.

Produktivnost zaposlenih 2018 – 2022

7. POSLOVANJE AD SAVA OSIGURANJE U 2022. GODINI

Naša kompanija je uspješno završila poslovnu 2022. godinu. Ostvaren je profit u iznosu od 2,1 mil Eur. AD Sava osiguranje je uspjelo da održi poslovnu stabilnost i učvrsti drugu poziciju na domaćem tržištu osiguranja, uprkos izazovnim uslovima rada u vrijeme ekonomske krize izazvane pandemijom Covid-19 i ratom u Ukrajini.

Protekla godina bila je u znaku korona virusa, ali i velike ekonomske krize prouzrokovane kako pandemijom, tako i ratnim dešavanjima u Ukrajini. Pomenute krizne situacije imale su višestruke negativne efekte na domaću ekonomiju, koji su rezultirali rekordnom stopom inflacije u poslednjih petnaest godina (godišnja stopa inflacije na kraju decembra iznosila je 17,2%, dok je prosječna godišnja stopa inflacije, prema preliminarnim podacima Monstata, iznosila oko 13,0%). Neminovno je da će se posledice osjećati i tokom sledeće godine, ali i narednih nekoliko godina.

Uprkos svim problemima, možemo reći da naše Društvo uspješno upravlja kriznim situacijama i organizuje poslovanje u pomenutim okolnostima.

Tokom godine, aktivno se radilo na preispitivanju postojećih uslova i tarifa (obavezna osiguranja u saobraćaju, osiguranje lica za slučaj težih bolesti i hirurških intervencija, putno zdravstveno osiguranje itd.), a pripremljeni su i uslovi i tarife za mini kasko – stand alone, osiguranje turističkih apartmana, osiguranje solarnih elektrana i osiguranje korisnika kredita.

Takođe, akcenat je bio i na uspostavljanju saradnje sa novim partnerima i unaprjeđenju saradnje sa postojećim partnerima (strateškim partnerom NLB bankom, ostalim bankama, Telekomom isl), ali i na reorganizaciji i širenju prodajne mreže, pa je otvorena i nova podružnica u Rožajama.

U 2022. godini nastavili smo i sa razvojnim aktivnostima Sava Cara. Tako je, u trećem kvartalu, zvanično počela sa radom druga stanica za pregled tehničkih vozila u Beranama. Pored navedenog, na svim stanicama za tehnički pregled vozila, završen je proces instalacije potrebne opreme shodno izmjenama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju stanice za tehnički pregled vozila. Krajem godine, Sava Car je proširio poslovanje i otvorio svoj prvi tehnički pregled u Beogradu, na kome će se vršiti tehnički pregledi i pružati raznovrsne usluge u ovoj oblasti.

U ovoj godini naši zaposleni su prisustvovali raznim konferencijama, seminarima, radionicama i obukama iz različitih oblasti.

Tokom protekle godine organizovali smo i nekoliko marketinških akcija, a u cilju promocije brenda, ali i promocije tehničkih pregleda, e-servisa i pojedinih vrsta osiguranja.

Volonterskom akcijom naših zaposlenih (uređenje tri šetališta u Nikšiću) obilježili smo dan Osiguravajuće grupe Sava, a organizovali smo i niz drugih akcija kroz inicijativu „Srce za svijet“. Pored toga, kao društveno odgovorna kompanija podržali smo određeni broj akcija/projekata kroz donacije i sponzorstva, a u saradnji sa Zavodom za transfuziju krvi Crne Gore organizovane su i dvije akcije dobrovoljnog davanja krvi u kojima su učestvovali zaposleni Sava osiguranja i naših zavisnih društava Sava Cara i Sava Agenti. Posebno smo ponosni na činjenicu da smo i ove godine podržali sportiste zaslužne za sportski ugled Crne Gore u svijetu (Vaterpolo plivački savez Crne Gore i Košarkaški klub Podgorica).

7.1. DOGAĐAJI KOJI SU OBILJEŽILI 2022. GODINU

JANUAR

Stupio na snagu izmijenjeni Zakon o porezu na dobit pravnih lica kojim je uvedena progresivna stopa oporezivanja.

Na državnom nivou povećana minimalna zarada na 450 Eur neto.

MART

Usvojeni uslovi i tarifa za osiguranje turističkih apartmana.

Počela prodaja novog proizvoda osiguranje domaćih potraživanja u saradnji sa reosiguravajućim društvom Coface.

Pokrenuta prodajna akcija za osiguranje profesionalne odgovornosti.

Spuštena na produkciju COCOS platforma.

Podrška NVO Healthy Life – projekti namijenjeni djeci školskog uzrasta na temu bezbjednosti u saobraćaju.

Potpisan ugovor o sponzorstvu Šahovskog saveza Crne Gore.

Potpisan ugovor o saradnji sa Seljak DOO (promocija proizvoda osiguranja).

APRIL

Isplaćena dividenda akcionarima.

Organizovana proslava povodom obilježavanja Dana Društva.

MAJ

Organizovana je obuka za intenu prodajnu mrežu na kojima su predstavljeni novi proizvodi, kao i izmjene postojećih uslova osiguranja i tarifa premija (Putno zdravstveno osiguranje, Klauzula o uključenju pokrića Covid-19, Osiguranje težih bolesti i hirurških intervencija, Osiguranje turističkih paket aranžmana, Osiguranje turističkih apartmana, Obavezna osiguranja i osiguranje životinja).

Implementacija ASP verzije 12.

Volonterskom akcijom (kroz inicijativu „Srce za svijet“) obilježen je dan Osiguravajuće Grupe Sava u Crnoj Gori.

JUN

Usvojeni uslovi i tarifa za mini kasko osiguranje vozila – stand alone.

Organizovana je prodajna akcija za proizvod Osiguranje turističkih apartmana i Paušalno osiguranje gostiju hotela.

Imenovan novi izvršni direktor Sava Cara - Siniša Mićunović.

Promocija tehničkog pregleda Cava Car Bijelo Polje i proizvoda Osiguranje životinja putem radio reklama.

Obilježen je Dan za zdravlje pješačkom turom do Hridskog jezera.

Akcija dobrovoljnog davanja krvi zaposlenih u Sava osiguranju i Sava Car-u.

JUL

Promocija brenda i saradnje sa VPSCG putem sponzorskog spota.

Uručena donacija za štice ićenike JU Zavod Komanski most.

Uručena donacija Upravi policije - Odjeljenju bezbjednosti Danilovgrad.

AVGUST

Otpočela saradnja sa NLB bankom u dijelu prodaje naših polisa za osiguranje nekretnina preko banko aplikacije.

Promocija proizvoda Osiguranje turističkih apartmana i gostiju putem društvenih mreža.

Promocija brenda i saradnje sa VPSCG na društvenim mrežama (tokom Svjetskog prvenstva u Splitu).

SEPTEMBAR

Stupila na snagu nova sistematizacija radnih mjesta.

Promocija e-servisa i proizvoda Osiguranje domaćinstva.

Promocija brenda i saradnje sa VPSCG na društvenim mrežama (tokom Evropskog prvenstva u Podgorici).

Dio zaposlenih učestvovao na prvim Sportskim igrama Osiguravajuće Grupe Sava u Moravskim Toplicama.

AD Sava osiguranje postalo ponosni sponsor Košarkaškog kluba Podgorica.

Uručena donacija JU Dječiji dom "Mladost".

OKTOBAR

Usvojeni uslovi i tarifa za osiguranje solarnih elektrana.

Implementiran proizvod kombinovanog osiguranja domaćinstva na Webshop-u.

Uručena donacija narodnoj kuhinji "Divna Veković".

NOVEMBAR

Otvorena podružnica u Rožajama.

Otvoren novi tehnički pregled u Beranama.

DECEMBAR

Otvoren tehnički pregled Sava Car u Beogradu.

Usvojeni uslovi i tarifa za Osiguranje korisnika kredita.

Počela prodaja mini kasko osiguranja preko website-a NLB banke.

Organizovana je obuka za intenu prodajnu mrežu za sledeće proizvode osiguranja: All risks, Osiguranje mašina od loma, Osiguranje solarnih elektrana i e-vozila, Auto kasko osiguranje.

Akcija dobrovoljnog davanja krvi zaposlenih u AD Sava osiguranje.

Sava osiguranje ad Podgorica dobitnik nagrade za društveno odgovorno poslovanje u oblasti "Briga za zajednicu", za srednja preduzeća. Nagradu je dodijelila Unija poslodavaca Crne Gore.

8. PRIVREDNO OKRUŽENJE I TRŽIŠTE OSIGURANJA

8.1. EKONOMSKI AMBIJENT U CRNOJ GORI

Prema projekcijama Ministarstva finansija Crne Gore, rast crnogorske ekonomije u 2022. godini iznosi 7,7%, dok za 2023. godinu Međunarodni monetarni fond predviđa sporiji rast (oko 2,5%). Prosječna godišnja stopa inflacije u Crnoj Gori, prema objavljenim preliminarnim podacima Zavoda za statistiku Crne Gore, iznosi 13,0%:

Glavni ekonomski indikatori za Crnu Goru¹

	2018	2019	2020	2021	E2022
Realna promjena BDP u (%)	5,1	4,1	-15,3	13,0	7,7
BDP (u mil EUR)	4.663	4.951	4.186	4.955	5.700
Stopa registrovane nezaposlenosti (u %)	15,2	15,1	17,9	16,6	14,8*
Prosječna godišnja inflacija (u %)	2,6	0,4	-0,3	2,4	13,0
Broj stanovnika (u mil)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
BDP/broj stanovnika (u EUR)	7.494	7.976	6.743	8.022	9.228
Premija osiguranja (u mil Eur)	86,8	94,8	93,7	98,8	108,3
rast/pad premije osiguranja	6,2%	9,2%	-1,1%	5,5%	9,6%
Premija osiguranja neživot (u mil Eur)	71,6	77,6	74,0	78,8	86,9
rast/pad premije osiguranja	5,9%	8,4%	-4,7%	6,6%	10,3%
Premija osiguranja život (u mil Eur)	15,2	17,1	19,7	20,0	21,4
rast/pad premije osiguranja	7,3%	12,7%	15,1%	1,5%	6,8%
Premija/broj stanovnika (u EUR)	139,5	152,7	150,9	160,0	175,3
Premija/broj stanovnika - neživot (u EUR)	115,1	125,1	119,1	127,6	140,7
Premija/broj stanovnika - život (u EUR)	24,4	27,6	31,8	32,4	34,6
Premija/BDP (u %)	1,9	1,9	2,2	2,0	1,9
Premija/BDP (u %) - neživot	1,5	1,6	1,8	1,6	1,5
Premija/BDP (u %) - život	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4
Prosječna mjesečna neto plata	511	515	524	532	711**

Crnogorska ekonomija, nakon završetka globalne recesije (2012. godine), imala je stabilan trend rasta koji je trajao sve do izbijanja pandemije COVID-19 (2020. godina), kada je zabilježen najveći privredni pad u novijoj historiji. Tokom 2021. godine, crnogorska ekonomija je započela oporavak, koji je nastavljen u prvoj polovini 2022. godine, ali koji je kasnije usporen dešavanjima na međunarodnim tržištima, a uglavnom kao rezultat ratnih dešavanja u Ukrajini.

Rastu crnogorske ekonomije u prvoj polovini 2022. godine najviše su doprinijeli turizam, trgovina na malo, šumarstvo i saobraćaj, dok je u ukupnoj industrijskoj proizvodnji i građevinarstvu zabilježen pad. Istovremeno, na potrošnoj strani BDP-a evidentiran je i snažan oporavak izvoza roba i usluga i privatne potrošnje. Ipak, drugu polovinu godine, a naročito poslednja dva mjeseca, obilježili su veliki inflatorni pritisci. Tačnije, inflacija je zabilježila rekordno visok nivo (na kraju decembra godišnja stopa inflacije

¹ Izvori podataka: www.imf.org/en/Countries/MNE, www.monstat.org, www.cbcg.me

* Podatak o stopi nezaposlenosti odnosi se na period prva tri kvartala, jer nema podataka za IVQ.

** Podatak o prosječnoj neto zaradi odnosi se na period januar – novembar, jer nema podataka za decembar.

iznosila je 17,2%, dok je prosječna godišnja stopa iznosila 13,0%). Međutim, treba naglasiti da je ova inflacija najvećim dijelom uvezena inflacija i posljedica faktora sa međunarodnog tržišta, a manjim dijelom je rezultat domaćih neravnoteža. Najveći rast cijena zabilježen je kod energenata, prehrambenih proizvoda i sirovina na međunarodnim tržištima. Vlada Crne Gore nastojala je da ublaži rast cijena smanjenjem akciza na naftne derivate, kao i administrativnom kontrolom cijena osnovnih životnih namirnica. Za očekivati je da će inflacija predstavljati izazov i u narednom periodu, s obzirom na visoku uvoznju zavisnost crnogorske ekonomije.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima Monstat-a, u prvih jedanaest mjeseci 2022. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 4,2%. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom, dok je rast ostvaren u sektorima prerađivačke industrije i vađenja ruda i kamena.

Broj dolazaka turista, prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih jedanaest mjeseci 2022. godine iznosio je 1,13 mil, što je za 59,3% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 4,23 miliona noćenja, što predstavlja rast od 46,1%

Prema preliminarnim podacima, u periodu januar - novembar 2022. godine, neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 733,8 mil Eur, što je za 61,0% više u odnosu na isti period 2021. godine.

Pozitivni pomaci zabilježeni su i na tržištu rada, gdje imamo nešto nižu stopu nezaposlenosti i rast zarada. Rast zarada je rezultat primjene programa „Evropa sad“, kojim je minimalna neto zarada (od 1. 01. 2022. godine) povećana sa 250 na 450 Eur, i ukinuta obaveza plaćanja doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje. Prema podacima Monstat-a prosječna bruto zarada za period januar-novembar 2022. godine u Crnoj Gori iznosila je 881 Eur, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa iznosila 711 Eur (rast od 11,1%, odnosno 33,9% u odnosu na godinu ranije).

Kada je u pitanju bankarski sektor, bilansna suma banaka na kraju novembra 2022. godine iznosila je 6.235,5 mil Eur i zabilježila je intenzivan rast od 17,5% u odnosu na novembar prethodne godine. Ukupan kapital banaka iznosio je 651,4 mil Eur i bilježi rast od skoro 5,0% na godišnjem nivou. Likvidnost bankarskog sistema u cjelini bila je iznad propisanih minimuma, a kamatne stope na kredite imaju trend rasta.

8.2. CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA I TRŽIŠNA POZICIJA AD SAVA OSIGURANJE U 2022. GODINI²

8.2.1. CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA

Crnogorsko tržište osiguranja karakteriše kontinuirana stabilnost. Međutim, prema strukturi i nivou ostvarene premije, naše tržište još uvijek značajno zaostaje za evropskim prosjekom.

Tokom 2022. godine, naše tržište je nastavilo trend rasta bruto fakturisane premije iz prethodnih godina (koji je bio prekinut jedino u 2020. godini, zbog situacije sa Covid-19).

² Izvor podataka: podaci Agencije za nadzor osiguranja

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, tokom 2022. godine, na crnogorskom tržištu osiguranja fakturisano je 108,3 mil Eur bruto premije ili 9,6% više u odnosu na prethodnu godinu. Kada je u pitanju tržište neživotnih osiguranja, fakturisano je 10,3% više premije nego u 2021. godini tj. ukupno je fakturisano 86,9 mil Eur premije. Sa druge strane, tržište životnih osiguranja poraslo je za 6,8% na godišnjem nivou, tj. na tom tržištu je ukupno fakturisano 21,4 mil Eur premije.

Dominantno učešće u ukupnoj tržišnoj bruto fakturiranoj premiji imaju neživotna osiguranja, čije učešće u 2022. godini iznosi 80,3%.

Bruto fakturisana premija na crnogorskom tržištu osiguranja 2018– 2022

Premija u mil Eur	2018	2019	2020	2021	2022
Neživot	71,6	77,6	74,0	78,8	86,9
Život	15,2	17,1	19,7	20,0	21,4
Ukupno	86,8	94,8	93,7	98,8	108,3

Struktura premije na crnogorskom tržištu osiguranja 2018 – 2022

Struktura premije	2018	2019	2020	2021	2022
Neživot	82,5%	81,9%	78,9%	79,7%	80,3%
Život	17,5%	18,1%	21,1%	20,3%	19,7%
Ukupno	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pokazatelji poslovanja u osiguranju 2018– 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Bruto premija/BDP*100	1,9	1,9	2,2	2,0	1,9
Bruto premija/broj stanovnika	139,5	152,7	150,9	160,0	175,3

Gustina osiguranja³, kao jedan od najčešće korišćenih pokazatelja tržišta osiguranja, predstavlja iznos bruto fakturirane premije po glavi stanovnika. Bruto fakturirana premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori u 2021. godini iznosila je 160,0 Eur, što predstavlja rast od 6,0% u odnosu na 2020. godinu. U 2021. godini ostvaren je rast pokazatelja gustine životnih osiguranja koji je iznosio 32,4 Eur po glavi stanovnika, dok je pokazatelj gustine neživotnih osiguranja iznosio 127,6 Eur po glavi stanovnika. Gustina osiguranja u Crnoj Gori je još uvijek na značajno nižem nivou u poređenju sa prosjekom zemalja članica EU, gdje je prema poslednjim raspoloživim podacima, u 2020. godini ovaj pokazatelj iznosio 2.093 Eur.

8.2.2. TRŽIŠNO UČEŠĆE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA NA CRNOGORSKOM TRŽIŠTU OSIGURANJA

U 2022. godini, na crnogorskom tržištu osiguranja poslove osiguranja obavljalo je devet osiguravajućih društava. Pet društava za osiguranje bavilo se poslovima neživotnih osiguranja, a četiri društva poslovima životnih osiguranja.

³ Izvor podataka: Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu, Agencija za nadzor osiguranja

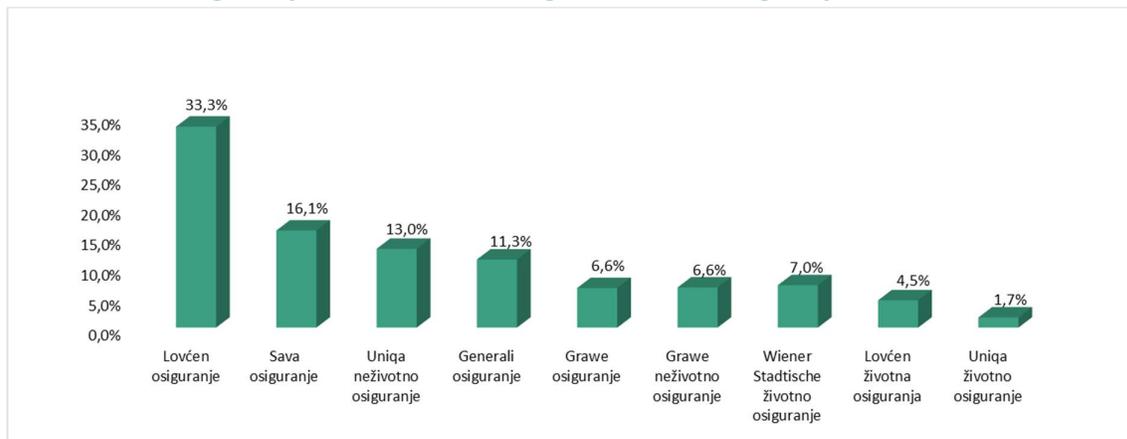
Pregled društava koja obavljaju djelatnost neživotnih osiguranja
Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Sava osiguranje AD, Podgorica
Generali osiguranje Montenegro AD, Podgorica
Uniqa neživotno osiguranje AD, Podgorica
Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica
Pregled društava koja obavljaju djelatnost životnih osiguranja
Grawe osiguranje AD, Podgorica
Wiener Stadische životno osiguranje AD, Podgorica
Lovćen životna osiguranja AD, Podgorica
Uniqa životno osiguranje AD, Podgorica

Na kraju 2021. godine⁴, dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 20 društava sa ograničenom odgovornošću, 2 preduzetnika – zastupnika u osiguranju i 6 banaka. Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju posjedovalo je 12 društava za posredovanje u osiguranju.

Koncentracija tržišta.⁵ Naše tržište se kreće u granicama koncentrisanog tržišta. Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI), čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa, u periodu od 2017. godine zaključno sa 2020. godinom imala je trend pada, dok je u 2021. godini zabilježen rast, pa Herfindahl-Hirschman indeks iznosi 1.844,2 (2020: 1.830,1).

Analizom podataka o ostvarenoj bruto fakturisanom premiji po društvima, zaključuje se da su, u odnosu na prethodnu godinu, rast tržišnog učešća ostvarili: Sava osiguranje, Uniqa neživotno osiguranje i Wiener Stadische životno osiguranje. Ostala društva bilježe pad tržišnog učešća u odnosu na 2021. godinu.

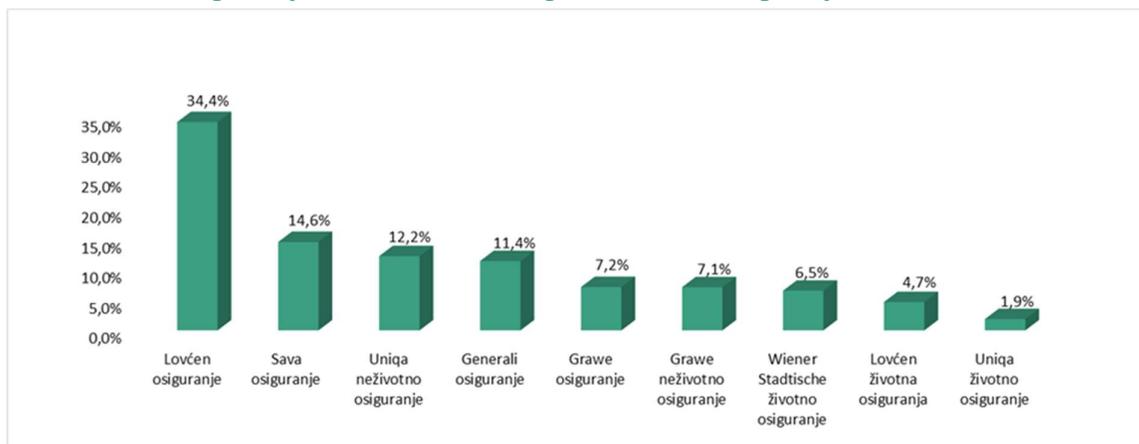
Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu osiguranja na 31.12.2022.

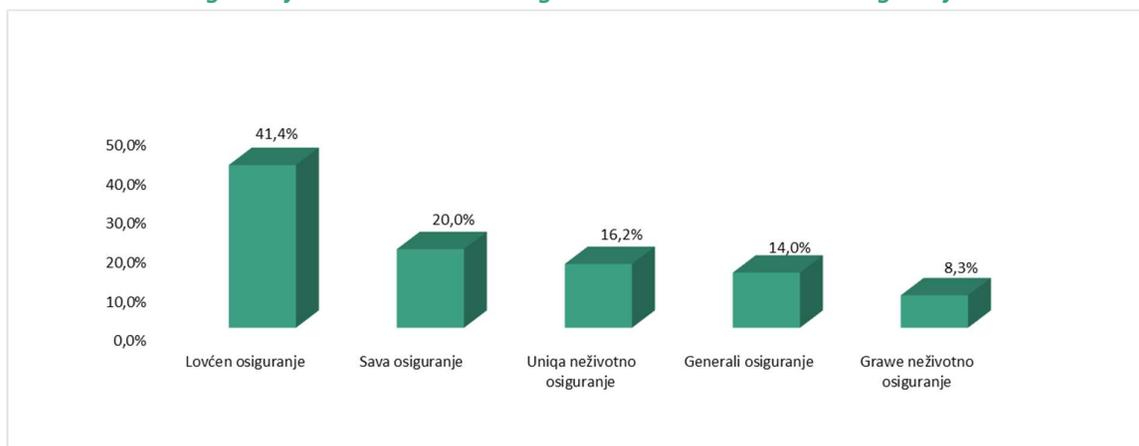
⁴ Ne raspoložemo podatkom za 2022. godinu, podaci još uvijek nijesu objavljeni

⁵ Izvor podataka: Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu, Agencija za nadzor osiguranja

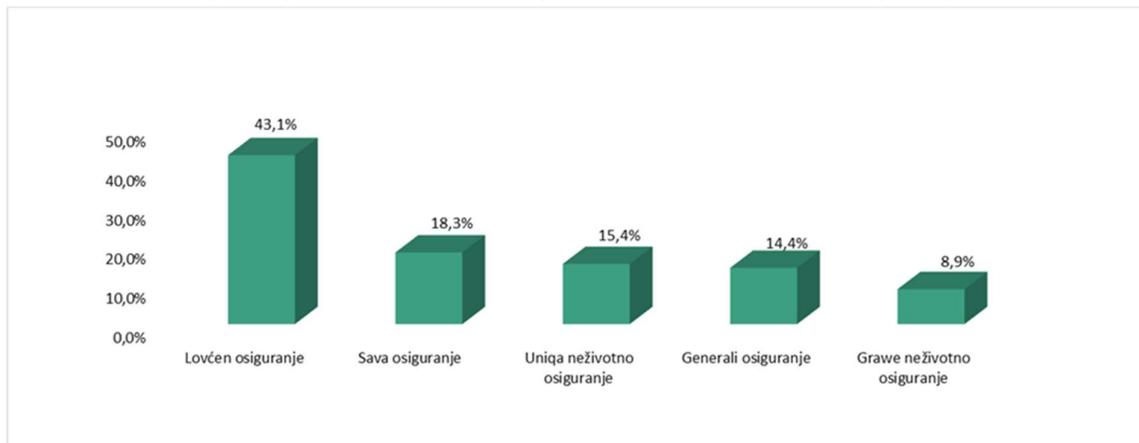
Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu osiguranja na 31.12.2021.

Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu neživotnih osiguranja na 31.12.2022.

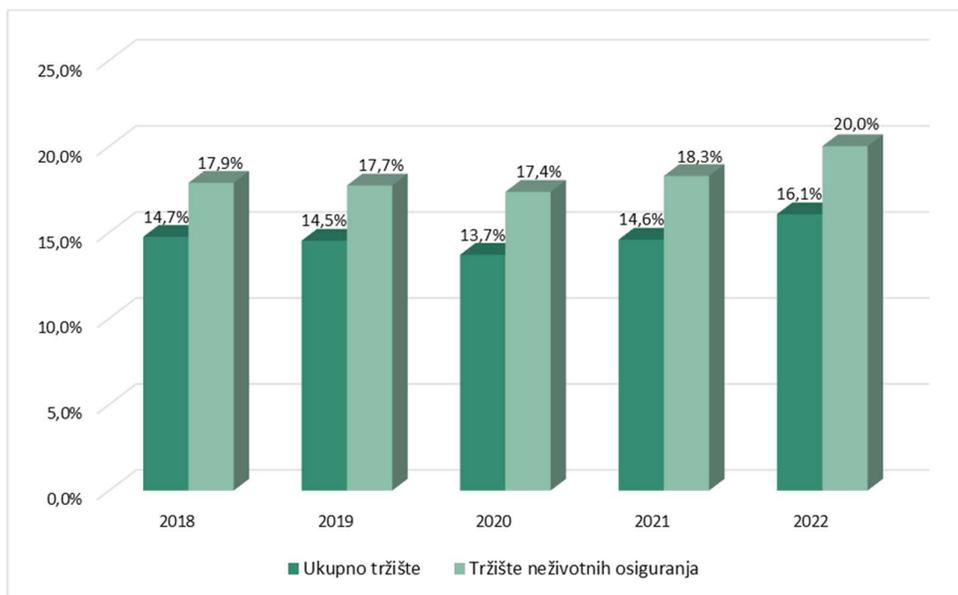

Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu neživotnih osiguranja na 31.12.2021.

8.2.3. TRŽIŠNO UČEŠĆE AD SAVA OSIGURANJE

Kretanje tržišnog učešća u periodu 2018 – 2022

Rastom tržišnog učešća sa 14,6% na 16,1% kada je u pitanju ukupno tržište osiguranja, odnosno rastom učešća sa 18,3% na 20,0% kada je u pitanju tržište neživotnih osiguranja, naše Društvo je dodatno učvrstilo drugu poziciju na domaćem tržištu osiguranja. Ovo je ujedno i najveće tržišno učešće u poslednjih pet godina.

9. PONUDA AD SAVA OSIGURANJE PODGORICA

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica registrovano je za obavljanje poslova neživotnih osiguranja, a prioritet je zaključivanje kvalitetnih ugovora o osiguranju. Sadržinu portfelja osiguranja čini široka paleta proizvoda:

9.1. OSIGURANJE LICA OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

- Pojedinačno (individualno) osiguranje lica,
- Kolektivno osiguranje zaposlenih,
- Osiguranje lica u motornim vozilima i pri obavljanju posebnih djelatnosti,
- Osiguranje djece, učenika i studenata,
- Osiguranje gostiju hotela, posjetilaca i turista,
- Osiguranje korisnika kartica i potrošača,
- Obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu od posledica nesrećnog slučaja (nezgode),
- Osiguranje lica od posledica nezgode pri vožnji i upravljanju mikroprevoznim sredstvom,
- Ostala osiguranja.

9.2. OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- Osiguranje od autoodgovornosti i dopunski proizvodi,
- Kasko,
- Granično osiguranje.

9.3. OSIGURANJE IMOVINE

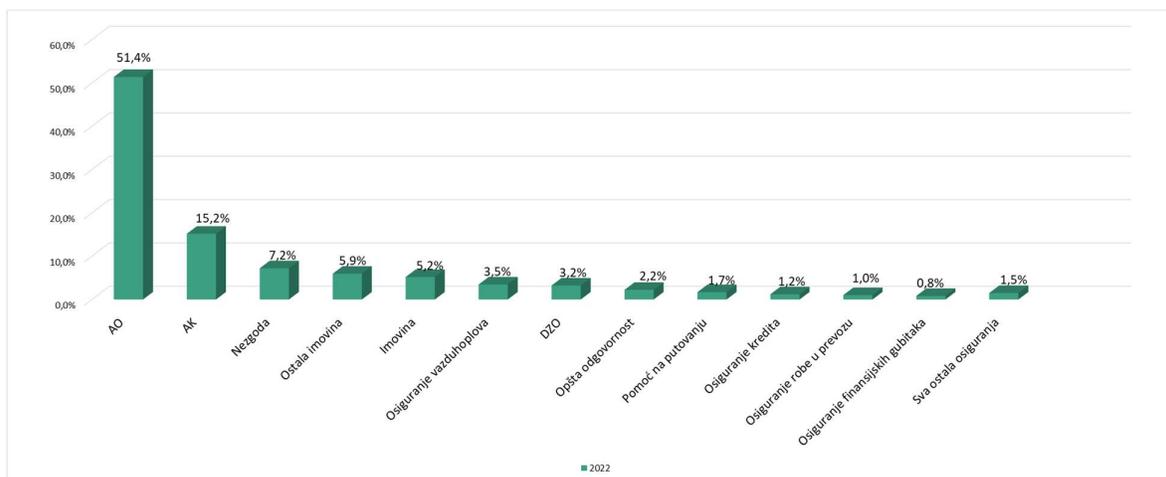
- Osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti,
- Osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva,
- Osiguranje stakla od loma,
- Osiguranje mašina od loma,
- Kombinovanje osiguranje stambenih objekata i stvari domaćinstva,
- Osiguranje objekata u izgradnji,
- Osiguranje objekata u montaži,
- Kombinovanje osiguranje računara,
- Osiguranje životinja,
- Osiguranje zaliha u hladnjačama,
- All risks,
- Ostala osiguranja.

9.4. OSTALA OSIGURANJA

- Dobrovoljno zdravstveno osiguranje,
- Osiguranje vazduhoplova (obavezno i kasko),
- Osiguranje plovnih objekata (obavezno i kasko),
- Osiguranje robe u transportu,

- Osiguranje od opšte odgovornosti,
- Osiguranje kredita,
- Osiguranje jemstva,
- Osiguranje finansijskih gubitaka,
- Osiguranje pravne zaštite,
- Osiguranje pomoći na putovanju.

Portfolio Društva na 31.12.2022.

Kada je u pitanju struktura portfolija Društva, nema bitnijih izmjena u odnosu na 2021. godinu. Iako bilježi blagi pad, najveće učešće u portfoliju Društva i dalje ima osiguranje od autoodgovornosti, koje čini 51,4% portfolija Društva. Slijedi kasko osiguranje sa učešćem od 15,2%, nezgoda sa 7,2%, ostala imovina sa 5,9% i imovina sa 5,2%. Učešće svih ostalih vrsta osiguranja u portfoliju Društva iznosi 15,1% (pojedinačno učešće manje od 4%).

9.5. SPISAK VAŽEĆIH USLOVA I TARIFA

Važeći uslovi osiguranja Sava osiguranja AD			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
1	Opšti uslovi za osiguranje brodova, čamaca i ostalih plovnih objekata na moru (pomorsko kasko osiguranje)	-	01.07.2006
2	Posebni uslovi za osiguranje čamaca i ostalih plovnih objekata na moru	-	01.07.2006
3	Uslovi za osiguranje pošiljaka u unutrašnjem transportu	-	01.07.2006
4	Uslovi za osiguranje pošiljaka u međunarodnom kopnenom, rječno-jezerskom, vazdušnom i poštanskom prevozu	-	01.07.2006
5	Opšti uslovi za osiguranje pošiljaka po generalnoj polisi	-	01.07.2006
6	Opšti uslovi za osiguranje robe u kopnenom transportu	-	01.07.2006
7	Opšti uslovi za osiguranje robe u pomorskom transportu	-	01.07.2006
8	Pokriće po klauzuli "svi transportni rizici"	-	01.07.2006
9	Posebni kargo uslovi klauzule	-	01.07.2006
10	Posebni uslovi za osiguranje elektroprivrednih preduzeća	-	01.03.2007
11	Posebni uslovi za osiguranje pokretne tehnike (instrumenti, uređaji i aparati)	-	20.12.2007
12	Uslovi za osiguranje imovine željezničko-transportnih preduzeća	-	20.12.2007
13	Uslovi za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti	U-LM-12/07	20.12.2007
14	Uslovi za osiguranje stakla od loma	U-LS-01	20.12.2007
15	Uslovi za osiguranje objekata u montaži	-	20.12.2007
16	Uslovi za kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora i sličnih uređaja	-	20.12.2007
17	Uslovi za osiguranje obaveza domaćih dužnika iz ugovora o kreditu (kaucijsko - jemstveno osiguranje)	-	20.12.2007
18	Uslovi za osiguranje od opasnosti prekida rada usljed požara i nekih drugih opasnosti	-	01.01.2008
19	Opšti uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti	OU-POD-01	17.11.2008
20	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti advokata	U-POD-ADV-01	17.11.2008
21	Opšti uslovi za osiguranje u slučaju zloupotrebe platnih kartica	OU-ZPK-01	17.11.2008
22	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti poreskih savjetnika, revizora i računovodstvenih i finansijskih servisa	U-POD-PSR-01	26.11.2008
23	Posebni uslovi za osiguranje zaliha od fizičkih oštećenja	U-FOZ-01	22.12.2008
24	Opšti uslovi za osiguranje od rizika otkazivanja i prekida ugovorenog turističkog putovanja	OU-OPP-01	15.05.2009
25	Opšti uslovi za osiguranje od odgovornosti	OU-ODG-07/10	29.07.2010
26	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za oštećenje motornih vozila koja su povjerena osiguraniku na čuvanje	U-ODG-VOČ-07/10	29.07.2010
27	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za ekološke štete zbog zagađenja okoline	U-ODG-EKO-07/10	29.07.2010
28	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti poslodavca	U-ODG-POS-07/10	29.07.2010
29	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za oštećenje predmeta koji su povjereni osiguraniku	U-ODG-PRČ-07/10	29.07.2010
30	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti oštećenje predmeta za vrijeme skladištenja	U-ODG-SKL-07/10	29.07.2010
31	Opšti uslovi za osiguranje objekata u izgradnji	OU-IZG-01/11	13.01.2011
32	Posebni uslovi za osiguranje opšte odgovornosti izvođača građevinskih radova	PU-OOI-01/11	13.01.2011
33	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za greške pri izgradnji za štete u garantnom roku	PU-OGGR-01/11	13.01.2011
	I. Klauzule o isključivanju pokrića, II. Klauzule o posebnim građevinskim radovima, III. Klauzula o proširivanju osiguravajućeg pokrića	KL-IZG-01; KL-IZG-03; KL-IZG-05	13.01.2011
34			
35	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti zbog greške menadžmenta privrednih društava	OU-DnO-01	09.06.2011
36	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti notara	U-POD-NOT-06/11	09.06.2011
37	Uslovi za osiguranje imovine pravnih lica	U-IPL-12/12	14.12.2012
38	Uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	-	16.06.2017
39	Uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje stranih državljana u Crnoj Gori	U-DZOS-10/13	30.10.2013
40	Uslovi za dopunsko osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih i priključnih vozila	U-AOPLUS-02/14	27.02.2014
41	Opšti uslovi za osiguranje vlasnika platnih kartica	OU-VI-PI-Kar-06/14	13.06.2014
42	Opšti uslovi za osiguranje od odgovornosti prevoznika u drumskom saobraćaju	OU-ODPDS-05/15	05.05.2015
43	Uslovi za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko) sa integralnom franšizom	U-AKIF-05/15	05.05.2015
44	Posebni uslovi za osiguranje objekata u izgradnji protiv svih rizika (CAR)	PU-OIPSR-05/15	05.05.2015
45	Opšti uslovi za osiguranje usjeva i plodova	OU-UP-10/15	29.10.2015
46	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode	OU-OPP-10/15	29.10.2015
47	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti zbog povlačenja proizvoda sa tržišta	PU-PPT-10/15	29.10.2015
48	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode - prošireno pokriće	PU-PP-10/15	29.10.2015
49	Opšti uslovi za osiguranje od rizika zloupotrebe kartica Societe Generale Montenegro banke	-	29.10.2015
50	Posebni uslovi za osiguranje novca i drugih vrijednosti za vrijeme prenosa ili prevoza	PU-NDVPP-12/15	30.12.2015
51	Uslovi za osiguranje od provalne krađe i razbojništva	U-KR-08/16	22.08.2016
52	Klauzula: Osiguranje mjenjačnica	KL-OM-08/16	22.08.2016
53	Klauzula: Osiguranje zlatara, juvelirnica, draguljarnica i sl.	KL-OZ-08/16	22.08.2016
54	Klauzula: Prenos i prevoz novca i drugih vrijednosti	KL-PPN-08/17	22.08.2016
55	Posebni uslovi za ekonomično kasko osiguranje motornih vozila (Kasko total)	PU-AK-EKO-12/16	16.12.2016
56	Opšti uslovi za osiguranje pravne zaštite u vezi sa upotrebom motornog vozila	U-PRZ-12/16	16.12.2016
57	Posebni uslovi za osiguranje nadoknade troškova za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti	PU-PRPB-07/17	21.07.2017
58	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti iz djelatnosti zaštite imovine i lica	PU-POD-ZAŠ-07/17	21.07.2017
59	Posebni uslovi za osiguranje asistencije u domu	PU-ASIS-DOM-12/17	22.12.2017
60	Posebni uslovi za osiguranje pomoći na putu	PU-PP-12/17	22.12.2017
61	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti projekatanta	OU-ODPRK-05/18	24.05.2018
62	Uslovi za osiguranje za osiguranje lica za slučaj nemogućnosti vraćanja kredita	U-ONVK-05/18	24.05.2018
63	Posebni uslovi za osiguranje za paket putnih osiguranja	PU-PPO-07/18	04.07.2018
64	Opšti uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje	OU-DZO-04/19	19.04.2019
65	Posebni uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vanbolničko i bolničko liječenje	PU-DZOB-04/19	19.04.2019
66	Posebni uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vanbolničko liječenje	PU-DZOV-04/19	19.04.2019
67	Posebni uslovi za osiguranje zaliha na flotantnoj osnovi od požara i nekih drugih opasnosti	PU-OZFLO-04/19	19.04.2019
68	Uslovi za osiguranje digitalne opreme	U-DO-09/19	06.09.2019
69	Uslovi produžene garancije za aparate za domaćinstvo	U-PG-09/19	18.09.2019
70	Posebni uslovi za osiguranje gubitka stečenog bonusa	PU-GSB-09/19	18.09.2019

Važeći uslovi osiguranja Sava osiguranja AD - nastavak			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
71	Opšti uslovi za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	OU-NEZ-09/19	18.09.2019
72	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje članova domaćinstava poljoprivrednih gazdinstava od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-POLI-09/19	18.09.2019
73	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje penzionera od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-PEN-09/19	18.09.2019
74	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje zaposlenih lica od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-ZAP-09/19	18.09.2019
75	Posebni uslovi za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja djece u vrtićima, učenika i studenata	PU-NEZ-UČ-09/19	18.09.2019
76	Posebni uslovi za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja gostiju u hotelima, lječilištima, motelima, kampovima i slično...	PU-NEZ-GH-09/19	18.09.2019
77	Tabela invaliditeta za određivanje procenta trajnog gubitka opšte radne sposobnosti (invaliditeta)	-	18.09.2019
78	Opšti uslovi osiguranja potraživanja od komercijalnih rizika	-	5.12.2019
79	Opšti uslovi za osiguranje potraživanja od nekomercijalnih rizika	-	05.12.2019
80	Posebni uslovi za osiguranje u paketu stambenih objekata i stvari u domaćinstvu	PU-DOM-12/19	27.12.2019
81	Opšti uslovi za osiguranje životinja	-	30.04.2020
82	Posebni uslovi za osiguranje pčela, košnica, saća i meda u medištu	-	30.04.2020
83	Posebni uslovi za osiguranje motornih vozila od rizika loma	PU-RL-09/20	04.09.2020
84	Opšti uslovi za osiguranje od rizika zloupotrebe kartica Hipotekarne banke AD Podgorica	OU-HB-11/20	20.11.2020
85	Opšti uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti zdravstvenih radnika	OU-POZR-01/21	29.01.2021
86	Opšti uslovi za osiguranje mikro prevoznih sredstava	OU-MPS-07/21	28.07.2021
87	Posebni uslovi za prekid rada usljed loma mašina	PU-PRLM-07/21	28.07.2021
88	Opšti uslovi za osiguranje potrošačkih i stambenih kredita	OU-PSK-07/21	28.07.2021
89	Opšti uslovi za osiguranje imovine	OU-IM-06/21	28.04.2021
90	Uslovi za osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti	US-POŽ-06/21	28.04.2021
91	Posebni uslovi za osiguranje nastanjenih stambenih objekata	PU-SA-10/21	29.10.2021
92	Uslovi korišćenja online kupovine	U-OK-02/22	31.03.2022
93	Posebni uslovi za osiguranje turističkih apartmana	PU-TA-03/22	31.03.2022
94	Uslovi za osiguranje garancije turističkih paket aranžmana	U-GTPA-04/22	26.04.2022
95	Opšti uslovi za putno zdravstveno osiguranje	OU-PZO-04/22	26.04.2022
96	Opšti uslovi za osiguranje lica za slučaj bolesti i hirurških intervencija	OU-TBHI-04/22	26.04.2022
97	Opšti uslovi za mini kasko osiguranje vozila - stand alone	OU-MK-06/22	29.06.2022
98	Uslovi za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima (autoodgovornost)	U-AO-09/22	29.09.2022
99	Uslovi za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovih objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	U-OOPL-09/22	29.09.2022
100	Uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i putnicima	U-VAZ-09/22	29.09.2022
101	Uslovi za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	U-OPIS-09/22	29.09.2022
102	Uslovi za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko)	U-AK-10/22	28.10.2022
103	Opšti uslovi za osiguranje solarnih (fotonaponskih) elektrana	OU-SE-10/22	28.10.2022
104	Opšti uslovi za osiguranje korisnika kredita za slučaj nezaposlenosti	OU-KKN-12/22	23.12.2022
105	Opšti uslovi za osiguranje korisnika kredita od rizika smrti usljed nezgode u trajnog invaliditeta (preko 50%) kao posljedice nezgode	OU-KKSN-12/22	23.12.2022

Važeći tarifni/premijski sistemi Sava osiguranja AD			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
1	Tarifa premija XIX - za osiguranje pokretne tehnike (instrumenti, uređaji i aparati)	-	20.12.2007
2	Tarifa premija za osiguranje pošiljaka u međunarodnom transportu	-	01.07.2006
3	Tarife za osiguranje pošiljaka u unutrašnjem transportu	-	01.07.2006
4	Tarifa premija II - za osiguranje industrijskih, zanatskih i uslužnih djelatnosti	-	20.12.2007
5	Tarifa premija III - za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti	-	28.07.2022
6	Tarifa premija V - za osiguranje stakla od loma	-	28.07.2022
7	Tarifa premija VIII - za osiguranje objekata u montaži	-	20.12.2007
8	Tarifa premija XVII - za kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora i sličnih uređaja	-	20.12.2007
9	Tarifa premija za osiguranje elektroprivrednih organizacija	-	20.12.2007
10	Tarifa premija za osiguranje željezničko-transportnih preduzeća	-	20.12.2007
11	Tarifa premija za osiguranje kredita	-	20.12.2007
12	Tarifa premija za osiguranje čamaca i ostalih plovih objekata na moru	MC - 2	20.12.2007
13	Tarifa premija IX - za osiguranje od opasnosti prekida rada usljed požara i nekih drugih opasnosti	-	01.01.2008
14	Premijski sistem za osiguranje lica za slučaj bolesti i hirurških intervencija	-	01.07.2008
15	Premijski sistem za osiguranje profesionalne odgovornosti	-	17.11.2008
16	Premijski sistem za osiguranje u slučaju zloupotrebe platne kartice	PS-ZPK-01	17.11.2008
17	Premijski sistem za osiguranje zaliha od fizičkih oštećenja	PS - 9/16 - 08	22.12.2008
18	Premijski sistem za osiguranje objekata u izgradnji	PS - 7 - 22	28.07.2022
19	Tarifa graničnog osiguranja	-	09.07.2012
20	Premijski sistem za osiguranje imovine pravnih lica	PS-IPL-12/12	14.12.2012
21	Tarife premija II za osiguranje industrijskih, zanatskih i uslužnih organizacija od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti	-	28.07.2022
22	Tarifa premija za osiguranje od opasnosti zemljotresa	-	01.12.2013
23	Premijski sistem za dopunsko osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila i priključnih vozila	-	27.02.2014
24	Dopuna Tarife premija I za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti - tehnički rezultat	-	05.11.2014
25	Tarifa za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja gostiju u hotelima, lječilištima, motelima, kampovima i slično....	-	25.03.2015

Važeći tarifni/premijski sistemi Sava osiguranja AD - nastavak			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
26	Premijski sistem za osiguranje od odgovornosti prevoznika u drumskom saobraćaju		05.05.2015
27	Premijski sistem za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko) sa integralnom franšizom		05.05.2015
28	Tarifa premije za osiguranje usjeva i plodova	OU-UP-10/15	29.10.2015
29	Premijski sistem za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode	TP-OPP	29.10.2015
30	Tarifa premije za osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva	TS-PKR-07/22	28.07.2022
31	Dopuna premijskog sistema za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko) – Kasko total		16.12.2016
32	Premijski sistem za osiguranje pravne zaštite u vezi sa upotrebom motornog vozila	PS-17-12/16	16.12.2016
33	Tarifa premija za osiguranje asistencije u domu	TP-ASIS-DOM-12/17	22.12.2017
34	Tarifa premija osiguranja pomoći na putu	TP-PP-12/17	22.12.2017
35	Tarifa premija za dobrovoljno zdravstveno osiguranje stranih državljana u Crnoj Gori	TP-DZOS-03/18	30.03.2018
36	Tarifa premija za dopunsko zdravstveno osiguranje - putničko zdravstveno osiguranje	TP-PZO-03/18	30.03.2018
37	Tarifa premija za osiguranje lica za slučaj nemogućnosti vraćanja kredita	TP-ONVK-05/18	24.05.2018
38	Tarifa premija za osiguranje odgovornosti projektanta	TP-ODPRK-05/18	24.05.2018
39	Tarifa premija za paket putnih osiguranja	TP-PPO-07/18	04.07.2018
40	Tarifa premija za dobrovoljno zdravstveno osiguranje	TP-DZO-04/19	19.04.2019
41	Tarifa premije za osiguranje od opšte odgovornosti	TP-ODD-04/19	19.04.2019
42	Tarifa premija za osiguranje digitalne opreme	TP-DO-09/19	06.09.2019
43	Tarifa premija za osiguranje produžene garancije za aparate za domaćinstvo	TP-PG-09/19	18.09.2019
44	Tarifa premija za osiguranje gubitka stečenog bonusa	TP-GSB-09/19	18.09.2019
45	Tarifa premija za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode)	-	28.07.2022
46	Posebna tarifa za osiguranje u paketu stambenih objekata i stvari u domaćinstvu	TP-DOM-12/19	27.12.2019
47	Tarifa premija za osiguranje životinja	TP-OŽ-04/20	30.04.2020
48	Premijski sistem za osiguranje u slučaju zloupotrebe kartica Hipotekarne banke AD	PS - HB - 11/20	20.11.2020
49	Tarifa premija za osiguranje profesionalne odgovornosti zdravstvenih radnika	TP-POZR-01/21	29.01.2021
50	Tarifa premija za osiguranje mirko prevoznih sredstava	TP-MPS-07/21	28.07.2021
51	Tarifa premija za osiguranje potrošačkih i stambenih kredita	TP-PSK-07/21	28.07.2021
52	Tarifa premija I za osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti	TP0801-2022	28.07.2022
53	Posebna tarifa premija za osiguranje turističkih apartmana i paušalno osiguranje gostiju u privatnom smještaju	TP-TA-03/22	31.03.2022
54	Tarifa premija za osiguranje garancije turističkih paket aranžmana	TP-GTPA-04/22	26.04.2022
55	Tarifa premija za putno zdravstveno osiguranje	TP - PZO - 04/22	26.04.2022
56	Tarifa premija za mini kasko osiguranje vozila - stand alone	TP-MK-06/22	29.06.2022
57	Sistem tarifa premija za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	TP-AO-09/22	29.09.2022
58	Tabele premija za osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima		29.09.2022
59	Tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti iz upotrebe za štete pričinjene trećim licima i putnicima	TP-OOPL-09/22	29.09.2022
60	Tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i putnicima	TP-VAZ-09/22	29.09.2022
61	Tarifa premija za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	TP-OPIS-09/22	29.09.2022
62	Premijski sistem za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko)	PS-3-2022/1	28.10.2022
63	Tarifa premija za osiguranje fotonaponskih (solarnih) elektrana	TP-SE-10/22	28.10.2022
64	Tarifa premija za osiguranje korisnika kredita	TP-KK-12/22	23.12.2022

10. FINANSIJSKI REZULTAT

10.1. OSNOVNE KATEGORIJE FINANSIJSKOG REZULTATA

Poslovnu 2022. godinu Društvo je završilo sa pozitivnim finansijskim rezultatom u iznosu od 2,1 mil Eur. Ostvareni rezultat poslovanja veći je od planiranog za 697,3 hiljada Eur ili 49,7%, čemu je najviše doprinio rast neto prihoda od premije, ali i rast svih ostalih kategorija prihoda Društva iznad planiranih veličina.

U odnosu na 2021. godinu, rezultat je bolji za 359,1 hiljada Eur ili 20,6% i to usled rasta neto prihoda od premije iznad prošlogodišnjeg iznosa.

Slijedi pregled osnovnih kategorija finansijskog rezultata za poslednje dvije godine i obrazloženja odstupanja:

Osnovne kategorije finansijskog rezultata AD Sava osiguranje

	2021	2022	Promjena u EUR	Promjena u %
I. Neto prihodi od premija osiguranja	11.900.846	13.720.997	1.820.151	115,3%
II. Prihodi od ulaganja u povezane kompanije (u filijale)				
III. Prihodi od ulaganja	518.995	554.357	35.363	106,8%
IV. Drugi prihodi od osiguranja	848.506	736.462	-112.043	86,8%
V. Drugi prihodi	132.296	190.718	58.422	144,2%
VI. Neto rashodi za štete	-5.271.816	-6.002.006	-730.190	113,9%
VII. Promena neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja (+/-)	-206.877	-109.803	97.075	53,1%
VIII. Promena neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja ugovarača životnih osiguranja koji preuzimaju rizik ulaganja				
IX. Promene obaveza iz finansijskih ugovora				
X. Neto rashodi za bonuse i popuste				
XI. Operativni troškovi	-5.186.171	-5.684.442	-498.271	109,6%
XII. Rashodi od ulaganja u filijale (u društvenim kompanijama)				
XIII. Investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza	-9.944	-13.136	-3.191	132,1%
XIV. Drugi rashodi od osiguranja	-716.940	-900.610	-183.670	125,6%
XV. Drugi rashodi	-74.656	-56.368	18.288	75,5%
XVI. Dobitak ili gubitak obračunskog perioda pre oporezivanja (I + II + III + IV + V + VI + VII + VIII + IX + X + XI + XII + XIII + XIV + XV)	1.934.237	2.436.169	501.933	125,9%
XVII. Porez na dobit	-193.152	-335.935	-142.784	173,9%
XVIII. Neto dobitak ili gubitak obračunskog perioda (XVI - XVII)	1.741.085	2.100.234	359.149	120,6%

Neto prihod od premije i neto rashodi za štete

	2021	2022
Neto prihodi od premija osiguranja	11.900.846	13.720.997
Neto rashodi za štete	-5.271.816	-6.002.006
Neto mjerodavni koeficijent	46,0%	44,5%

Kao što se može vidjeti iz priloženih tabela, najveće apsolutne promjene, između dvije godine, desile su se kod neto prihoda od premije (rast), kao i kod neto rashoda za štete i operativnih troškova (takođe rast).

U protekloj godini, naša kompanija je ostvarila 13,72 mil Eur neto prihoda od premija osiguranja, što je za 15,3% više nego u 2021. godini (nominalni rast iznosi 1,82 mil Eur). Na rast neto prihoda od premije u 2022. godini, najviše je uticao rast bruto fakturisane premije (rast od skoro 2,99 mil Eur). U 2022. godini fakturirali smo rekordan iznos premije, uprkos tome što se u zemlji u značajnoj mjeri osjećaju ekonomske

posledice pandemije Covid-19 i rata u Ukrajini. Rast premije ostvarili smo gotovo kod svih vrsta osiguranja (pad je ostvaren samo kod obaveznog osiguranja vazduhoplova - polisa realizovana putem tendera). Najveći rast premije ostvarili smo kod: AO, kaska, kasko osiguranja vazduhoplova i ostalih osiguranja imovine. Pored navedenog rasta bruto fakturisane premije, rastu neto prihoda od premije u 2022. godini doprinijela je promjena prenosne premije za reosiguravajući dio u odnosu na prethodnu godinu (rast prenosne premije reosiguranja po osnovu osiguranja vazduhoplova, ali i po osnovu novog proizvoda-osiguranja kredita).

Prihodi od ulaganja porasli su za 35,4 hiljada Eur ili 6,8% u odnosu na 2021. godinu i to usled većih prihoda od kamata i to kamata na obveznice (veće stope prinosa).

Drugi prihodi od osiguranja za 2022. godinu iznose 736,5 hiljada Eur, a sastoje se od: prihoda od provizija (210,1 hiljada Eur), naplaćene ispravke potraživanja premije osiguranja (166,0 hiljada Eur), prihoda po osnovu obrade uslužnih šteta (79,6 hiljada Eur), prihoda po osnovu prodatih zelenih kartona (279,9 hiljada Eur) i prihoda od usklađenja (0,75 hiljada Eur). Ukupni drugi prihodi od osiguranja niži su za 13,2% ili 112,0 hiljada Eur u odnosu na 2021. godinu, i to iz razloga pada prihoda od prodaje zelenih kartona za oko 36,5 hiljada Eur, ali i zbog izmjene zakonske regulative po kojoj se više ne formiraju rezervacije za godišnje odmore, pa nema ni prihoda od ukidanja istih (u 2021. godini imali smo prihod od ukidanja rezervacija za godišnje odmore u iznosu od 58 hiljada Eur). Pored navedenog, u protekloj godini imali smo i niže prihode od naplaćene ispravke potraživanja premije za oko 28,8 hiljada Eur.

Kada su u pitanju drugi prihodi, oni su u odnosu na 2021. godinu porasli za 58,4 hiljada Eur (ili 44,2%) i iznose 190,7 hiljada Eur, a čine ih: prihod od naplaćene ispravke ostalih potraživanja (22,2 hiljada Eur), prihod po osnovu troškova postupka nalate premije (8,0 hiljada Eur), prihod od zakupa (60,4 hiljada Eur), prihodi od umanjenja poreza, povrata premije i ostalo (11,5 hiljada Eur), prihod od oprihodovanja nepovezanih uplata i povraćaja (22,4 hiljada Eur) i ostali prihodi (65,8 hiljada Eur). Rast drugih prihoda u 2022. godini uglavnom je posledica rasta ostalih prihoda (u 2022. godini imali smo prihod u iznosu od 65,8 hiljada Eur po osnovu povećanja vrijednosti nekretnine koja je u vlasništvu Društva - povećanje kvadrature po rešenju Uprave za katastar, a pored navedenog, stornirana je obaveza prema ANO iz 2021. godine u iznosu od skoro 15,0 hiljada Eur).

Neto rashodi za štete na kraju 2022. godine iznosili su 6,0 mil Eur. U poređenju sa 2021. godinom, porasli su za 13,9% (ili 730,2 hiljada Eur), na šta je najviše uticao rast rezervacija za štete. Pored navedenog, u 2022. godini imali smo manji iznos šteta iz reosiguranja (koje umanjuju neto rashode za štete), jer nije bilo velikih šteta kao u 2021. godini, kada su riješene tri velike štete (osiguranje objekata u izgradnji - reosigurani iznos 665 hiljada Eur; kasko osiguranje vazduhoplova - reosigurani iznos 168 hiljada Eur i osiguranje od opšte odgovornosti - reosigurani iznos 43,5 hiljada Eur).

Na 31.12.2022. godine rezervacije za neistekle rizike veće su za 109,8 hiljada Eur u odnosu na isti dan prethodne godine, što se negativno odrazilo na poslovni rezultat. Najveća promjene rezervacija za neistekle rizike, posmatrano po vrstama osiguranja, desila se kod osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti, gdje zbog rasta prenosne premije imamo i rast očekivanih troškova i očekivanih šteta.

Operativni troškovi Društva porasli su za 498,3 hiljada Eur ili 9,6% na godišnjem nivou (zabilježen je rast i troškova provizija i ostalih operativnih troškova). Ako izuzmemo efekat razgraničenja troškova sticanja

osiguranja, koji na kraju 2022. godine iznosi 201,2 hiljada Eur (umanjuje troškove), onda je rast troškova još veći u odnosu na 2021. godinu (porasle su gotovo sve kategorije troškova u odnosu na 2021. godinu).

U 2022. godini Društvo je imalo 13,1 hiljada Eur investicionih troškova od finansijskih sredstava i obaveza (veći trošak za 32,1% ili 3,2 hiljada Eur u odnosu na 2021.), a odnose se na rashode od kamata (rashod od kamata za neto sadašnju vrijednost budućih zakupa u skladu sa MSFI 16). U 2022. godini, imali smo duži procijenjeni vijek trajanja zakupa i veći iznos zakupa, pa i veći iznos kamate.

Drugi rashodi od osiguranja veći su od prošlogodišnjih i to za 183,7 hiljada Eur ili 25,6%, što je posledica većih rashoda za preventivu (za oko 146 hiljada Eur). Porasli su i ostali rashodi koji su u korelaciji sa kretanjem bruto fakturisane premije (trošak nadzora ANO, garantni fond, vatrogasni doprinos).

Kada su u pitanju drugi rashodi, oni su u 2022. godini za 24,5% niži u odnosu na 2021. godinu (ili 18,3 hiljada Eur) jer smo imali niže troškove ispravke regresnih potraživanja i niža ostala rezervisanja.

10.1.1. PRIHODI

Prihodi 2018 – 2022

Struktura prihoda	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Neto prihodi od premija osiguranja	10.955.770	86,1%	11.522.629	87,7%	11.178.275	88,9%	11.900.846	88,8%	13.720.997	90,3%
Prihodi od ulaganja	794.000	6,2%	644.398	4,9%	537.723	4,3%	518.995	3,9%	554.357	3,6%
Drugi prihodi od osiguranja	849.840	6,7%	858.441	6,5%	732.837	5,8%	848.506	6,3%	736.462	4,8%
Drugi prihodi	131.402	1,0%	120.672	0,9%	120.992	1,0%	132.296	1,0%	190.718	1,3%
Ukupno prihodi	12.731.013	100,0%	13.146.141	100,0%	12.569.828	100,0%	13.400.642	100,0%	15.202.535	100,0%

U strukturi ukupnih prihoda Društva, najveće učešće imaju prihodi od premija osiguranja, čije se učešće u poslednjih pet godina kreće između 86% i 90%. Slijede drugi prihodi od osiguranja i prihodi od ulaganja.

Drugi prihodi od osiguranja čine 4,8% ukupnih prihoda Društva za 2022. godinu (nešto niže učešće u odnosu na 2021. godinu), a odnose se na: prihod od prodaje zelenih kartona, prihod od provizija, prihod po osnovu naplaćene ispravke potraživanja premije, prihod po osnovu obrade uslužnih šteta i prihode od usklađenja. U 2022. godini drugi prihodi od osiguranja niži su od onih iz 2021. godine, u najvećoj mjeri, usled nižeg prihoda od prodaje zelenih kartona (za oko 36,5 hiljade Eur – zbog proširenja Multilateralnog sporazuma na Crnu Goru), kao i nižeg prihoda od naplaćene ispravke premijskih potraživanja (za 28,7 hiljada Eur). Takođe, u ovoj godini nismo imali prihod od ukidanja rezervacija za godišnje odmore- zbog izmjene zakonske regulative (u 2021. godini taj prihod je iznosio 58,0 hiljada Eur).

Učešće prihoda od ulaganja u ukupnim prihodima Društva za 2022. godinu iznosi 3,6%. U odnosu na prethodnu godinu, ovi prihodi su porasli za oko 35,4 hiljada Eur ili 6,8%, a usled rasta prihoda na obveznice (stopa prinosa).

Kada su u pitanju drugi prihodi, njihovo učešće u ukupnim prihodima Društva poslednjih pet godina se kreće u intervalu od 1 do 1,3%. Drugi prihodi obuhvataju: prihod po osnovu ispravke ostalih potraživanja, prihode od zakupa, prihode po osnovu troškova postupka naplate premije, oprihodovane nepovezane uplate, prihode od umanjenja poreza, povrata premije i ostalo i ostale prihode. U odnosu na 2021. godinu, ovi prihodi su porasli za 58,4 hiljada Eur ili 44,2%, prevashodno usled rasta ostalih prihoda (u 2022. godini

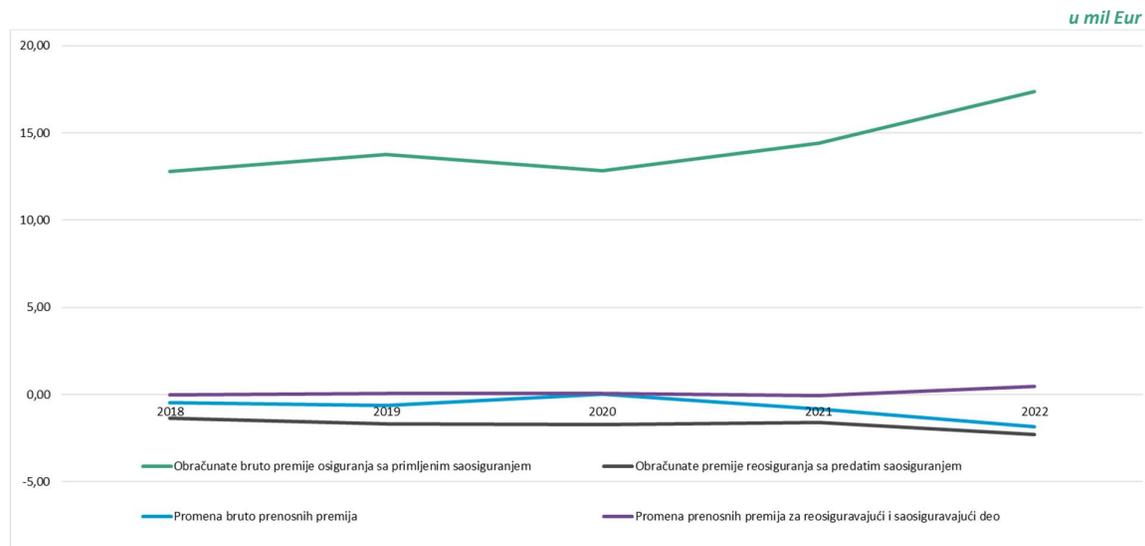
imali smo prihod u iznosu od 65,8 hiljada Eur, po osnovu povećanja vrijednosti nekretnine koja je u vlasništvu Društva - povećanje kvadrature po rešenju Uprave za katastar, a pored navedenog, stornirana je i obaveza prema ANO iz 2021. godine u iznosu od skoro 15,0 hiljada Eur).

Struktura prihoda od premija osiguranja u periodu 2018 – 2022

Struktura prihoda od premija	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Obračunate bruto premije osiguranja sa primljenim saosiguranjem	12.804.286	116,9%	13.758.703	119,4%	12.837.141	114,8%	14.406.332	121,1%	17.392.666	126,8%
Obračunate premije reosiguranja sa predatim saosiguranjem	-1.371.672	-12,5%	-1.665.847	-14,5%	-1.731.844	-15,5%	-1.608.939	-13,5%	-2.299.082	-16,8%
Promena bruto prenosnih premija	-445.952	-4,1%	-641.594	-5,6%	3.085	0,0%	-845.704	-7,1%	-1.826.625	-13,3%
Promena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući deo	-30.891	-0,3%	71.367	0,6%	69.894	0,6%	-50.843	-0,4%	454.037	3,3%
I. Neto prihodi od premija osiguranja	10.955.770	100,0%	11.522.629	100,0%	11.178.275	100,0%	11.900.846	100,0%	13.720.997	100,0%

Kada je u pitanju struktura neto prihoda od premija osiguranja, najveće učešće ima obračunata bruto fakturisana premija, koja je za čak 2,99 mil Eur veća od prošlogodišnje. Pozitivan efekat na visinu neto prihoda od premija imala je i promjena prenosne premije reosiguranja. Naime, prenosna premija reosiguranja porasla je za oko 454,0 hiljada Eur u najvećoj mjeri po osnovu osiguranja vazduhoplova (obavezno i kasko osiguranje), ali i osiguranja kredita. Tačnije, u 2021. godini polise vazduhoplova su zaključene u januaru, a istekle su u decembru, pa na 31.12. 2021. po osnovu ovih polisa nismo imali prenosnu premiju reosiguranja. U 2022. godini polise vazduhoplova su zaključene sredinom godine (prenosna premija reosiguranja iznosi oko 249,0 hiljada Eur). Takođe, u 2022. godini počeli smo sa prodajom osiguranja kredita, po osnovu kojeg imamo prenosnu premiju reosiguranja u iznosu od 89,0 hiljada Eur (nismo imali u 2021.).

Kretanje prihoda od premija osiguranja u periodu 2018– 2022

10.1.2. RASHODI

Rashodi 2018–2022

Struktura rashoda	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Neto rashodi za štete	-4.215.579	38,8%	-4.982.465	42,3%	-4.655.058	43,8%	-5.271.816	46,0%	-6.002.006	47,0%
Promena drugih neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja (+/-)	32.484	-0,3%	15.320	-0,1%	36.163	-0,3%	-206.877	1,8%	-109.803	0,9%
Operativni troškovi	-5.800.926	53,4%	-5.774.275	49,0%	-5.005.985	47,1%	-5.186.171	45,2%	-5.684.442	44,5%
Investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza	-44	0,0%	-8.708	0,1%	-4.640	0,0%	-9.944	0,1%	-13.136	0,1%
Drugi rashodi od osiguranja	-791.354	7,3%	-986.358	8,4%	-857.625	8,1%	-716.940	6,3%	-900.610	7,1%
Drugi rashodi	-88.018	0,8%	-52.853	0,4%	-152.338	1,4%	-74.656	0,7%	-56.368	0,4%
Ukupno rashodi	-10.863.438	100,0%	-11.789.340	100,0%	-10.639.483	100,0%	-11.466.405	100,0%	-12.766.365	100,0%

U 2022. godini nastavljen je trend rasta učešća neto rashoda za štete u ukupnim rashodima Društva. Sa druge strane, nastavljen je trend pada učešća operativnih troškova Društva.

Posljednjih pet godina, neto rashodi za štete bilježe konstantan rast, pa raste i njihovo učešće u ukupnim rashodima Društva, koje je na kraju 2022. godine iznosilo 47,0%. Posmatrano u apsolutnim iznosima, neto rashodi za štete porasli su za 730,2 hiljada Eur u odnosu na 2021. godinu i to najviše kao posledica rasta rezervacija za štete. Najviše su porasle rezervacije za ostala osiguranja imovine (iz razloga formiranja rezervacije za jednu veliku štetu u iznosu od 1,09 mil Eur), ali i rezervacija za auto kasko osiguranje (rezervisane dvije veće štete u iznosima od 92,5 hiljada Eur i 26,9 hiljada Eur). Pored navedenog, rastu neto rashoda za štete doprinio je i pad prihoda od šteta iz reosiguranja. Naime, štete reosiguranja niže su za skoro 742,0 hiljada Eur u odnosu na prethodnu godinu, jer nije bilo velikih šteta kao u 2021. godini, kada su riješene tri velike štete po osnovu kojih smo ostvarili prihod iz reosiguranja u ukupnom iznosu od skoro 877,0 hiljada Eur (ostala osiguranja imovine, kasko osiguranje vazduhoplova i osiguranje od opšte odgovornosti).

Operativni troškovi Društva porasli su za 498,3 hiljada Eur ili 9,6% u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu su sve kategorije troškova, osim troškova amortizacije, zabilježile rast u odnosu na prethodnu godinu. Rast troškova Društva možemo dovesti u vezu sa rastom bruto fakturisane premije u odnosu na 2021. godinu, ali i sa smirivanjem situacije sa Covid-19, zbog koje su neke kategorije troškova u prethodne dvije godine bile na nerealno niskom nivou. Uprkos rastu troškova Društva u protekloj godini, njihovo učešće u ukupnim rashodima Društva je niže, čak najniže u posljednjih pet godina i iznosi 44,5%. Razlog je veliki rast neto rashoda za štete, koji su preuzeli primat u strukturi ukupnih rashoda Društva.

Kada su u pitanju drugi rashodi od osiguranja, njihovo učešće u ukupnim rashodima Društva iznosi 7,1%, (blagi rast učešća u odnosu na prethodnu godinu). Drugi rashodi od osiguranja sastoje se od: rashoda za vatrogasni doprinos, doprinosa za preventivu, troškova nadzora ANO, troškova ispravke premije osiguranja, troškova asistencije u Grupi i gubitaka po osnovu rashodovanja i otpisa osnovnih sredstava. U 2022. godini zabilježen je rast ovih rashoda u odnosu na prethodnu godinu i to za 183,7 hiljada Eur ili 25,6%. Ovoliki rast posledica je rasta bruto fakturisane premije u 2021. godini (jer se većina pomenutih doprinosa obračunava na osnovu ostvarenih rezultata u prethodnoj godini).

Na kraju 2022. godine, promjena drugih neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja tj. promjena rezervisanja za neistekle rizike čini 0,9% ukupnih rashoda Društva. U 2022. godini ove rezerve su porasle za 109,8 hiljada Eur. Najveća promjene rezervi za neistekle rizike, posmatrano po vrstama osiguranja,

desila se kod osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti, gdje zbog rasta prenosne premije imamo i rast očekivanih troškova i očekivanih šteta.

Drugi rashodi čine svega 0,4% ukupnih rashoda Društva za 2022. godinu (pad učešća u odnosu na prethodne godine), a odnose se na: ispravku i otpis potraživanja po osnovu vrijednosti regresa, trošak ispravke – ostali kupci, troškove amortizacije investicionih nekretnina i ostale rashode investicionih nekretnina, troškove oprihodovanih nepovezanih uplata, ostala rezervisanja, druge rashode od ulaganja i ostale rashode. Ovi rashodi niži su za 18,3 hiljada Eur ili 24,5% u odnosu na 2021. godinu, jer smo imali niže troškove ispravke regresnih potraživanja i niža ostala rezervisanja.

Uprkos rastu, zanemarljivo učešće (svega 0,1%) u ukupnim rashodima Društva za 2021. godinu imaju investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza (kamata na neto sadašnju vrijednost budućih zakupa - MSFI 16).

Struktura rashoda za štete u periodu 2018 – 2022

Struktura rashoda za štete	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Obračunati bruto iznosi šteta sa primljenim saosiguranjem i smanjeni za regrese	-4.671.859	110,8%	-5.938.717	119,2%	-5.038.314	108,2%	-6.553.001	124,3%	-6.512.729	108,5%
Obračunati udeli reosiguravača i saosiguravače	316.569	-7,5%	837.444	-16,8%	453.561	-9,7%	1.222.424	-23,2%	480.628	-8,0%
Promena bruto rezervisanja za štete	56.007	-1,3%	111.694	-2,2%	-160.538	3,4%	-128.357	2,4%	-727.391	12,1%
Promena rezervisanja za štete za reosiguravajući i saosiguravajući deo	83.704	-2,0%	7.115	-0,1%	90.233	-1,9%	187.118	-3,5%	757.486	-12,6%
Ukupno rashodi za štete	-4.215.579	100,0%	-4.982.465	100,0%	-4.655.058	100,0%	-5.271.816	100,0%	-6.002.006	100,0%

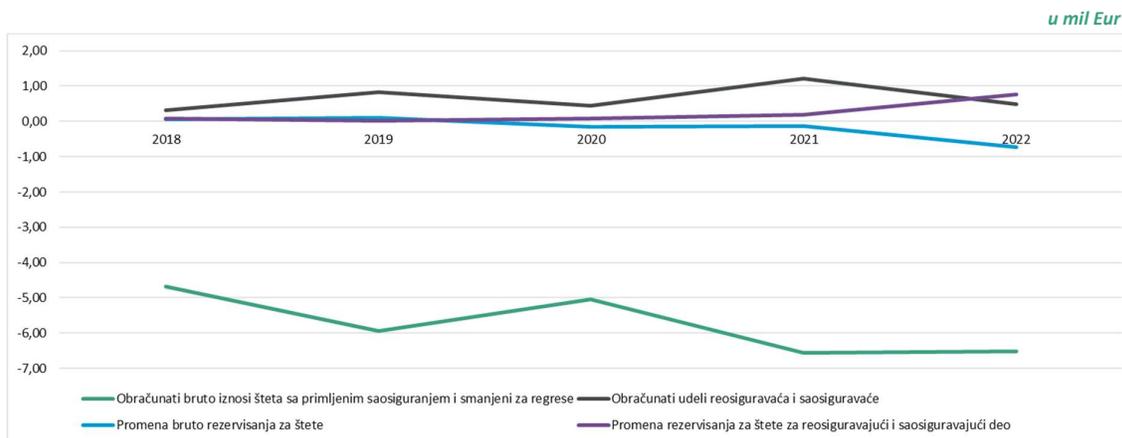
Kada je u pitanju struktura ukupnih neto rashoda za štete na dan 31.12.2022. godine, najveće učešće imaju obračunate bruto štete, uprkos blagom padu njihovog ukupnog iznosa u odnosu na prethodnu godinu (pad iznosi 40,3 hiljada Eur ili 0,6%). Iako je u 2022. godini riješen veći broj odštetnih zahtjeva u odnosu na godinu ranije (prvenstveno kod AO i kaska), ukupan iznos riješenih šteta je manji, a razlog je taj što su rešavane manje štete u odnosu na 2021. (u 2021. godini riješene su tri velike štete: osiguranje objekata u izgradnji u iznosu od 700,0 hiljada Eur, kasko osiguranje vazduhoplova u iznosu od 168,1 hiljada Eur i osiguranje od opšte odgovornosti 45,4 hiljada Eur).

Ukupne rashode za štete na kraju 2022. godine uvećala je i promjena rezervisanja za štete tj. njihov rast. Ukupne rezervacije za štete porasle su za oko 727,3 hiljada Eur, na šta je najviše uticala rezervacija za štetu po osnovu osiguranja objekata u izgradnji u iznosu od 1,09 mil Eur, kao i dvije rezervacije za kasko štete u iznosima od 92,5 i 26,9 hiljada Eur. Na kraju 2022. godine, promjena rezervisanja za štete činila je 12,1% ukupnih rashoda za štete Društva (najveće učešće u poslednjih pet godina).

Riješene štete iz reosiguranja zabilježile su drastičan pad u odnosu na 2021. godinu, jer nije bilo velikih šteta kao u 2021. (ukupne štete iz reosiguranja iznosile su 480,6 hiljada Eur, odnosno 741,8 hiljada manje nego u 2021.).

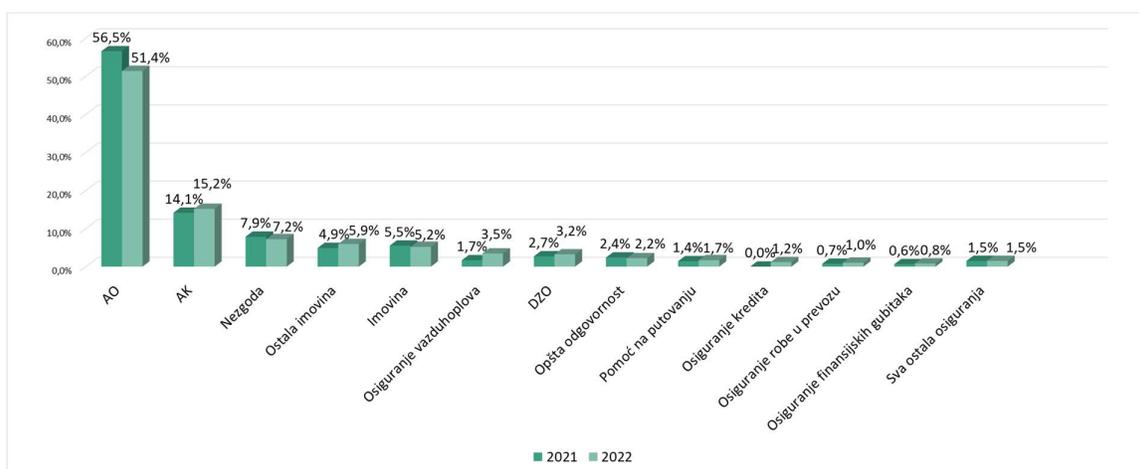
Pozitivan efekat na ukupan iznos rashoda za štete imala je promjena rezervisanja za štete za reosiguravajući i saosiguravajući dio (porasla su rezervisanja, a iz razloga formiranja rezervacije za štetu objekata u izgradnji čiji udio reosiguravača iznosi 1,03 mil Eur).

Kretanje rashoda za štete u periodu 2018–2022

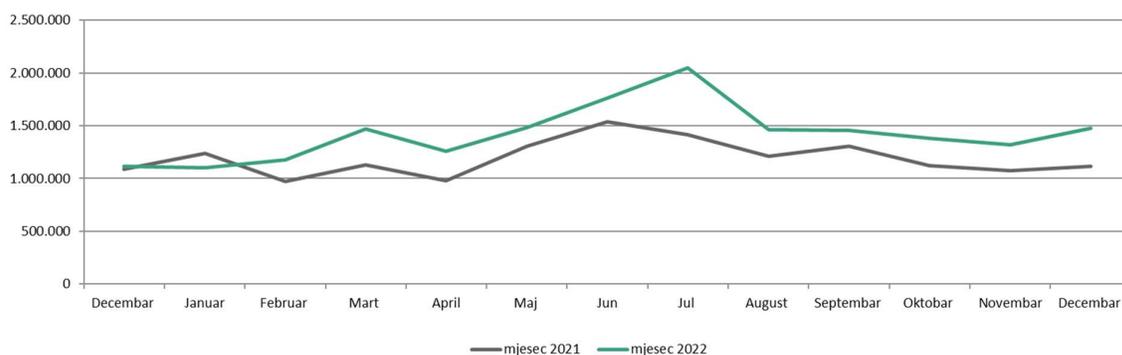

10.2. PREGLED POSLOVANJA U BROJKAMA

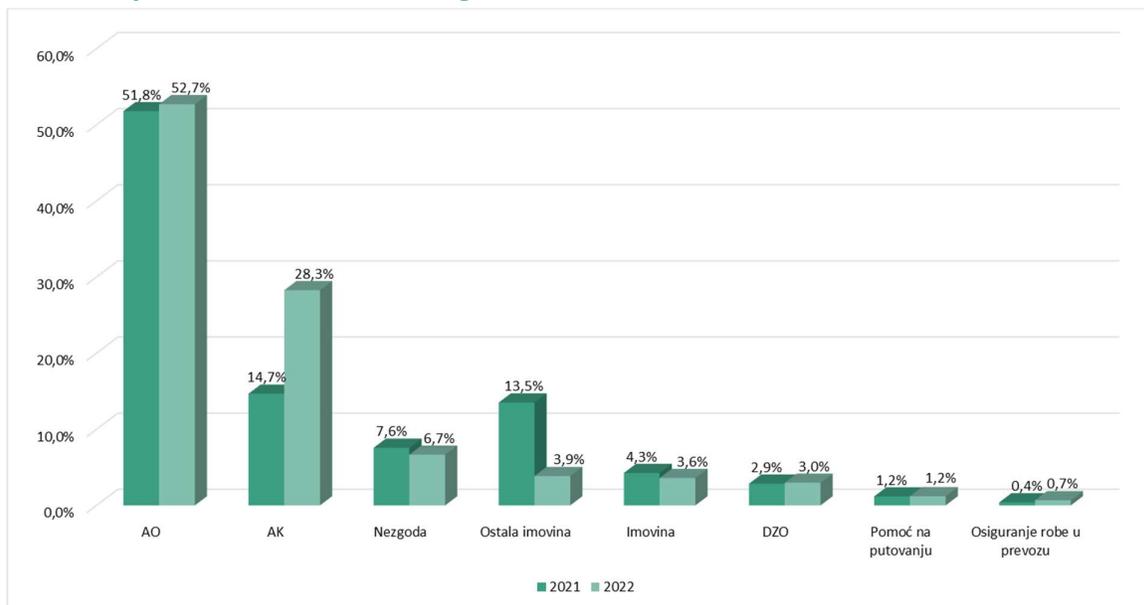
Struktura bruto fakturisane premije u 2021. i 2022. godini

Kretanje bruto fakturisane premije po mjesecima u 2021. i 2022. godini

Struktura riješenih šteta u 2021. i 2022. godini

	2021	2022	Promjena u EUR	Promjena u %
Obračunate bruto premije osiguranja sa primljenim saosiguranjem	14.406.332	17.392.666	2.986.334	17,2%
Obračunati bruto iznosi šteta sa primljenim saosiguranjem i smanjeni za regrese	-6.553.001	-6.512.729	40.272	-0,6%
Bruto štetni koeficijent	-45,5%	-37,4%		

10.2.1. OSIGURANJE OD POSLEDICA NEZGODE

Nezgoda	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	1.254.242	7,2%	-433.755	6,7%	34,6%
2021	1.131.217	7,9%	-495.569	7,6%	43,8%
Indeks	110,9	91,8	87,5	88,1	78,9

U 2022. godini, naše Društvo je zabilježilo rast premije po osnovu osiguranja od posledica nezgode i to u apsolutnom iznosu od 123,0 hiljada Eur, što je rezultat većeg broja izdatih polisa u odnosu na 2021. godinu. Rast premije po osnovu ove vrste osiguranja generisan je, prije svega, rastom premije osiguranja gostiju hotela (što je posledica smirivanja situacije sa Covid-19), kolektivnog osiguranja zaposlenih i osiguranja korisnika kartica i potrošača (rezultat saradnje sa bankama).

Učešće osiguranja od posledica nezgode u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva je na nivou od 7,2%, što je neznatno niže u odnosu na 2021. godinu kada je iznosilo 7,9%.

Najznačajniji dio ostvarene premije osiguranja od posledica nezgode u 2022. godini odnosi se na kolektivno osiguranje zaposlenih (47,3%), a zatim na individualno osiguranje lica (22,4%) i osiguranje gostiju hotela (13,2%), dok se preostalih 17,1% fakturirane premije odnosi na sve ostale vrste nezgode.

Tokom godine riješeno je 433,8 hiljada Eur šteta po osnovu osiguranja nezgode ili 61,8 hiljada Eur manje nego u 2021. (rešavane su manje štete u odnosu na prethodnu godinu). Posmatrano po podvrstama osiguranja, pad iznosa riješenih šteta posledica je pada riješenih šteta po osnovu kolektivnog osiguranja zaposlenih i osiguranja članova domaćinstva.

Kada posmatramo strukturu riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, vidimo da dominantno učešće (88,2%), kao i ranijih godina, ima kolektivno osiguranje zaposlenih.

Učešće šteta od posledica nezgode u ukupnim štetama Društva na kraju 2022. godine iznosi 6,7% i niže je za 0,9 procentnih poena u odnosu na 2021. godinu. Usled pada riješenih šteta sa jedne strane i rasta bruto fakturisane premije sa druge strane, u 2022. godini došlo je do poboljšanja štetnog rezultata za ovu vrstu osiguranja (2021: 43,8%, 2021: 34,6%).

10.2.2. DOBROVOLJNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

DZO	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	560.043	3,2%	-194.121	3,0%	34,7%
2021	390.171	2,7%	-186.914	2,9%	47,9%
Indeks	143,5	118,9	103,9	104,5	72,4

Po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u 2022. godini ostvarili smo rast bruto fakturisane premije u apsolutnom iznosu od 169,9 hiljada Eur, na šta je najviše uticao rast premije po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja za strance (razlog je smirivanje situacije sa Covid-19). I ostali rizici u okviru ove vrste osiguranja bilježe rast premije.

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva neznatno je veće u odnosu na 2021. godinu i sada iznosi 3,2%.

Kada je u pitanju struktura ove vrste osiguranja, najveće učešće i dalje ima DZO za strance (54,9%), zatim slijedi DZO - privatno osiguranje (27,5%) i na kraju osiguranje bolesti i hirurških intervencija (17,6%).

U 2022. godini riješene štete po osnovu ove vrste osiguranja porasle su za 7,2 hiljada Eur u odnosu na prethodnu godinu (riješen je veći broj odštetnih zahtjeva).

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva na kraju 2022. godine iznosi 3,0% (približno isti nivo kao u 2021. godini). Štetni koeficijent takođe bilježi pad za 13,2 procentnih poena i iznosi 34,7% (usled značajno većeg rasta bruto fakturisane premije od rasta riješenih šteta).

U strukturi riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, kao i u 2021. godini, dominantno učešće imaju štete po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja - privatno osiguranje (72,9%), slijede štete po osnovu osiguranja bolesti i hirurških intervencija (24,7%), dok daleko niže učešće imaju štete po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja za strance (svega 2,3%).

10.2.3. OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

Auto kasko	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	2.638.560	15,2%	-1.840.770	28,3%	69,8%
2021	2.036.823	14,1%	-961.218	14,7%	47,2%
Indeks	129,5	107,3	191,5	192,7	147,8

U 2022. godini, po osnovu kasko osiguranja motornih vozila, fakturisano je skoro 602,0 hiljada Eur više premije nego u 2021. godini. Analizom podataka na nivou godine i njihovim poređenjem sa podacima iz prethodne godine, zaključuje se da je na ovoliki rast premije uticao značajno veći broj izdatih polisa, ali i to što je za nekoliko dugogodišnjih klijenata fakturisano značajno veći iznos premije u odnosu na prethodnu godinu.

Zahvaljujući ovolikom rastu, učešće AK premije u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva poraslo je za 1,1 procentnih poena u odnosu na 2021. godinu (sa 14,1% na 15,2%).

U 2022. godini riješen je duplo veći broj odštetnih zahtjeva u odnosu na 2021. godinu, što je rezultiralo i značajnim rastom ukupnog iznosa riješenih šteta. Tako je ukupan iznos riješenih kasko šteta (1,84 mil Eur) veći od onog iz prethodne godine za čak 880,0 hiljada Eur (ili 91,5%). Događaj koji je značajno uticao na broj i iznos riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja jeste grad, koji je pogodio Crnu Goru sredinom godine (po ovom osnovu je riješeno 327 šteta odnosno nešto više od 400 hiljada Eur). Na povećanje iznosa riješenih šteta u 2022. godini nesumnjivo je uticala i inflacija šteta (porast cijena rezervnih djelova, troškova rada servisera isl).

Učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva na kraju godine je dostiglo nivo od 28,3% (rast učešća u odnosu na prethodnu godinu za 13,6 procentnih poena). Zbog većeg rasta iznosa riješenih šteta u odnosu na rast premije imamo i lošiji štetni koeficijent koji sada iznosi 69,8% (2021: 47,2%).

Kada su u pitanju uzroci nastanka ovih šteta, najveći broj šteta nastao je kao posledica sudara dva ili više vozila, kao i gore već pomenute elementarne nepogode (grada).

10.2.4. OSIGURANJE ŠINSKIH VOZILA

Osiguranje šinskih vozila	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	68.068	0,4%	0	0,0%	0,0%
2021	58.884	0,4%	0	0,0%	0,0%
Indeks	115,6	95,7			

Tokom protekle godine Društvo je fakturisalo 9,2 hiljada Eur više premije u odnosu na prethodnu godinu, a usled fakturisanja većeg iznosa premije za istog klijenta (produženje polise iz 2021. godine).

Ova vrsta osiguranja u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva (na dan 31.12.2022.) ima zanemarljivo učešće – svega 0,4%, što je na prošlogodišnjem nivou.

Riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja nije bilo, kao ni u 2021. godini.

10.2.5. OSIGURANJE VAZDUHOPLOVA (KASKO VAZDUHOPLOVA)

Osiguranje vazduhoplova	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	600.636	3,5%	0	0,0%	0,0%
2021	241.507	1,7%	-168.133	2,6%	69,6%
Indeks	248,7	206,0			

Kada je u pitanju osiguranje vazduhoplova, u 2022. godini produžena je polisa osiguranja za istog klijenta - pravno lice, i to u većem iznosu nego u 2021. godini, zato je zabilježen rast bruto fakturisane premije od oko 359,0 hiljada Eur (u pitanju je osiguranje realizovano putem tendera).

Osiguranje vazduhoplova učestvuje sa 3,5% u ukupnom portfoliju Društva (rast učešća u odnosu na 2021. godinu kada je iznosilo 1,7%).

U protekloj godini nije bilo riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, dok je u 2021. godini riješena jedna šteta u iznosu od 168,1 hiljada Eur (reosigurana u 100% iznosu).

10.2.6. OSIGURANJE PLOVNIH OBJEKATA

Osiguranje plovni objekata	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	48.025	0,3%	-450	0,0%	0,9%
2021	539	0,0%	0	0,0%	0,0%
Indeks	8.914,3	7.383,7			

U 2022. godini fakturisan je značajno veći iznos premije po osnovu osiguranja plovni objekata (kasko osiguranje) u odnosu na godinu ranije. Razlog je zaključenje ugovora o osiguranju u iznosu od 41,5 hiljada Eur i to putem tendera (nismo imali ovo osiguranje u 2021. godini).

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva i dalje je na zanemarljivom nivou (svega 0,3%).

U protekloj godini riješena je jedna šteta u zanemarljivom iznosu, dok u 2021. godini nije bilo šteta. Iz navedenog proističe, da imamo i više nego dobar štetni rezultat za ovu vrstu osiguranja.

10.2.7. OSIGURANJE ROBE U PREVOZU

Transport	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	177.981	1,0%	-44.141	0,7%	24,8%
2021	107.308	0,7%	-26.236	0,4%	24,4%
Indeks	165,9	137,4	168,2	169,3	101,4

Značajan rast premije u 2022. godini ostvaren je kod osiguranja robe u prevozu. Apsolutni rast iznosi 70,7 hiljada Eur, a u procentima skoro 66,0%. Ovoliki rast premije posledica je većeg broja izdatih polisa u odnosu na prethodnu godinu, a pored toga za dva klijenta je fakturisan značajno veći iznos premije nego u 2021. godini.

Usled navedenog, poraslo je i učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva, koje na kraju 2022. godine iznosi 1,0%.

Iznos riješenih šteta na kraju 2022. godine značajno je veći od onog iz 2021. (za skoro 18,0 hiljada Eur ili 68,2%). Rastu ukupnog iznosa riješenih šteta za ovu vrstu osiguranja doprinijelo je rešavanje jedne velike štete u iznosu od 36,0 hiljada Eur.

Uprkos rastu šteta u 2022. godini, i dalje imamo dobar štetni rezultat za ovu vrstu osiguranja (24,8%).

Takođe, učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva još uvijek je na niskom nivou (0,7%).

10.2.8. OSIGURANJE IMOVINE OD POŽARA I DRUGIH OPASNOSTI

Imovina	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	902.136	5,2%	-234.432	3,6%	26,0%
2021	792.801	5,5%	-279.337	4,3%	35,2%
Indeks	113,8	94,3	83,9	84,4	73,8

Po osnovu ove vrste osiguranja u 2022. godini zabilježen je rast premije u apsolutnom iznosu od 109,3 hiljada Eur, što je posledica većeg broja izdatih polisa u odnosu na 2021. godinu.

Uprkos tome, učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva se neznatno smanjilo u odnosu na 31.12.2021. i iznosi 5,2%.

Na osiguranje od požara odnosi se 70,3% ukupno ostvarene premije po osnovu ove vrste osiguranja, dok se preostalih 29,7% odnosi na osiguranje od zemljotresa.

Riješene štete po osnovu osiguranja imovine od požara u 2022. godini niže su za 44,9 hiljada Eur u odnosu na 2021. godinu, iz razloga što je riješen manji broj šteta u odnosu na prethodnu godinu, a pored toga, rešavane su i "manje" štete u odnosu na prethodnu godinu.

Učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva se smanjilo u odnosu na prethodnu godinu (sa 4,3 na 3,6%). Kada uporedimo štetni rezultat za 2022. i 2021. godinu, u 2022. godini je značajno bolji (2021: 35,2%; 2022: 26,0%), a kao rezultat rasta bruto fakturisane premije sa jedne strane i pada riješenih šteta sa druge strane.

Kada je u pitanju struktura riješenih šteta, nije bilo šteta usled zemljotresa, već se sve štete odnose na osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti.

10.2.9. OSTALA OSIGURANJA IMOVINE

Ostala imovina	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	1.033.800	5,9%	-251.100	3,9%	24,3%
2021	704.794	4,9%	-885.350	13,5%	125,6%
Indeks	146,7	121,5	28,4	28,5	19,3

Rast bruto fakturisane premije u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je i kod ostalih osiguranja imovine. Nominalni rast iznosi 329,0 hiljada Eur, što je generalno posledica većeg broja izdatih polisa u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po rizicima, najveći rast premije ostvaren je po all risks polisama (zaključeno je jedna novo osiguranje u iznosu od 156,2 hiljada Eur, a koje je generisalo rast ukupne premije za ovu vrstu osiguranja).

Učešće premije ostalih osiguranja imovine u ukupnoj bruto fakturisanj premiji Društva poraslo je za 1,0 procentni poen u odnosu na 2021. godinu i iznosi 5,9%.

Najznačajniji dio ovogodišnje fakturisane premije po osnovu ove vrste osiguranja odnosi se na osiguranje protiv svih rizika - all risks (42,3%), a zatim na osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva

(11,0%) i osiguranje mašina od loma i osiguranje životinja (kojima pripada po 10,2%), dok se preostalih 26,3% bruto fakturisane premije odnosi na sve ostale vrste ostalih osiguranja imovine.

U poređenju sa 2021. godinom, ukupan iznos riješnih šteta u 2022. godini značajno je manji, a razlog je šteta po osnovu osiguranja objekata u izgradnji koja je riješena u 2021. godini u iznosu od 700,0 hiljada Eur. U 2022. godini nismo imali tako velikih šteta.

Zbog navedenog, postoji veliko odstupanje između posljednje dvije godine kada je u pitanju učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva, kao i vrijednost štetnog koeficijenta. Tako se učešće ovih šteta smanjilo sa 13,5% na 3,9%, a štetni koeficijent sa 125,6% na 24,3%.

Kada analiziramo strukturu ukupnih riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, vidimo da najveće učešće ima osiguranje domaćinstva i stvari u domaćinstvu - 36,4% (riješena je jedna veća šteta u iznosu od 45,4 hiljada Eur), a zatim slijede osiguranje od opasnosti provalne krađe i rabojništva sa 29,8% i osiguranje mašina od loma sa 21,9%. Preostalih 11,9% iznosa riješenih šteta odnosi na sva ostala osiguranja imovine.

10.2.10. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE MOTORNIH VOZILA

AO	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	8.933.440	51,4%	-3.432.227	52,7%	38,4%
2021	8.145.114	56,5%	-3.393.263	51,8%	41,7%
Indeks	109,7	90,8	101,1	101,8	92,2

Ukupna bruto fakturisana AO premija Društva za 2021. godinu veća je za 788,3 hiljada Eur u odnosu na 2021. godinu. Ovoliki rast premije ostvaren je zahvaljujući većem broju izdatih polisa, ali i zahvaljujući tome što smo ugovorili nekoliko novih većih osiguranja, dok smo za pojedine veće klijente fakturirali veći iznos premije u odnosu na prethodnu godinu. Analizom podataka po vrstama vozila, primjećuje se da je ukupan rast AO premije generisan rastom premije kod svih vrsta vozila, osim kod specijalnih i ostalih vozila, ali i graničnog osiguranja (kod kojeg je zabilježen pad premije od 48,5 hiljada Eur, tj. izdato je 3.683 polisa manje).

AO produkcija i dalje ima dominantno učešće u ukupnom portfoliju Društva (51,4%), uprkos blagom padu učešća u odnosu na 2021. (kada je iznosilo 56,5%).

Kada je u pitanju struktura same AO premije, najveće učešće imaju putnička vozila (78,5%), a zatim slijede teretna vozila sa 11,1% (kod ove dvije vrste vozila ostvaren je najveći rast premije u odnosu na prethodnu godinu).

Kada se posmatraju podaci o bruto riješenim štetama, zabilježen je rast u odnosu na prethodnu godinu i to u apsolutnom iznosu od 39,0 hiljada Eur. Tačnije, u protekloj godini riješeno je 112 odštetnih zahtjeva više nego u 2021. godini, što je u korelaciji sa rastom broja izdatih polisa.

Na dan 31.12.2022. godine, učešće AO šteta u ukupnim riješenim štetama Društva je iznosilo 52,7% (što je za 0,9 procentnih poena više u odnosu na 2021. godinu). Dakle, dominantno učešće u ukupnim riješenim štetama Društva i dalje imaju AO štete. Štetni koeficijent je u odnosu 2021. godinu bolji za 3,3 procentnih poena, a usled većeg rasta bruto fakturisane premije u odnosu na rast riješenih šteta (štetni koeficijent sada iznosi 38,4%).

Najveći procenat od ukupnog iznosa riješenih AO šteta u ovoj godini odnosi se na štete na putničkim vozilima, pri čemu je najviše novca isplaćeno po osnovu štetnih događaja sa uzrokom nastanka sudar dva ili više vozila.

10.2.11. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE VAZDUHOPLOVA

Obavezno os. vazduhoplova	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	72.406	0,4%	0	0,0%	0,0%
2021	102.821	0,7%	0	0,0%	0,0%
Indeks	70,4	58,3			

Po osnovu osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova u 2022. godini faktrurirano je 30,4 hiljada Eur premije manje u odnosu na 2021. godinu (u pitanju je isti ugovarač ali je fakturisan manji iznos premije, riječ je o osiguranju koje je realizovano putem tendera).

Učešće ove vrste osiguranja u portfoliju Društva na kraju 2022. godine iznosilo je 0,4% (neznatno niže u odnosu na 31.12.2021. kada je iznosilo 0,7%).

Riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja nije bilo, ni u 2022. ni u 2021. godini.

10.2.12. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE PLOVNIH OBJEKATA

Obavezno os. plovnih objekata	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	67.202	0,4%	0	0,0%	0,0%
2021	55.102	0,4%	0	0,0%	0,0%
Indeks	122,0	101,0			

Tokom 2022. godine Društvo je fakturiralo 12,1 hiljada Eur premije više u odnosu na 2021. godinu. Glavni razlog je veći broj izdatih polisa u odnosu na prethodnu godinu.

Ova vrsta osiguranja ima nisko učešće u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva (0,4%), što je na nivou prošlogodišnjeg učešća.

Kada su u pitanju štete, nije ih bilo, ni u 2022, ni u 2021. godini.

10.2.13. OSIGURANJE OD OPŠTE ODGOVORNOSTI

Opšta odgovornost	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	384.996	2,2%	-5.683	0,1%	1,5%
2021	343.690	2,4%	-79.663	1,2%	23,2%
Indeks	112,0	92,8	7,1	7,2	6,4

Rast bruto fakturisane premije u 2022. godini zabilježen je i kod osiguranja od opšte odgovornosti i to u apsolutnom iznosu od 41,3 hiljada Eur, što možemo pripisati većem broju izdatih polisa u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po rizicima, najveći rast premije ostvaren je kod svih drugih opštih osiguranja od odgovornosti (za nekoliko postojećih klijenata fakturisan je veći iznos premije nego u 2021. godini) i osiguranja od odgovornosti ljekara (ugovoreno novo osiguranje u iznosu od 11,0 hiljada Eur). Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva se neznatno smanjilo, sa 2,4% (koliko je iznosilo na kraju 2021. godine) na 2,2% na kraju 2022. godine.

Od ukupnog iznosa ostvarene premije osiguranja od opšte odgovornosti u 2022. godini, najveći dio ili 46,8% se odnosi na osiguranje od opšte (zakonske) odgovornosti, zatim slijede sva druga opšta osiguranja od odgovornosti sa 25,8% učešća.

Riješene štete po osnovu ove vrste osiguranja značajno su niže u odnosu na 2021. godinu (za 74,0 hiljada Eur ili čak 93,0%). Pored toga što je u ovoj godini riješen manji broj odštetnih zahtjeva, nije bilo ni velikih šteta kao u 2021. godini, kada je riješena šteta u iznosu od 45,4 hiljada Eur.

Učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva je na zanemarljivoj nivou i iznosi 0,1%. Rast bruto fakturisane premije sa jedne strane i pad riješenih šteta sa druge strane uticali su na to da se štetni koeficijent za ovu vrstu osiguranja značajno popravi (sa 23,2% na 1,5%).

Cjelokupan iznos riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja u 2022. godini odnosi se na osiguranje od opšte (zakonske) odgovornosti.

10.2.14. OSIGURANJE KREDITA

Osiguranje kredita	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	208.819	1,2%	0	0,0%	0,0%
2021	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
Indeks					

U 2022. godini počeli smo sa prodajom ove vrste osiguranja, a koja obuhvata: osiguranje novčanih potraživanja osiguranika od pravnih i drugih lica i osiguranje potraživanja osiguranika u vezi sa odobrenim potrošačkim kreditima. Od marta (kada je počela prodaja osiguranja novčanih potraživanja osiguranika od pravnih i drugih lica) pa do kraja decembra (kada smo počeli sa prodajom osiguranja potraživanja osiguranika u vezi sa odobrenim potrošačkim kreditima), ukupno smo fakturisali 208,8 hiljada Eur, od čega se 86,2% odnosi na osiguranje potraživanja kredita.

Ova vrsta osiguranja učestvuje u portfoliju Društva sa 1,2%.

Riješenih šteta nije bilo.

10.2.15. OSIGURANJE JEMSTVA

Osiguranje jemstva	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	5.905	0,0%	0	0,0%	0,0%
2021	-730	0,0%	0	0,0%	0,0%
Indeks	-808,9				

Po osnovu osiguranja jemstva (garancije turističkih putovanja), u protekloj godini izdate su 23 polise, dok su u 2021. godini stornirane 3 polise, a nije bilo novoizdatih (sredinom 2020. godine posebni uslovi za osiguranje insolventnosti organizatora turističkih putovanja stavljeni su van snage, ali su ponovo usvojeni tokom protekle godine).

Nije bilo riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja.

10.2.16. OSIGURANJE FINANSIJSKIH GUBITAKA

Os. finansijskih gubitaka	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	141.860	0,8%	-17	0,0%	0,0%
2021	92.450	0,6%	0	0,0%	0,0%
Indeks	153,4	127,1			

Kada je u pitanju osiguranje finansijskih gubitaka, u 2022. godini ostvaren je rast bruto fakturisane premije. Rast iznosi 49,4 hiljada Eur, a generisan je rastom premije svih drugih osiguranja različitih finansijskih potraživanja (gotovo duplirana premija u odnosu na 2021. godinu - za jednog klijenta fakturisan značajno veći iznos premije nego u 2021. godini), ali i rastom premije osiguranja od štete u vezi sa sredstvima na tekućim računima građana i platnim i kreditnim karticama i osiguranja od opasnosti prekida rada usled požara.

Učešće ove vrste osiguranja u portfoliju Društva je na nivou od 0,8% (neznatan rast učešća u odnosu na prošlu godinu).

Najveće učešće u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji po osnovu ove vrste osiguranja ima osiguranje od štete u vezi sa sredstvima na tekućim računima građana i platnim i kreditnim karticama (47,8%), a zatim sva druga osiguranja različitih finansijskih gubitaka (42,6%). U okviru ove vrste osiguranja evidentiraju se još i: osiguranje od opasnosti prekida rada usled opasnosti od požara, osiguranje od opasnosti prekida rada usled opasnosti od loma mašina, osiguranje gubitka stečenog bonusa i osiguranje od prekida rada usljed zemljotresa.

U protekloj godini nije bilo riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja.

10.2.17. OSIGURANJE PRAVNE ZAŠTITE

Osiguranje pravne zaštite	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	24	0,0%	0	0,0%	0,0%
2021	24	0,0%	0	0,0%	0,0%
Indeks	100,4	83,1			

Po osnovu osiguranja troškova pravne zaštite, u toku godine fakturisan je zanemarljiv iznos premije, kao i u 2021. godini (ovaj proizvod nije zaživio na pravi način).

U prethodne dvije godine nije bilo šteta po osnovu ove vrste osiguranja.

10.2.18. OSIGURANJE POMOĆI NA PUTOVANJU

Pomoć na putovanju	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2022	294.522	1,7%	-76.035	1,2%	25,8%
2021	203.819	1,4%	-77.318	1,2%	37,9%
Indeks	144,5	119,7	98,3	98,9	68,1

Osiguranje pomoći na putovanju obuhvata putno zdravstveno osiguranje, paket putnih osiguranja uz PZO, kao i pomoć na putu – dopunski proizvod koji se prodaje uz AO. Kada se uporede podaci o realizaciji u 2022. sa podacima iz prethodne godine, primjećuje se značajan rast bruto fakturisane premije (rast od 90,7 hiljada Eur), što ne čudi s obzirom na stabilizaciju situacije sa Covid-19 u 2022. godini (bilo je više putovanja). Važno je napomenuti da je rast ostvaren i po osnovu PZO (za 62,7 hiljada Eur) i po osnovu osiguranja pomoći na putovanju (za 27,6 hiljada Eur).

Ova vrsta osiguranja čini 1,7% ukupno bruto fakturisane premije Društva u 2022. godini (što je iznad prošlogodišnjeg učešća za 0,3 procentnih poena).

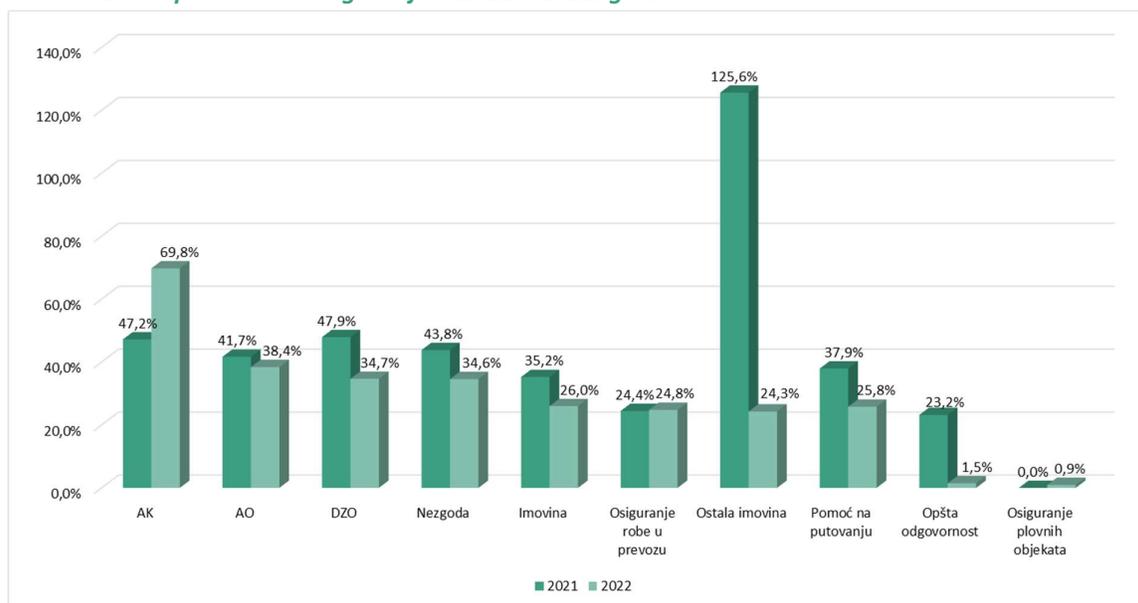
Ako analiziramo strukturu bruto fakturisane premije ove vrste osiguranja, vidimo da se ona promijenila u odnosu na 2021. godinu (učešće putnog zdravstvenog osiguranja se povećalo sa 49% na 55,1%, dok se učešće osiguranja pomoći na putu vezano za drumsko vozilo smanjilo sa 51% na 44,7%, dok paket putnih osiguranja uz PZO ima zanemarljivo učešće – oko 0,2%).

Ukupno riješene štete po osnovu ove vrste osiguranja u 2022. godini manje su za 1,3 hiljada Eur od onih iz 2021. godine, iako je riješen veći broj odštetnih zahtjeva. Na pad ukupnog iznosa riješenih šteta uticale su štete po osnovu PZO (rešavanje šteta u manjim iznosima u odnosu na prethodnu godinu).

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva ostalo je na nivou iz 2021. godine i iznosi 1,2%. Štetni rezultat je bolji u odnosu na 2021. godinu (2022: 25,8%; 2021: 37,9%), što je posledica rasta bruto fakturisane premije sa jedne strane i neznatnog pada riješenih šteta sa druge strane.

Kada je u pitanju struktura riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, štete po osnovu putnog zdravstvenog osiguranja imaju učešće od 18,2% (2021: 32,9%), a štete po osnovu osiguranja pomoći na putu 81,6% (2021: 67,1%).

Štetni rezultat po vrstama osiguranja u 2021. i 2022. godini

10.3. OPERATIVNI TROŠKOVI⁶

	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Troškovi rada	2.590.945	47,9%	2.768.535	47,0%	177.591	106,9%
Promjena rezervisanja iz ugovora o radu	14.750	0,3%	11.592	0,2%	-3.158	78,6%
Troškovi materijala	251.019	4,6%	265.927	4,5%	14.908	105,9%
Promjena razgraničeni troškovi sticanja osiguranja	-217.546		-201.166		16.380	92,5%
Troškovi usluga	1.852.508	38,3%	2.140.011	39,8%	287.503	115,5%
Amortizacija sredstava potrebnih za poslovanje	301.677	5,6%	299.142	5,1%	-2.534	99,2%
Drugi troškovi	175.273	3,2%	199.235	3,4%	23.962	113,7%
UKUPNO BRUTO TROŠKOVI	5.403.717	100,0%	5.885.608	100,0%	481.891	108,9%

Ukupni bruto troškovi Društva (bez promjene razgraničenih troškova sticanja osiguranja) za 2022. godinu iznose blizu 5,89 mil Eur i veći su od prošlogodišnjih troškova za 8,9% ili 481,9 hiljada Eur. Kretanje troškova Društva u korelaciji je sa kretanjem bruto fakturisane premije, pa je rast premije u 2022. godini glavni razlog rasta troškova Društva. Takođe, smirivanje situacije sa Covid-19 uticalo je na to da se pojedine kategorije troškova Društva počnu vraćati na raniji trend (jer su u 2020. i 2021. godini bili na nerealno niskom nivou - troškovi službenih putovanja, usavršavanja, isl.).

Pošto je u 2022. godini zabilježen veći rast bruto fakturisane premije u odnosu na rast bruto troškova Društva, bruto troškovni koeficijent Društva je niži za 3,7 procentnih poena od prošlogodišnjeg i iznosi 33,8% (ovo je ujedno najniži troškovni koeficijent Društva u poslednjih pet godina).

U strukturi ukupnih bruto operativnih troškova Društva za 2021. godinu, kao i u prethodnim godinama, najveće učešće imaju troškovi rada (47,0%). Inače, troškovi rada bilježe rast u odnosu na 2021. godinu i to za 6,9% ili 177,6 hiljada Eur. Na rast troškova rada uticala je isplata nagrade svim zaposlenima za dobre rezultate poslovanja.

39,8% ukupnog iznosa troškova Društva odnosi se na troškove usluga, koji na kraju 2022. godine iznose 2,14 mil Eur. Ovaj iznos veći je od prošlogodišnjeg za 15,5% ili 287,5 hiljada Eur i to uglavnom usled većih troškova provizija, mada i ostale kategorije u okviru ove grupe troškova bilježe rast u odnosu na prethodnu godinu (osim troškova reklama i troškova drugih usluga). Rast troškova usluga u korelaciji je sa rastom bruto fakturisane premije Društva, ali i situacijom u zemlji (uticaj inflacije).

Kada su u pitanju troškovi provizija, u 2022. godini zabilježen je rast u odnosu na 2021. godinu za skoro 13,5%, tako da su dostigli iznos od 1,18 mil Eur. Ovi troškovi čine 55,1% ukupnih troškova usluga. Kretanje troškova provizija u korelaciji je sa kretanjem bruto fakturisane premije, pa je rast ovih troškova generisan rastom bruto fakturisane premije- prije svega AO premije, ali i ostalih vrsta osiguranja. Takođe, u 2022. godini imali smo rast produkcije ostvarene putem brokerskog kanala, pa je i to uticalo na rast troškova provizija.

Učešće troškova amortizacije u ukupnim bruto troškovima Društva se neznatno smanjilo (2022: 5,1%; 2021: 5,6%), jer su ovi troškovi neznatno pali u odnosu na prethodnu godinu (za 0,8% ili 2,5 hiljada Eur), a uglavnom usled nižih troškova amortizacije opreme (nije bilo većih novih nabavki opreme).

⁶ Klasifikacija troškova je prikazana u skladu sa regulativom matičnog Društva

Troškovi materijala, u poređenju sa 2021. godinom, bilježe rast i to u apsolutnom iznosu od 14,9 hiljada Eur ili u procentima 5,9%. Sve kategorije u okviru ove grupe troškova zabilježili su rast u odnosu na prethodnu godinu, osim troškova otpisa sitnog inventara. Ovdje je važno napomenuti da je u 2022. godini zabilježen rast cijena kancelarijskog materijala, goriva, čišćenja i održavanja i td (uticaj inflacije), što je uticalo na rast ove grupe troškova. U ukupnim bruto troškovima Društva, troškovi materijala učestvuju sa 4,5% (približan nivo učešća kao u 2021. godini).

Drugi troškovi Društva porasli su za skoro 24,0 hiljada Eur ili 13,7% u odnosu na 2021. godinu, a odnose se na troškove donacija i sponzorstava, troškove članarina i ostale troškove (sve kategorije bilježe rast osim troškova članarina koje su na nivou prošlogodišnjih).

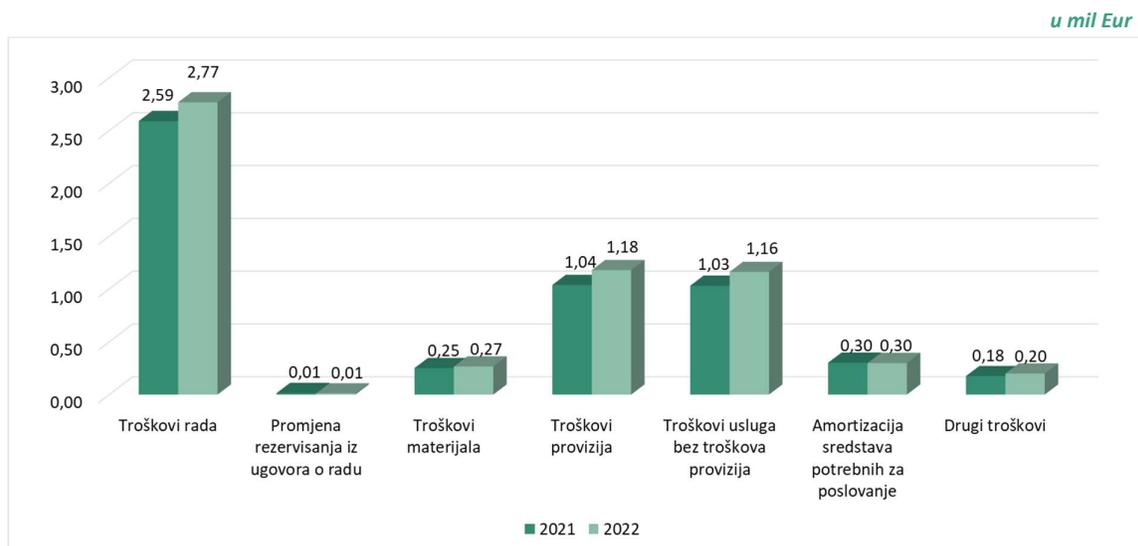
Troškovi članarina komori i udruženjima odnose se na troškove članarina: NBO-u, Američkoj privrednoj komori, Asocijaciji menadžera, Uniji poslodavaca, Institutu internih revizora itd.

Ostali troškovi odnose se na troškove poreza, naknada, taksi i ostale nematerijalne troškove.

Učešće drugih troškova u ukupnim troškovima Društva na dan 31.12.2022. godine iznosilo je 3,4%, dok je na isti dan prethodne godine iznosilo 3,2%.

Preostalih 0,2% ukupnih bruto troškova Društva odnosi se na troškove vezane za promjene rezervisanja iz ugovora o radu (rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine).

Bruto troškovi u 2021. i 2022. godini

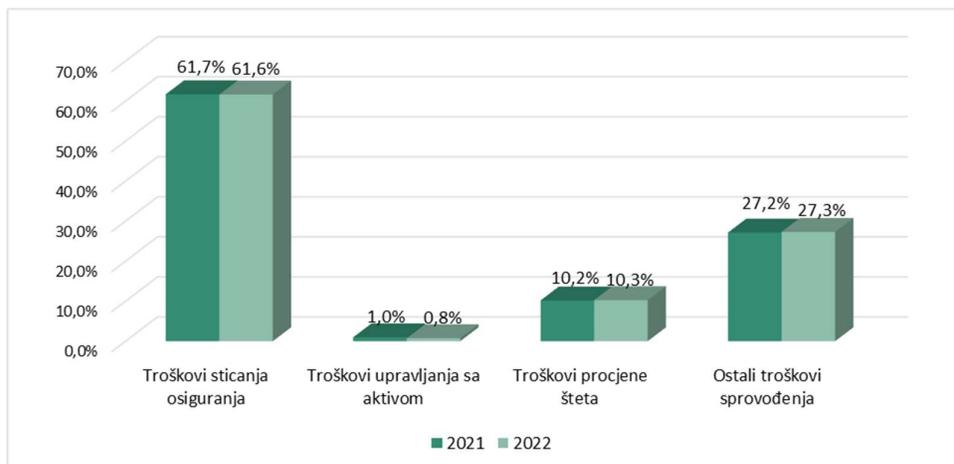

Bruto troškovi po funkcionalnim grupama u 2021. i 2022. godini

Troškovi po funkcionalnim grupama	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Troškovi sticanja osiguranja	3.333.458	61,7%	3.627.718	61,6%	294.261	108,8%
Troškovi upravljanja sa aktivom	52.280	1,0%	45.148	0,8%	-7.132	86,4%
Troškovi procjene šteta	550.779	10,2%	604.671	10,3%	53.893	109,8%
Ostali troškovi sprovođenja	1.467.201	27,2%	1.608.070	27,3%	140.869	109,6%
Ukupno bruto troškovi	5.403.717	100,0%	5.885.608	100,0%	481.891	108,9%

Ako analiziramo troškove Društva po funkcionalnim grupama, primjećuje se da je rastu ukupnih troškova Društva u 2021. godini najviše doprinio rast troškova sticanja osiguranja, a zatim i ostalih troškova sprovođenja.

Kada se posmatra struktura bruto troškova po funkcionalnim grupama, primjećuje se da nije bilo većih odstupanja u odnosu na prethodnu godinu. Najveće učešće u ukupnim troškovima i dalje imaju troškovi sticanja osiguranja (61,6%).

10.4. PROMJENE TEHNIČKIH REZERVACIJA

Promjene tehničkih rezervacija

Bruto tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	8.250.895	45,7%	10.077.520	48,6%	1.826.625	122,1%
Rezervacije za štete	9.460.302	52,4%	10.187.692	49,1%	727.391	107,7%
Rezervacije za neistekle rizike	353.110	2,0%	462.913	2,2%	109.803	131,1%
Ukupno	18.064.307	100,0%	20.728.125	100,0%	2.663.818	114,7%

Reosiguravajuće tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	660.003	51,4%	1.114.041	44,7%	454.037	168,8%
Rezervacije za štete	623.510	48,6%	1.380.996	55,3%	757.486	221,5%
Rezervacije za neistekle rizike	0	0,0%	0	0,0%		
Ukupno	1.283.513	100,0%	2.495.037	100,0%	1.211.524	194,4%

Neto tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	7.590.892	45,2%	8.963.479	49,2%	1.372.587	118,1%
Rezervacije za štete	8.836.791	52,7%	8.806.696	48,3%	-30.095	99,7%
Rezervacije za neistekle rizike	353.110	2,1%	462.913	2,5%	109.803	131,1%
Ukupno	16.780.793	100,0%	18.233.088	100,0%	1.452.295	108,7%

Bruto tehničke rezerve Društva na dan 31.12.2022. iznose 20,7 mil Eur i čine ih sredstva prenosnih premija, rezervacije za štete i rezervacije za neistekle rizike. U odnosu na 2021. godinu, bruto tehničke rezerve Društva su porasle za 14,7% ili 2,66 mil Eur, a zahvaljujući rastu rezervacija za sve tri kategorije.

Udio reosiguravača u bruto tehničkim rezervama za 2022. godinu iznosi 2,49 mil Eur, tj. veći je za čak 94,4% ili 1,21 mil Eur u odnosu na prethodnu godinu, usled rasta udjela reosiguravača i u rezervisanim štetama i u prenosnoj premiji.

Iz gore navedenog može se zaključiti da su i neto tehničke rezerve Društva u 2022. godini porasle u odnosu na prethodnu godinu i to za 8,7% ili 1,45 mil Eur, a njihova vrijednost iznosi 18,23 mil Eur.

Prenosne premije obračunavaju se u skladu sa važećom regulativom, primjenom »pro rata temporis« metode. U odnosu na 31.12.2021. ukupne prenosne premije Društva na kraju 2022. godine porasle su za 1,83 mil Eur ili 22,1%. Kao što je već navedeno, rast prenosne premije u korelaciji je sa rastom bruto fakturisane premije (najveći rast prenosne premije desio se kod AO, kaska, vazduhoplova i nezgode). Sa druge strane, zabilježen je i rast udjela reosiguravača u prenosnoj premiji i to za 68,8% ili 454,0 hiljada Eur. Najveće promjene udjela reosiguravača u prenosnoj premiji desile su se kod vazduhoplova (obavezno i kasko osiguranje). U 2021. godini polise vazduhoplova su zaključene u januaru, a istekle su u decembru, pa na 31.12. 2021. po osnovu ovih polisa nismo imali prenosnu premiju reosiguranja. U 2022. godini polise vazduhoplova su zaključene sredinom godine (prenosna premija reosiguranja iznosi oko 249,0 hiljada Eur). Takođe, u 2022. godini počeli smo prodajom osiguranja kredita, po osnovu kojeg imamo prenosnu premiju reosiguranja u iznosu od 89,0 hiljada Eur (nismo imali u 2021.).

Rezervacije za štete na kraju 2022. godine iznose 10,19 mil Eur i čine ih:

- S** Bruto rezervacije za nastale prijavljene štete, uključujući rente (2,68 mil Eur)
- S** Bruto rezervacije za nastale neprijavljene štete (6,62 mil Eur). Obračun ovih rezervi radi se primjenom Chain-Ladder metode za osiguranje od posledica nezgode, autokasko osiguranje i osiguranje od autoodgovornosti, dok je kod imovine od požara i nekih drugih opasnosti i ostalih osiguranja imovine primijenjena Loss ratio metoda. Za ostale vrste osiguranja, rezervacije se obračunavaju na osnovu podataka o riješenim i rezervisanim nastalim prijavljenim, a neriješenim štetama, u skladu sa regulativom.
- S** Bruto rezervacije za troškove procjenjivanja i likvidacije šteta (893,4 hiljada Eur).

Ukupne rezervacije za štete na kraju 2022. godine veće su za 7,7% ili 727,4 hiljada Eur u odnosu na 2021. godinu, na šta je uticalo formiranje rezervacije za štetu po osnovu osiguranja objekata u izgradnji u iznosu od 1,09 mil Eur. Ista šteta je uticala i na rast udjela reosiguravača u rezervacijama za štete (udio reosiguravača u rezervacijama za štete porasle su za 757,5 hiljada Eur).

Rezerve za neistekle rizike Društvo obračunava u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za neistekle rizike. Ove rezerve formiraju se za pokriće obaveza iz osiguranja iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu, ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije. Na kraju 2022. godine ove rezerve iznosile su 462,9 hiljada Eur i veće su u odnosu na 2021. godinu za 109,8 hiljada Eur, a usled rasta rezervacija za osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti (zbog rasta prenosne premije imamo i rast očekivanih troškova i očekivanih šteta).

10.5. PRINOS INVESTICIONOG PORTFOLIJA AD SAVA OSIGURANJE

Tokom protekle godine, Društvo je ostvarilo finansijske prihode u iznosu od 614,8 hiljada Eur, dok su finansijski rashodi iznosili 25,9 hiljada Eur, odnosno Društvo je ostvarilo finansijski prinos u iznosu od 589,0 hiljada Eur.

Kada su u pitanju finansijski prihodi, zabilježen je rast u odnosu na 2021. godinu u iznosu od 25,9 hiljada Eur ili 4,4%, a usled većih prihoda od obveznica (veće stope prinosa na obveznice).

Sa druge strane, ostvareni finansijski rashodi u 2022. godini niži su od prošlogodišnjih za skoro 10% (zbog nižih rashoda investicionih nekretnina), ali je riječ o maloj apsolutnoj razlici (2,8 hiljada Eur).

Pregled finansijskih prihoda i rashoda

Prihodi investicija	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
Depoziti	56.783	9,6%	32.943	5,4%	-23.840	58,0%
Državne obveznice	460.757	78,2%	518.666	84,4%	57.909	112,6%
Dati krediti	1.316	0,2%	2.127	0,3%	811	161,6%
Investicione nekretnine	69.897	11,9%	60.426	9,8%	-9.471	86,5%
Gotovinska sredstva	139	0,0%	622	0,1%	483	448,8%
Ukupno investicioni portfolio	588.891	100,0%	614.783	100,0%	25.892	104,4%
Rashodi investicija	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
Depoziti	28	0,1%	0	0,0%	-28	0,0%
Investicione nekretnine	28.556	99,9%	25.794	100,0%	-2.763	90,3%
	28.585	100,0%	25.794	100,0%	-2.791	90,2%

Prinos investicionog portfolija u 2021. i 2022. godini

Prinos investicija	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
Depoziti	56.755	10,1%	32.943	5,6%	-23.812	58,0%
Državne obveznice	460.757	82,2%	518.666	88,1%	57.909	112,6%
Dati krediti	1.316	0,2%	2.127	0,4%	811	161,6%
Investicione nekretnine	41.340	7,4%	34.632	5,9%	-6.708	83,8%
Gotovinska sredstva	139	0,0%	622	0,1%	483	448,8%
Ukupno inv. portfolio sa rashodima fin. obaveza	560.307	100,0%	588.990	100,0%	28.683	105,1%

Ukupan finansijski prinos, u odnosu na 2021. godinu, veći je za 28,7 hiljada Eur ili 5,1%, Rast finansijskog prinosa generisan je rastom finansijskih prihoda sa jedne strane, ali i padom finansijskih rashoda sa druge strane.

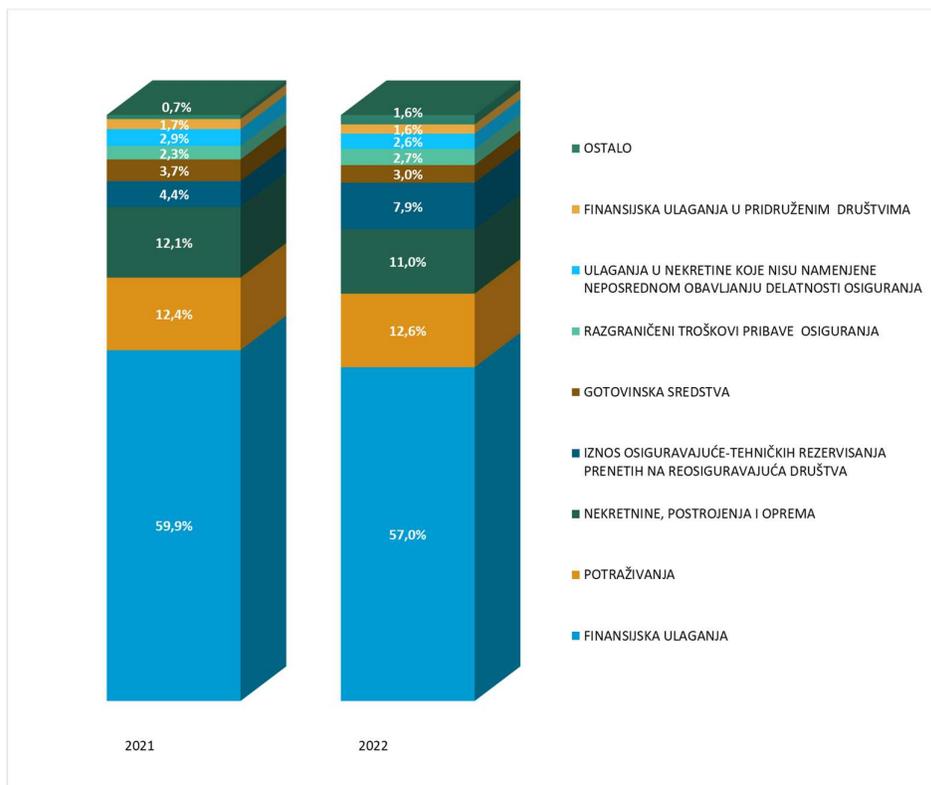
11. FINANSIJSKI POLOŽAJ

Osnovne kategorije finansijskog položaja

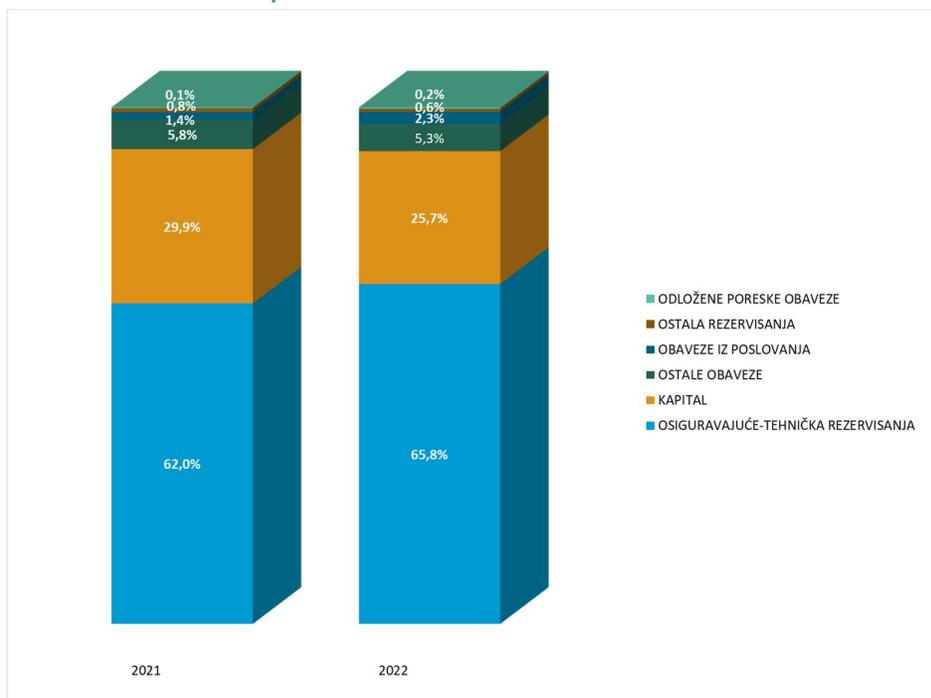
	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
SREDSTVA	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%	2.384.828	108,2%
NEMATERIJALNA IMOVINA	126.450	0,4%	155.535	0,5%	29.085	123,0%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	3.513.850	12,1%	3.471.065	11,0%	-42.786	98,8%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	18.723	0,1%	181.531	0,6%	162.808	969,6%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	844.933	2,9%	822.582	2,6%	-22.351	97,4%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	495.000	1,7%	495.000	1,6%	0	100,0%
FINANSIJSKA ULAGANJA	17.431.748	59,9%	17.942.074	57,0%	510.326	102,9%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	1.283.513	4,4%	2.495.037	7,9%	1.211.524	194,4%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
POTRAŽIVANJA	3.605.375	12,4%	3.954.376	12,6%	349.001	109,7%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	663.950	2,3%	865.116	2,7%	201.166	130,3%
DRUGA SREDSTVA	58.793	0,2%	99.007	0,3%	40.215	168,4%
GOTOVINSKA SREDSTVA	1.075.950	3,7%	951.013	3,0%	-124.937	88,4%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	70.776	0,2%	70.776	
OBAVEZE	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%	2.384.828	108,2%
KAPITAL	8.701.345	29,9%	8.109.658	25,7%	-591.687	93,2%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	18.064.307	62,0%	20.728.125	65,8%	2.663.818	114,7%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALA REZERVISANJA	225.235	0,8%	199.885	0,6%	-25.351	88,7%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	38.397	0,1%	70.403	0,2%	32.006	183,4%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	2	0,0%	0	0,0%	-2	0,0%
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	410.917	1,4%	713.608	2,3%	302.691	173,7%
OSTALE OBAVEZE	1.678.083	5,8%	1.681.435	5,3%	3.352	100,2%

Bilansna suma Društva na dan 31.12.2022. godine iznosila je 31,5 mil Eur i uvećala se za 8,2% ili 2,38 mil Eur u odnosu na isti dan 2021. godine.

Horizontalna struktura aktive

Horizontalna struktura pasive

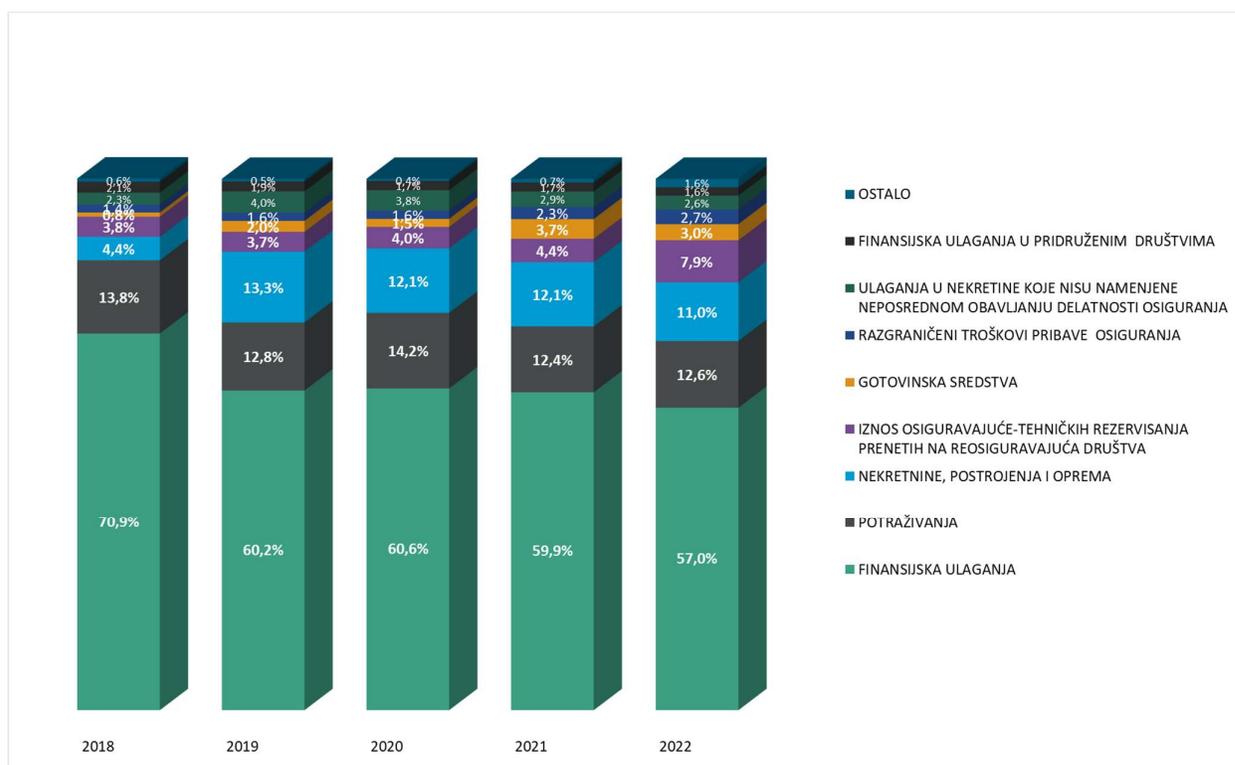

11.1. AKTIVA

Stanje i struktura aktive

	2018	Struktura	2019	Struktura	2020	Struktura	2021	Struktura	2022	Struktura
SREDSTVA	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	28.401.933	100,0%	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%
NEMATERIJALNA IMOVINA	59.657	0,2%	80.103	0,3%	86.464	0,3%	126.450	0,4%	155.535	0,5%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	1.066.331	4,4%	3.522.495	13,3%	3.442.053	12,1%	3.513.850	12,1%	3.471.065	11,0%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	4.576	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	18.723	0,1%	181.531	0,6%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	548.484	2,3%	1.056.952	4,0%	1.083.033	3,8%	844.933	2,9%	822.582	2,6%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	495.000	2,1%	495.000	1,9%	495.000	1,7%	495.000	1,7%	495.000	1,6%
FINANSIJSKA ULAGANJA	17.095.871	70,9%	15.935.938	60,2%	17.207.047	60,6%	17.431.748	59,9%	17.942.074	57,0%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	908.631	3,8%	987.112	3,7%	1.147.239	4,0%	1.283.513	4,4%	2.495.037	7,9%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
POTRAŽIVANJA	3.315.990	13,8%	3.390.789	12,8%	4.036.841	14,2%	3.605.375	12,4%	3.954.376	12,6%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	348.539	1,4%	410.488	1,6%	446.404	1,6%	663.950	2,3%	865.116	2,7%
DRUGA SREDSTVA	72.646	0,3%	56.167	0,2%	30.925	0,1%	58.793	0,2%	99.007	0,3%
GOTOVINSKA SREDSTVA	191.499	0,8%	542.642	2,0%	426.926	1,5%	1.075.950	3,7%	951.013	3,0%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	70.776	0,2%

Struktura aktive u periodu 2018 – 2022

Strukturalna analiza aktive

	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
SREDSTVA	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%	2.384.828	108,2%
NEMATERIJALNA IMOVINA	126.450	0,4%	155.535	0,5%	29.085	123,0%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	3.513.850	12,1%	3.471.065	11,0%	-42.786	98,8%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	18.723	0,1%	181.531	0,6%	162.808	969,6%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	844.933	2,9%	822.582	2,6%	-22.351	97,4%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	495.000	1,7%	495.000	1,6%	0	100,0%
FINANSIJSKA ULAGANJA	17.431.748	59,9%	17.942.074	57,0%	510.326	102,9%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	1.283.513	4,4%	2.495.037	7,9%	1.211.524	194,4%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
POTRAŽIVANJA	3.605.375	12,4%	3.954.376	12,6%	349.001	109,7%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	663.950	2,3%	865.116	2,7%	201.166	130,3%
DRUGA SREDSTVA	58.793	0,2%	99.007	0,3%	40.215	168,4%
GOTOVINSKA SREDSTVA	1.075.950	3,7%	951.013	3,0%	-124.937	88,4%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	70.776	0,2%	70.776	

Ukupna aktiva Društva na dan 31.12.2022. godine iznosi 31,5 mil Eur. U odnosu na 2021. godinu, aktiva je veća za 8,2%.

Najznačajniju stavku aktive (ili 57%) čine finansijska ulaganja koja na poslednji dan 2022. godine iznose 17,94 mil Eur. U odnosu na 2021. godinu, finansijska ulaganja su porasla za 2,9% ili 510,3 hiljada Eur, a usled povećanja ulaganja u depozite.

Potraživanja čine 12,6% ukupne aktive i njihova ukupna vrijednost iznosi 3,95 mil Eur. U odnosu na 31.12.2021. ukupna potraživanja su se povećala za 349,0 hiljada Eur ili 9,7%, uglavnom zbog rasta potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja (razlog je rast bruto fakturisane premije u odnosu na prethodnu godinu, ali i odloženo plaćanje nekoliko VIP klijenata).

Učešće nekretnina, postrojenja i opreme u ukupnoj aktivi Društva iznosi 11,0%. Ova stavka aktive iznosi 3,47 mil Eur i niža je od prošlogodišnjeg iznosa za 42,8 hiljada Eur ili 1,2%. Na pad ove stavke aktive uticala je reklasifikacija jedne nekretnine u skladu sa standardom MSFI 5 (donešena je odluka o prodaji poslovnog prostora koji se koristio za obavljanje djelatnosti osiguranja, pa je izvršena reklasifikacija u imovinu za prodaju).

Udio reosiguravača u tehničkim rezervama u izvještajnom periodu iznosi 2,49 mil Eur, što čini 7,9% ukupne aktive. U odnosu na 2021. godinu, udio reosiguravača je porastao za čak 94,4% ili 1,21 mil Eur, pri čemu je udio reosiguravača u prenosnoj premiji porastao za 454,0 hiljada Eur, a udio reosiguravača u štetama 757,5 hiljada Eur (razlozi: rast bruto fakturisane premije i rezervacija za jednu veliku štetu koja u značajnom dijelu ide u reosiguranje).

Na kraju 2022. godine, gotovinska sredstva Društva na računima kod banaka iznosila su 951,0 hiljada Eur. Ovaj iznos niži je od prošlogodišnjeg za skoro 125,0 hiljada Eur ili 11,6%, a čini 3% ukupne aktive Društva.

Razgraničeni troškovi pribave osiguranja na 31.12.2022. godine iznosili su 865,1 hiljada Eur (što predstavlja 2,7% ukupne aktive Društva). Ovaj iznos veći je od prošlogodišnjeg za 201,2 hiljada Eur (ili

30,3%). Na rast razgraničenih troškova uticala je struktura premije (prihoda i prenosne premije) i dobijeni procenti za razgraničenje.

2,6% ukupne aktive ili 822,6 hiljada Eur odnosi se na ulaganja u nekretnine koje nijesu namijenjene neposrednom obavljanju djelatnosti osiguranja (ova stavka aktive niža je u odnosu na prethodnu godinu za 2,6% ili 22,3 hiljada Eur, a iz razloga niže amortizacije zbog prodaje tri investicione nekretnine u 2021. godini).

U 2022. godini nije bilo promjena kada su u pitanju ulaganja u pridruženim društvima. Učešće ove bilansne stavke u ukupnoj aktivi Društva iznosi 1,6%, a odnosi se na udjele u kapitalu zavisnih društava Sava Car-a i Sava Agent-a.

Druga potraživanja i odložena poreska sredstva bilježe značajan rast u odnosu na prethodnu godinu (sa 18,7 hiljada na 181,5 hiljada Eur), a kao rezultat pada vrijednosti državnih obveznica na međunarodnom tržištu. Ova stavka čini 0,6% ukupne aktive Društva na 31.12.2022. godine, dok je na isti dan prethodne godine činila svega 0,1% aktive Društva.

Vrijednost nematerijalne imovine Društva takođe je porasla u odnosu na godinu ranije (za oko 29,1 hiljada Eur ili 23,0%), prvenstveno zbog rasta vrijednosti softvera ASP. Nematerijalna imovina učestvuje sa 0,5% u ukupnoj aktivi Društva (nezatan rast učešća u odnosu na 2021. godinu).

Preostalih 0,5% ukupne aktive odnosi se na druga sredstva i stalnu imovinu koja se drži za prodaju. Druga sredstva odnose se na razgraničene operativne troškove, a koji bilježe rast u odnosu prethodnu godinu. Stalna imovina koja se drži za prodaju na kraju 2022. godine iznosila je 70,8 hiljada Eur (zbog gore pomenute reklasifikacije jednog poslovnog prostora u imovinu za prodaju).

11.1.1. STANJE I STRUKTURA INVESTICIJA

Ukupan investicioni portfolio Društva na dan 31.12.2022. godine iznosi 20,2 mil Eur. U odnosu na 31.12.2021. godine, vrijednost investicionog portfolija je veća za 1,8% ili 363,0 hiljada Eur, a usled povećanja ulaganja u depozite.

Naš finansijski portfolio čine: obveznice, depoziti, akcije, dati krediti, finansijske investicije u pridruženim društvima, investicione nekretnine i gotovinska sredstva (sredstva kod poslovnih banaka i u blagajni Društva), pri čemu najveće učešće i dalje imaju obveznice (69,5%), a zatim depoziti (18,9%).

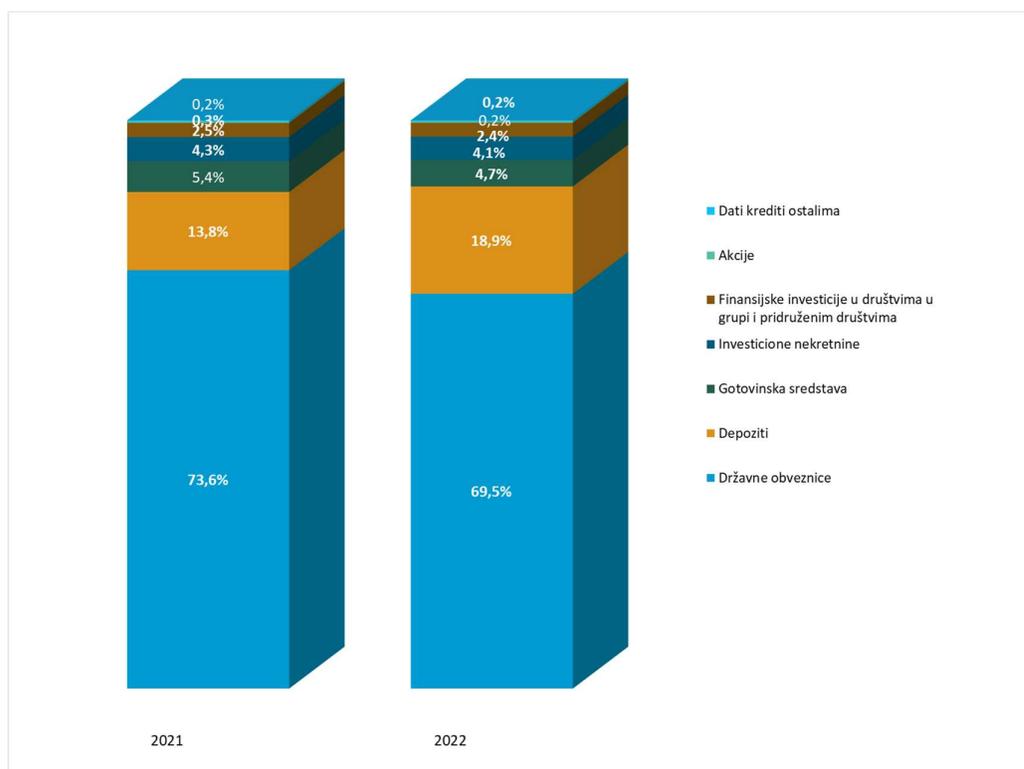
Kada je u pitanju struktura finansijskog portfolija, primjećuje se da je u 2022. godini došlo do rasta učešća depozita sa jedne strane i pada učešća obveznica sa druge strane u odnosu na 2021. godinu (dijelom zbog preusmjerenja sredstava iz obveznica u depozite). Kada su u pitanju ostale vrste ulaganja, nije bilo značajnijih izmjena u odnosu na 2021. godinu.

Na dan 31.12.2022. godine Društvo nije imalo obaveza po osnovu uzetih kredita.

Stanje i struktura investicija u 2021. i 2022. godini

	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u Eur	Promjena u %
Depoziti	2.731.628	13,8%	3.817.306	18,9%	1.085.679	139,7%
Državne obveznice	14.614.123	73,6%	14.042.023	69,5%	-572.100	96,1%
Državne obveznice (bez obv. sa državnim jamstvom)	14.614.123	73,6%	14.042.023	69,5%	-572.100	96,1%
Poslovne obveznice sa državnim jamstvom						
Poslovne obveznice						
Obične poslovne obveznice						
Covered bonds (krite obveznice)						
Podređene poslovne obveznice						
Ostale poslovne obveznice						
Akcije (dionice)	50.000	0,3%	50.000	0,2%	0	100,0%
Akcije (dionice), koje kotiraju						
Akcije (dionice), koje ne kotiraju	50.000	0,3%	50.000	0,2%	0	100,0%
Investicioni fondovi						
Obveznički i novčani investicioni fondovi						
Dionički i mješoviti investicioni fondovi						
Infrastrukturni fondovi						
Ulaganja u investicione kupone nekretninskih investicionih fondova						
Dani krediti	35.997	0,2%	32.745	0,2%	-3.252	91,0%
Dani krediti zavisnim društvima						
Dani krediti ostalim	35.997	0,2%	32.745	0,2%	-3.252	91,0%
Dani krediti infrastruktura						
Ostali investicioni fondovi						
Depoziti kod cedenata						
Ukupno finansijske investicije	17.431.748	87,8%	17.942.074	88,8%	510.326	102,9%
Finansijske investicije u društvima u grupi i pridruženim društvima	495.000	2,5%	495.000	2,4%	0	100,0%
Investicione nekretnine	844.933	4,3%	822.582	4,1%	-22.351	97,4%
Gotovinska sredstava	1.075.950	5,4%	951.013	4,7%	-124.937	88,4%
Ukupno investicioni portfolio	19.847.631	100,0%	20.210.669	100,0%	363.038	101,8%

Struktura investicionog portfolija u 2021. i 2022. godini

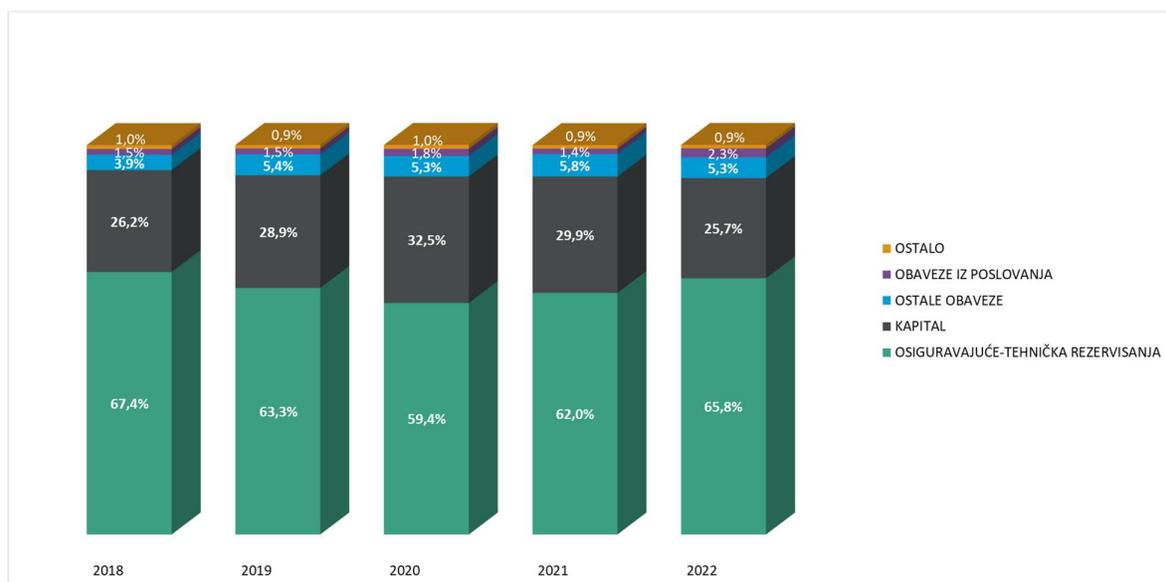

11.2. PASIVA

Stanje i struktura pasive

	2018	Struktura	2019	Struktura	2020	Struktura	2021	Struktura	2022	Struktura
OBAVEZE	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	28.401.933	100,0%	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%
KAPITAL	6.312.130	26,2%	7.660.274	28,9%	9.231.651	32,5%	8.701.345	29,9%	8.109.658	25,7%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	16.247.498	67,4%	16.762.078	63,3%	16.883.369	59,4%	18.064.307	62,0%	20.728.125	65,8%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSTALA REZERVISANJA	221.610	0,9%	198.372	0,7%	251.881	0,9%	225.235	0,8%	199.885	0,6%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	20.110	0,1%	31.780	0,1%	21.422	0,1%	38.397	0,1%	70.403	0,2%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%	0	0,0%
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	360.535	1,5%	401.474	1,5%	517.480	1,8%	410.917	1,4%	713.608	2,3%
OSTALE OBAVEZE	945.343	3,9%	1.423.708	5,4%	1.496.130	5,3%	1.678.083	5,8%	1.681.435	5,3%

Struktura pasive u periodu 2018 – 2022

Strukturalna analiza pasive

	2021	Struktura	2022	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u %
OBAVEZE	29.118.285	100,0%	31.503.113	100,0%	2.384.828	108,2%
KAPITAL	8.701.345	29,9%	8.109.658	25,7%	-591.687	93,2%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	18.064.307	62,0%	20.728.125	65,8%	2.663.818	114,7%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALA REZERVISANJA	225.235	0,8%	199.885	0,6%	-25.351	88,7%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	38.397	0,1%	70.403	0,2%	32.006	183,4%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	2	0,0%	0	0,0%	-2	0,0%
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	410.917	1,4%	713.608	2,3%	302.691	173,7%
OSTALE OBAVEZE	1.678.083	5,8%	1.681.435	5,3%	3.352	100,2%

Tehničke rezerve, kojim Društvo garantuje sigurnost osiguranika, predstavlja najznačajniju stavku pasive. Učešće tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi na kraju 2022. godine iznosilo je 65,8%, što predstavlja nešto veće učešće u odnosu na 2021. godinu. Kada se uporede podaci o iznosima tehničkih rezervacija na kraju 2021. i 2022. godine, primjećuje se da su tehničke rezervacije na kraju 2022. godine veće za 2,66 mil Eur ili 14,7% (usled rasta rezervacija sve tri kategorije rezervacija: rezervacija za štete, rezervacija za prenosne premije i rezervacija za neistekle rizike).

Kapital čini 25,7% ukupne pasive Društva i iznosi 8,1 mil Eur. U odnosu na 2021. godinu, kapital Društva je manji za 591,7 hiljada Eur ili 6,8%, usled pada vrijednosti revalorizacionih rezervi (zbog pada vrijednosti AFS obveznica u odnosu na kraj prethodne godine).

Ostale obaveze Društva približno su na nivou prošlogodišnjih i iznose 1,68 mil Eur. Ova stavka čini 5,3% ukupne pasive, a odnosi se na: preventivu, porez na dobit, porez na premiju, obaveze prema dobavljačima, obaveze po osnovu zakupa (u skladu sa IFRS 16) itd.

Obaveze iz poslovanja Društva (koje obuhvataju obaveze iz neposrednih poslova osiguranja, obaveza za porez na dobit i obaveze prema reosiguravačima i saosiguravačima) za 2022. godinu iznose 713,6 hiljada Eur. U odnosu na 2021. godinu, obaveze iz poslovanja Društva porasle su za 302,7 hiljada Eur ili čak 73,7%, a iz razloga rasta sve tri gore pomenute kategorije obaveza, a posebno obaveza za porez na dobit – usled uvođenja progresivnog oporezivanja. Kao rezultat navedenog imamo i rast učešća ove stavke u ukupnoj pasivi Društva (sa 1,4% na 2,3%).

Ostala rezervisanja na kraju 2022. godine iznose 199,9 hiljada Eur i za 11,3% su niža u odnosu na 2021. godinu, a odnose se na: rezervisanja za sudske i radne sporove, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine i PVR za razgraničene obaveze za poreze po osnovu nenaplaćene premije. Ako uporedimo podatke za 2022. i 2021. godinu, vidimo da je pad ostalih rezervisanja posledica nižih rezervisanja za sudske i radne sporove. Učešće ostalih rezervisanja u ukupnim izvorima sredstava nešto je manje u odnosu na 2021. godinu i iznosi 0,6%.

Uprkos značajnom rastu u odnosu na 2021. godinu, odložene poreske obaveze i dalje imaju zanemarljivo učešće u ukupnoj pasivi Društva (0,2%). Odložene poreske obaveze veće su za 32,0 hiljada Eur ili 83,4% u odnosu na prethodnu godinu (zbog većih stopa poreza od prošlogodišnjih, od 01.01.2022. uvedeno je progresivno oporezivanje).

11.2.1. TEHNIČKE REZERVE

Bruto tehničke rezerve Društva formirane su u skladu sa regulativom i na dan 31.12.2022. iznose 20,73 mil Eur. Udio reosiguravača u BTR iznosi 2,49 mil Eur, odnosno neto tehničke rezerve Društva iznose 18,23 mil Eur.

Stanje tehničkih rezervacija

Bruto tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	8.250.895	45,7%	10.077.520	48,6%	1.826.625	122,1%
Rezervacije za štete	9.460.302	52,4%	10.187.692	49,1%	727.391	107,7%
Rezervacije za neistekle rizike	353.110	2,0%	462.913	2,2%	109.803	131,1%
Ukupno	18.064.307	100,0%	20.728.125	100,0%	2.663.818	114,7%

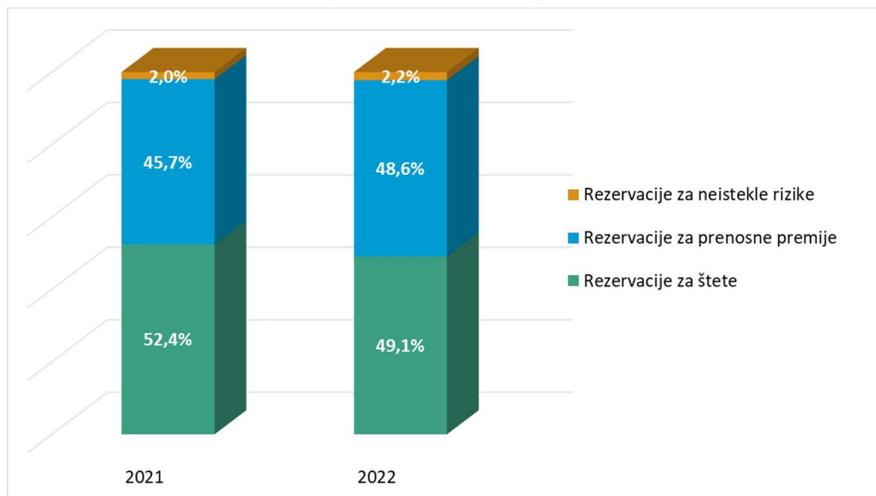
Reosiguravajuće tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	660.003	51,4%	1.114.041	44,7%	454.037	168,8%
Rezervacije za štete	623.510	48,6%	1.380.996	55,3%	757.486	221,5%
Rezervacije za neistekle rizike	0	0,0%	0	0,0%		
Ukupno	1.283.513	100,0%	2.495.037	100,0%	1.211.524	194,4%

Neto tehničke rezerve	2021	Učešće	2022	Učešće	Promjena u EUR	Promjena u %
Rezervacije za prenosne premije	7.590.892	45,2%	8.963.479	49,2%	1.372.587	118,1%
Rezervacije za štete	8.836.791	52,7%	8.806.696	48,3%	-30.095	99,7%
Rezervacije za neistekle rizike	353.110	2,1%	462.913	2,5%	109.803	131,1%
Ukupno	16.780.793	100,0%	18.233.088	100,0%	1.452.295	108,7%

Bruto tehničke rezerve čine rezervacije za prenosne premije, rezervacije za štete i rezervacije za neistekle rizike.

Kada je u pitanju struktura bruto tehničkih rezervi, najveće učešće imaju rezervacije za štete (49,1%).

Struktura tehničkih rezervacija u 2021. i 2022. godini

11.3. ADEKVATNOST KAPITALA

Adekvatnost kapitala obračunava se u skladu sa važećom zakonskom regulativom:

ADEKVATNOST KAPITALA		
KAPITAL DRUŠTVA		31.12.2022
I	OSNOVNI KAPITAL - član 92a	7.235.117
1	Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	4.033.303
2	Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja-revalorizacione rezerve	
3	Rezerve iz dobiti	
4	Prenesena dobit iz prethodnih godina	3.357.349
Umanjenje osnovnog kapitala (-)		155.535
1	Otkupljene sopstvene akcije	
2	Nematerijalnu imovinu	155.535
3	Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine	
4	Razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	
II	DOPUNSKI KAPITAL-iznos ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala član 92b	0
1	Akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	
2	Podređeni dužnički instrumenti	0
3	Rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama	
4	Druge kategorije	
III	UMANJENJE KAPITALA - član 92c (-)	0
1	Za udjele u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava.	
2	Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava.	
3	Akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.	
UKUPNO KAPITAL DRUŠTVA (I+II-III)		7.235.117
GARANTNI KAPITAL (I+II)= 92a +92b		7.235.117
Minimalni akcijski kapital po zakonu		3.000.000
Margina solventnosti		2.674.832

Ukupan kapital Društva na 31.12.2022. godine iznosi 7,23 mil Eur. U skladu sa Zakonom o osiguranju, zadovoljena su sva 3 kriterijuma za iznos ukupnog kapitala:

1	Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti	> za 4.560.285
2	Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti	> za 6.343.506
3	Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog čl. 21 zakona	> za 4.235.117

Društvo ulaže sredstva tehničkih rezervi u skladu sa čl. 90. Zakona o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje. Rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi su u skladu sa važećim propisima. Društvo je uložilo i deponovalo sredstva tehničkih rezervi tako da obezbijedi usklađenost sa vrstom poslova osiguranja koje obavlja i ročnu usklađenost deponovanih i uloženi sredstava i obaveza Društva za koje

se formiraju tehničke rezerve. Vodilo se računa o isplativosti, odnosno tržišnosti deponovanja i ulaganja kojima se neće ugroziti njihova realna vrijednost i drugim mjerama da bi se obezbijedila sigurnost deponovanja i ulaganja u skladu sa pravilima kontrole i upravljanja rizika.

Pokrivenost bruto tehničkih rezervisanja Društva na kraju 2022. godine iznosi 109,9%. Kada je u pitanju obračun pokrivenosti BTR, u skladu sa domaćom regulativom moramo zadovoljiti određene kriterijume:

- Iznos gotovinskih sredstava koja se uzimaju za pokriće BTR može iznositi max 3% BTR.
- U pokriće BTR uzima se u obzir samo udio reosiguravača, ali ne i udio po osnovu saosiguranja.
- U pokriće BTR uzimaju se investicione nekretnine koje, u skladu sa domaćom regulativom, zadovoljavaju kriterijume za to.

Pokrivenost neto tehničkih rezervisanja Društva na 31.12.2022. godine iznosi 111,3%.

	31.12.2022
Bruto osiguravajuće tehnička rezervisanja	20.728.125
Plasmani za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	18.359.330
Gotovinska sredstava za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	451.012
Potraživanja kod osiguravajućih društva za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	543.100
Potraživanja kod reosiguravajućih društva za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	140.687
Ostale stavke, koje se uključivaju u pokrivenost osiguravajuće tehničkih rezervisanja	797.047
Iznos osiguravajuće tehničkih rezervisanja, prenet na reosiguravajuća društva	2.495.037
Pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %)	109,93%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja	2.058.088
Neto osiguravajuće tehnička rezervisanja	18.233.088
Pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %)	111,29%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja	2.058.088
Uzeti krediti	
Pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %) - bez uzetih kredita	109,93%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja - bez uzetih kredita	2.058.088
Pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %) - bez uzetih kredita	111,29%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja - bez uzetih kredita	2.058.088

12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Sava osiguranje, kao savremeno i moderno osiguravajuće društvo, fokusirano je na uvođenje i korišćenje novih tehnologija u svakodnevnom poslovanju Društva, što je kriza sa Covid-19 samo još više ubrzala. Tako je, i u 2022. godini, po potrebi, određeni broj zaposlenih radio sa udaljenih lokacija. Tokom godine, u Društvu se kontinuirano radilo na modernizaciji poslovanja (uvođenje novih servisa za klijente), automatizaciji poslovanja, ali i razvoju i modernizaciji prodajne mreže.

Dakle, jedan od prioriteta Društva u protekloj godini bila je implementacija novih aplikacija/servisa:

- Cocos platforma (I faza),
- Nadogradnja i automatizacija Codis-a,
- Implementirana nova verzija Navision-a,
- Automatizacija sistema obračuna provizija,
- Implementacija DMS (Document mDocs sistema),
- Kreiranje novih i dorada postojećih izvještaja u ASP-u.

Takođe, testiranje novih funkcionalnosti softwera ASP i unaprjeđenje Webshop-a bili su prioriteti u protekloj godini.

Tokom godine, Društvo je izvršilo nabavku:

- nove opreme (namještaj, računari i ostala oprema) u iznosu od 48,9 hiljada Eur i
- razvoj softwera (stalna nematerijalna sredstva) u iznosu od 78,1 hiljada Eur.

13. UPRAVLJANJE RIZICIMA

13.1. FUNKCIJA UPRAVLJANJA RIZICIMA

U Društvu se nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka.

Sam proces upravljanja rizicima ustvari predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

Odjeljenje za upravljanje rizicima koordinira i razvija proces upravljanja rizicima. U pomenutom odjeljenju, tokom godine sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Ažuriranje Kataloga rizika sa stanjem na 30.06 i 31.12.2022;
- Ažuriranje i vođenje baze neželjenih događaja;
- Ažuriranje baze indikatora operativnih rizika;
- Izveštavanje o rizicima (Godišnji izvještaj o upravljanju rizicima, kvartalni izvještaji, isl);
- Edukacija i unaprjeđenje znanja iz oblasti upravljanja rizicima (ERM radionica u organizaciji Grupe, Konferencija "Inflacija kao novi (stari) izazov za osiguravače" u organizaciji Crnogorskog aktuarskog društva).

Pored navedenog, u cilju praćenja rizika tokom godine, pripremaju se i dostavljaju Izvršnom direktoru i Odboru direktora razni periodični izvještaji. Takođe, radi efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem interne kontrole i podjelu dužnosti. Treba napomenuti i to da je Interna revizija u okviru izvršenih revizija i ostalih aktivnosti tokom 2022. godine vršila uvid i ocjenu efikasnosti upravljanja rizicima i sistemom internih kontrola.

Društvo je, tokom 2022. godine, poslovalo u skladu sa ciljevima definisanim Risk Strategijom Grupacije. Ovaj zaključak je donešen na osnovu podataka koji govore u prilog tome da je Društvo imalo dobre pokazatelje o:

■ **Kapitalu Društva** (ratio solventnosti treba da bude u intervalu od 110% do 130%, a nikako ne bi trebao da bude ispod 100%). Ratio solventnosti Društva za 2022. godinu iznosio je 241%. Drugim riječima, adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bila je na zadovoljavajućem nivou. Takođe, zadovoljena su sva 3 kriterijuma za iznos ukupnog kapitala (ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti, garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti, garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu minimalnog akcijskog kapitala).

■ **Profitabilnosti Društva** (kombinovani koeficijent treba da bude ispod 95% uz mogućnost odstupanja 2%). Neto kombinovani S&P koeficijent Društva za 2022. godinu iznosio je 87,1%.

■ **Finansijskim rizicima** tj.

- Pokriće bruto tehničkih rezervi treba da bude u rasponu od 105% do 110% (limit ispod kog ne bi smjela da bude pokrivenost je 100%). Na kraju 2022. godine, po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava, Društvo je imalo prekopokrivenost bruto tehničkih rezervi od 109,9%, odnosno neto tehničkih rezervi od 111,3%.

- Kursne razlike treba da budu u rasponu od 0,85 do 1,15. Ipak, kako Društvo u svom poslovanju nije izloženo ovom riziku, pomenuti pokazatelj ne pratimo.
- Ulaganja su se vršila u skladu sa strateškim planom Grupe i pravilima definisanim GAM-om.
- Struktura investicija bila je u skladu sa važećim zakonodavstvom i propisanim limitima ulaganja.
- Ulaganje imovine sprovodilo se u skladu sa odredbama i pravilima koja su određena trenutno važećim pravilima za finansijsko poslovanje društava unutar Grupe.

S Likvidnosti Društva tj. Društvo je imalo dobru likvidnost (sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva). I u 2022. godini, kao i u ranijim godinama, prilikom investiranja, vodilo se računa da se višak sredstava iznad pokrića tehničkih rezervi ulaže u strateška i visoko likvidna sredstva.

S Operativnim rizicima. Društvo je u 2022. godini pratilo operativne rizike, kako ne bi bile ugrožene razvojne aktivnosti kako Društva, tako i Grupacije kojoj pripadamo. U tom smislu, Društvo je, tokom godine, pratilo definisane indikatore operativnih rizika.

S Strateškim rizicima. U 2022. godini, kao i u ranijim godinama, Društvo je vodilo računa o rizicima koji bi mogli da imaju negativan uticaj na reputaciju tj. ugled Društva. Tokom godine, naše aktivnosti bile su usmjerene na ostvarivanju zacrtanih strateških ciljeva Društva, kao i na praćenje izmjena zakonske regulative, a vodilo se računa i o rizicima koje potencijalno mogu donijeti novi projekti.

Društvo se uspješno izborilo sa otežavajućim okolnostima poslovanja u uslovima velike ekonomske krize izazvane dešavanjima vezano za pandemiju Covid-19 i rat u Ukrajini i sve rizike je držalo pod kontrolom.

U protekloj godini nije bilo drugih značajnih posledica nastalih usled internih promjena u Društvu, implementiranih mjera za postupanje sa rizicima ili promjena u poslovnoj politici. U skladu sa domaćom zakonskom regulativom, Društvo je održavalo propisanu adekvatnost kapitala i time svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držalo pod kontrolom. Društvo je u protekloj godini usvojilo i ažuriralo niz politika, pravilnika, procedura i ostalih internih akata, a sve u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima.

Takođe, upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije.

13.1.1. KATEGORIJE RIZIKA

Identifikovani rizici kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju evidentirani su u katalogu rizika, a svrstani su u sledeće kategorije:

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonima i propisima.

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i uputstva za rad, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima.

Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unaprjeđenju koordinacije između sektora i službi. Takođe, kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

Strateški rizik je rizik gubitka odnosno neočekivanog pada vrijednosti Društva usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom i pravnom okruženju i razvoju tržišta. Strateški rizici su svrstani u unutrašnje (rizik strateškog planiranja, rizik reputacije, rizik projekta, rizik lošeg upravljanja troškovima, rizik neadekvatne IT podrške, rizik strateškog investiranja, rizici Grupacije) i spoljašnje (uticaj tržišnih i ekonomskih uticaja na poslovanje, politički rizik, rizik demografskih i socijalnih promjena i rizik osiguranja, regulatorni rizik, rizik konkurencije, rizik gubitka ključnih partnera).

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učešće u pripremama izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza isl.

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti ispunjavanja tekućih ili kratkoročnih obaveza ili ispunjavanja istih pod nepovoljnim uslovima. Rizik likvidnosti se prije može definisati kao rizik koji proizilazi iz kratkoročnog cash flow-a, nego kao rizik koji proizilazi iz dugoročne neuravnoteženosti imovine i obaveza. Drugim riječima, rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva ne postoje dovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za pravovremenim plaćanjem šteta i drugih obaveza. U Sektoru za finansije i računovodstvo dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALCO).

Tržišni rizik je rizik koji nastaje usled fluktuacija vrijednosti imovine, obaveza i parametara koji utiču na tržišne cijene (uključujući rizik od neočekivanog pada tržišne vrijednosti portfolija usled pogoršanja kreditne sposobnosti druge strane). Ovaj rizik uključuje sledeće podvrste rizika: rizik kamatne stope, rizik vlasničkih hartija od vrijednosti, rizik imovine, kreditni rizik, valutni rizik, rizik koncentracije i rizik inflacije. U skladu sa zakonskom regulativom, Društvo slobodna sredstva deponuje i ulaže, ali u isto vrijeme vodi računa o održavanju likvidnosti i blagovremenoj isplati šteta i drugih obaveza Društva. Ulaganje sredstava finansijskog portfolija Društva obezbijeđeno je ugovorenim kamatnim stopama, po osnovu čega Društvo ostvaruje značajne finansijske prihode. Zato se redovno analiziraju promjene novčanih tokova, kamatnih stopa, a prate se i kretanja kreditnog rejtinga banaka, cijena nekretnina itd.

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti sa kojima Društvo raspolaze u svom portfelju. I u 2022. godini, kao i ranijih godina, dominantno učešće u portfoliju Društva imale su državne obveznice (mada je došlo do smanjenja njihovog učešća u korist depozita).

Rizik druge ugovorne strane je rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispuni svoje obaveze. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik nemogućnosti naplate potraživanja, rizik

nemogućnosti naplate potraživanja iz poslova osiguranja, rizik neispunjenja obaveza iz poslova reosiguranja.

Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospjeća. Odjeljenje za naplatu potraživanja intenzivno radi na naplati zastarjelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti.

Rizik osiguranja je rizik povezan sa preuzimanjem rizika u osiguranje i rešavanjem šteta, kao i rizik koji proizilazi iz neizvjesnosti u pogledu nastanka obaveza, njihovog iznosa i vremena nastanka (neočekivani gubici koji nastaju usled neadekvatnih ponuda osiguranja i neadekvatnog formiranja rezervacija). Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik premija, rizik rezervi, rizik otkaza osiguranja, rizik katastrofe, rizik troškova.

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unaprjeđenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja.

U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja je da Društvo pravilno utvrdi visinu samoprdržaja, odnosno maksimalni iznos obaveza koje može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. Maksimalni samoprdržaj na nivou Društva za 2022. godinu obračunat je u skladu sa Odlukom o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprdržaja i ukupnom iznosu samoprdržaja. Maksimalni iznosi samoprdržaja po vrstama osiguranja i ukupno utvrđeni, u skladu su sa aktuarskim načelima i strukom osiguranja, imajući u vidu strukturu i razvijenost portfelja, izloženost riziku, garantni kapital i tehničke rezerve, iskustvo iz prethodnog perioda i druge mjerodavne faktore. Saosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad maksimalnog samoprdržaja Društvo vrši pod uslovima i na način predviđen Pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja. Društvo prihvata obaveze po jednom osiguranom riziku, a preko tog iznosa višak rizika prenosi u reosiguranje. Za viškove rizika koji nisu bili obuhvaćeni postojećim ugovorima ili su prevazilazili kapacitete automatskog imovinskog ugovora o reosiguranju obezbijeđeno je pokriće putem fakultativnog reosiguranja.

Tokom protekle godine, katalog rizika je ažuriran dva puta. Najnoviji katalog rizika odslikava stanje na dan 31.12.2022. i sadrži 101 identifikovani rizik (65 rizika pripada grupi operativnih rizika, 16 grupi strateških rizika, 9 grupi rizika osiguranja, 5 grupi tržišnih rizika, dok po 3 identifikovana rizika pripadaju grupi rizika likvidnosti i druge ugovorne strane). U odnosu na 30.06.2022. i 31.12.2021. identifikovana su tri nova rizika i to: Rizik cyber napada, Rizik korišćenja cloud servisa i Rizik uticaja inflacije na povećanje troškova Društva i obaveza prema dobavljačima.

13.2. FUNKCIJA USKLAĐENOSTI

Pored redovnih aktivnosti, u skladu sa Godišnjim planom praćenja usklađenosti poslovanja za 2022. godinu izvršena je Kontrola Pravilnika o upravljanju i klasifikaciji dokumenata. Kao rezultat ove kontrole

usvojen je Pravilnik o kontroli dokumenata, koji Društvo do sada nije imalo, a kojim se uređuju vrste i hijerarhija dokumenta, nadležnost za donošenje, lica koja ih pregledaju, način klasifikacije i sl. Izvršeno je i usklađivanje Pravilnika o upravljanju i klasifikaciji dokumenata sa novousvojenim pravilnikom, kao i sa izmijenjenim procesom rada.

Izvršena je i planirana kontrola usklađenosti politika Društva sa Politikama Grupe, u komunikaciji sa nosiocima poslovnih funkcija Sava Re. Sačinjen je detaljan izvještaj i date preporuke za preduzimanje aktivnosti sa ciljem dodatnog usklađivanja.

U 2022. godini usvojeni su novi uslovi za obavezna osiguranja u saobraćaju, te izvršeno ažuriranje internih akata, zbog usklađivanja sa izmjenama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju. Preduzete su i aktivnosti na usklađivanju sa Zakonom o zaštiti potrošača u dijelu zaključivanja ugovora na daljinu (online kupovina).

Tokom 2022. godine objavljene su odluke Vlade Crne Gore o restriktivnim mjerama prema Rusiji, pa je izvršeno evidentiranje lica obuhvaćenih sankcijama u ASP, kako bi se obezbijedilo poštovanje ovih mjera. Agencija za nadzor je objavila Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja i kriterijumima za ocjenu podobnosti budućih kvalifikovanih imalaca i članova organa upravljanja, zbog čega su date preporuke za usklađivanje određenih internih akata.

Od akata koji će imati značajan uticaj na poslovanje Društva u 2023. godini izdvajaju se Pravilnik o sistemu upravljanja u društvima za osiguranje i Pravilnik o bližem sadržaju i načinu pružanja informacija koje pruža društvo za osiguranje, koji su još u fazi nacрта i na koje tekstove su sva osiguravajuća društva dala sugestije. Usvajanje se očekuje početkom 2023. godine, kada će biti preduzete mjere za usklađivanje.

13.3. AKTUARSKA FUNKCIJA

Aktuarska funkcija je tokom 2022. godine sprovodila aktivnosti definisane Zakonom o osiguranju i podzakonskim aktima, kao i postupke definisane pravilima matičnog društva kroz Politiku aktuarske funkcije i druga akta, usvojena i usklađena sa matičnim društvom.

Tokom 2022. godine, aktuar Društva je učestvovao u donošenju novih uslova osiguranja i tarifa premija, kao i u izmjenama i dopunama postojećih. Na sve nove uslove i tarife premije, kao i na izmjene i dopune postojećih, sačinjeno je mišljenje aktuara u skladu sa Pravilnikom o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara.

Pripremana su i mišljenja aktuara na akta poslovne politike u postupku njihovog donošenja, odnosno u postupku izmjena i dopuna akata poslovne politike.

U skladu sa odredbama važećeg Zakona o osiguranju, pripremljena su mišljenja na podatke iz tromjesečnih finansijskih izvještaja Društva, godišnjim finansijskim izvještajima i izvještaju o poslovanju. Takođe, pripremljeno je i mišljenje na Godišnji izvještaj o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja. Sadržina mišljenja je u skladu sa Pravilnikom o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara. Sva mišljenja su dostavljena Agenciji za nadzor osiguranja u propisanim rokovima, kao i Odboru direktora i internoj reviziji Društva, kako je i predviđeno Zakonom o osiguranju.

Aktuar Društva je vršio koordinaciju obračuna tehničkih rezervi i obezbjeđivao usklađenost sa važećim propisima. Društvo u skladu sa važećim Zakonom o osiguranju i podzakonskim aktima formira sledeće tehničke rezerve: rezerve za prenosne premije, rezerve za štete i rezerve za neistekle rizike. Bliži kriterijumi, načini i rokovi formiranja tehničkih rezervi definisani su aktima poslovne politike, koji su sastavljeni u skladu sa Zakonom i propisima Agencije za nadzor osiguranja.

Tehničke rezerve se obračunavaju na osnovu ažurnih i pouzdanih podataka. Aktuar upoređuje dobijene podatke, za dio koji je moguće uporediti sa analitičkim bazama u ASP-u, sa podacima koje dobija iz drugih organizacionih jedinica, kao i usklađenost podataka u raznim izvještajima iz ASP aplikacije iz kojih se podaci koriste za aktuarske obračune i izradu finansijskih izvještaja, kao i druga izvještavanja prema regulatoru, Društvu ili Grupi.

Tokom godine sprovedeni su i postupci pripreme podataka i obračuna, u skladu sa zahtjevima matičnog društva, koji se odnose na obaveze po principima Solventnosti II, kao što su podaci za obračun solventnog zahtjevanog kapitala, »best estimate« za tehničke rezerve, zatim podaci za potrebe pripreme konsolidovanog izvještaja o poslovanju Grupe, modeliranje šteta i drugo, pri čemu su poštovani standardi matičnog društva u vezi sa metodologijom obračuna.

Aktuarska funkcija Društva aktivno učestvuje i u postupcima upravljanja rizicima u Društvu, kroz izradu analiza, stres testova i davanje preporuka za unaprjeđenje i usklađivanje internih akata, proizvoda i slično.

Kao i prethodnih godina, i u toku 2022. godine su rađene analize proizvoda osiguranja sa ciljem njihovog unaprjeđenja i jačanja konkurentnosti na tržištu. Kao zaključak svake analize navedeni su određeni nalazi i preporuke u tabeli zaključaka, sa predlogom odgovornih osoba i rokova za njihovo sprovođenje. Tokom godine redovno je praćen status datih preporuka po analizama iz prethodnih i iz tekuće godine.

Uz pomoć kolega iz matičnog društva, uzeto je učešće u sprovođenju druge studije uticaja kvantitativnih zahtjeva direktive Solventnost II na poslovanje crnogorskih društava za osiguranje (QIS2), prema podacima sa stanjem na dan 31.12.2021. godine. Za potrebe predmetne studije, državne obveznice Crne Gore su tretirane kao obveznice države članice Evropske unije, odnosno kao da su rejtinga AAA.

13.4. FUNKCIJA INTERNE REVIZIJE

Uspostavljanje i održavanje sistema internih kontrola ima ključnu ulogu u procesu upravljanja rizicima, što je od suštinskog značaja za postizanje ciljeva Društva, pa stoga ovaj sistem mora biti ugrađen u postupke upravljanja i rukovođenja, kao trajan proces.

Uloga interne revizije, u procesu upravljanja rizicima, je da procjenjuje adekvatnost i efektivnost internih kontrola imajući u vidu identifikovane rizike.

Sa nepristrasnim uvjerenjem o efikasnosti upravljanja rizicima i ocjenom, da li se ključnim rizicima pravilno upravlja i da li sistem internih kontrola i upravljanje Društvom djeluje uspješno i efikasno, interna revizija ispunjava svoju misiju.

Interna revizija daje predloge upravi i rukovodstvu, ali ne odlučuje o poslovnim aktivnostima Društva.

U toku 2022. godine služba interne revizije Društva realizovala je:

- S** sedam planiranih (redovnih) internih revizija, od čega su dvije sprovedene uz učešće internih revizora matičnog društva (IT procesi i područje korporativnog upravljanja), a jedna je sprovedena uz učešće eksterno angažovanog stručnog lica, za područje aktuarstva;
- S** dvije neplanirane (vanredne) revizije/pregleda, u sklopu vremena predviđenog za navedene namjene, a u skladu sa procjenom rizika i propisima;
- S** dvije planirane formalne savjetodavne aktivnosti, od kojih je jedna, za područje nabavki, izvršena uz učešće internih revizora matičnog društva i u saradnji sa nosiocem poslovne funkcije nabavke i snabdijevanja Osiguravajuće Grupe Sava;
- S** planirane neformalne savjetodavne aktivnosti;
- S** pregled Metodologije, odnosno Priručnika o radu interne revizije;
- S** pregled Pravilnika interne revizije;
- S** izradu Programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta rada interne revizije – sprovođenje samoprocjene za 2021. godinu;
- S** aktivnosti na realizaciji programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta rada interne revizije u 2022. godini;
- S** saradnju i koordinaciju rada sa eksternim revizorima i
- S** pripremu plana rada interne revizije za 2023. godinu i strategije rada interne revizije za period od 2023. do 2027. godine.

Tokom godine, interna revizija je davala ocjenu o svakoj pojedinačno revidiranoj aktivnosti. Na sve rizike, identifikovane u pojedinačnim revizijama, u izvještajima je skrenuta pažnja, odnosno date su preporuke za unaprjeđenje.

Uglavnom su uočeni rizici srednjeg i niskog nivoa, odnosno rizici čiji je uticaj na poslovanje Društva prihvatljiv. U reviziji koja se odnosila na područje IT, identifikovan je jedan rizik koji je ocijenjen kao visok, pa je rukovodstvu data preporuka za unaprjeđenje postupaka, koja je, u definisanom roku realizovana.

Na osnovu obavljenih revizija i korišćenih metoda, po pojedinačnim revidiranim oblastima, nosilac ključne funkcije interne revizije je ocijenila da je sistem internih kontrola i upravljanja rizicima u Društvu u značajnoj mjeri adekvatan i u skladu sa zahtjevima važeće zakonske regulative, odnosno da su interne kontrole dobre.

Upravljanje Društvom je odgovarajuće i konstantno se unaprjeđuje, u cilju postizanja važnih poslovnih ciljeva. Društvo uspješno upravlja rizicima, pri čemu je njegov cilj ostvarivanje uspješnog i ekonomičnog poslovanja.

Međutim, i dalje postoje mogućnosti za poboljšanje funkcionisanja sistema internih kontrola. U okviru obavljanja revizorskih angažmana, utvrđene su određene nepravilnosti i nedostaci, u pojedinim

oblastima poslovanja, na koje je interna revizija upozorila i dala preporuke za unaprjeđenje, u pravcu daljeg poboljšanja kontrolnih postupaka, upravljanja Društvom i upravljanja rizicima. Navedeno vodi većoj efikasnosti rada sistema internih kontrola i uređenosti poslovanja.

Nalazi i preporuke interne revizije sadržani su u izvještajima interne revizije, koje usvaja Izvršni direktor, a dostavljaju se odgovornim rukovodiocima i Izvršnom direktoru Društva. Izvještaji o reviziji sa područja korporativnog upravljanja podnose se na razmatranje i usvajanje Revizorskom odboru i Odboru direktora, u sklopu kvartalnog izvještaja o radu interne revizije.

Procenat realizacije svih dospjelih preporuka SIR, na dan 31. decembra 2022. godine, iznosi 100,00%.

O realizaciji Godišnjeg plana rada interne revizije, kao i realizaciji izdatih preporuka, interna revizija je redovno (kvartalno i godišnje), podnosila izvještaje Odboru direktora, Revizorskom odboru i Izvršnom direktoru Društva, kao i Službi interne revizije matičnog društva.

Program obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta rada interne revizije se razvija i sprovodi kao stalna aktivnost. Program uključuje periodične interne procjene i eksterne procjene kvaliteta, kao i kontinuirani nadzor i ocjenu kvaliteta rada. Posljednja eksterna procjena kvaliteta rada interne revizije Društva sprovedena je krajem 2021. godine. Eksterna procjena je potvrdila je usklađenost interne revizije Društva sa Zakonom o osiguranju, Zakonom o reviziji, kao i sa Međunarodnim standardima i Kodeksom etike internih revizora, u svim materijalnim aspektima.

Osim navedenog, pregled kvaliteta rada interne revizije Društva izvršila je i Služba interne revizije Sava Re, početkom oktobra 2021., koja je ocijenila da je organizaciona struktura i rad interne revizije u Društvu u cjelosti usklađen sa Standardima, zakonskom regulativom i internim aktima i dobrom praksom u oblasti interne revizije.

Interna revizija je tokom 2022. godine, saglasno Metodologiji interne revizije, sprovodila interne procjene. O rezultatima Programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta rada interne revizije šefica Službe godišnje izvještava Odbor direktora, Revizorski odbor i Izvršnog direktora Društva.

14. DRUŠTVENA ODGOVORNOST

14.1. ODNOS PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI I ZAJEDNICI

AD Sava osiguranje Podgorica ne obavlja aktivnosti koje bi mogle imati negativan uticaj na lokalnu zajednicu sa aspekta zaštite životne sredine. Ipak, svjesni značaja očuvanja životne sredine trudimo se da preventivno djelujemo u ovom pravcu (upravljanje otpadom i recikliranje papira, povećanje energetske efikasnosti, izolacija objekata, protivpožarni sistem, sistem za detekciju vode itd).

Pored navedenog, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, AD Sava osiguranje Podgorica izdvaja određena sredstva u svrhu obezbjeđivanja namjenskih sredstava za finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i drugih aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća (izdvajanje u visini 5% od naplaćene premije osiguranja od požara i drugih opasnosti).

Takođe, društveno odgovorno poslovanje predstavlja sastavni dio korporativne filozofije i poslovne strategije našeg Društva. Trudimo se da aktivno doprinosimo razvoju i dobrobiti društva čiji smo neodvojivi dio, a posebno smo ponosni na odziv i volonterski angažman naših zaposlenih.

Tokom 2022. godine, organizovali smo akcije, kroz koje smo željeli da svojim primjerom motivišemo građane da podržavaju akcije društveno odgovornog tipa i budu učesnici u što većem broju sličnih:

- S** Akcija dobrovoljnog davanja krvi – organizovali smo dvije akcije u kojima je učestvovao veliki broj zaposlenih.
- S** Akcija uređenja tri šetališta u Nikšiću. U akciji je volonterski učestvovao veliki broj naših zaposlenih.
- S** Podrška kulturi, sportu, obrazovanju i zdravstvu:
  - Sponzorisanje Vaterpolo plivačkog saveza Crne Gore,
  - Sponzorisanje Košarkaškog kluba „Podgorica“,
  - Sponzorisanje Šahovskog saveza Crne Gore – sponzorstvo tri kvalifikaciona turnira za djecu, na nivou Crne Gore,
  - Podrška NVO Healthy Life (za projekte namijenjene djeci školskog uzrasta, na temu bezbjednosti u saobraćaju),
  - Uručene donacije:
    - Štićenicima JU Zavod Komanski most;
    - Štićenicima JU Dječiji dom „Mladost“;
    - Narodnoj kuhinji „Divna Veković“;
    - Odjeljenju bezbjednosti Danilovgrad.

Sava osiguranje AD Podgorica dobitnik nagrade za društveno odgovorno poslovanje u oblasti "Briga za zajednicu", za srednja preduzeća, od strane Unije poslodavaca Crne Gore. Ova nagrada predstavlja

zajednički uspjeh svih naših zaposlenih i dokaz da Sava osiguranje na svom putu društvene odgovornosti daje svoj puni doprinos boljem i kvalitetnijem životu svih nas u našoj zajednici. Naša kompanija će i u narednom periodu raditi na primjeni principa društveno odgovornog poslovanja, a svojim primjerom promovisati iste među ostalim privrednim subjektima u Crnoj Gori.

14.2. NAŠI ZAPOSLENI

14.2.1. BRIGA ZA ZAPOSLENE

Uspješan rad Društva temelji se na zaposlenima, pa je briga o zaposlenima i njihovom zadovoljstvu ostao važan zadatak.

Na tržištu osiguranja naše Društvo je i dalje poslodavac koji se ističe zalaganjem da zaposlenima obezbijedi sigurno, kvalitetno i prijatno radno okruženje i pruži svima jednaku šansu za razvoj i napredak. Menadžment kompanije nastoji da, kroz unaprjeđenje kulture transparentne komunikacije i odnosa poštovanja, kreira okruženje koje podstiče zaposlene da svojim radom i zalaganjem ostvaruju što je moguće bolje rezultate, što doprinosi rastu Društva.

Privlačenje i zadržavanje kvalitetnog kadra i podizanje nivoa zadovoljstva zaposlenih ostaje strateški cilj Društva, koji dodatno učvršćuje ugled Sava osiguranja.

Društvo je u toku godine nastavilo sa aktivnostima koje su imale za cilj da se zaštite zdravlje i životi zaposlenih u vrijeme pandemije, ali i da se procesi rada odvijaju bez zastoja i prekida. Nastavljeno je održavanje sastanaka REB tima, dinamikom koja je zavisila od situacije u zemlji, uvedenih mjera na nivou države i broja zaraženih u Društvu. Zaposlenima je omogućen rad od kuće u slučaju pojave simptoma koji mogu da ukazu na zaraženost njih ili članova njihovih užih porodica.

Sa željom da podstakne sportski duh, zaposlenima je pružena mogućnost da Društvo predstavljaju na Sportskim igrama Osiguravajuće Grupe Sava, koje su početkom septembra organizovane u Moravskim Toplicama. Zaposleni su na igrama pokazali takmičarski duh, a posvećenost Društvu potvrdili su velikim brojem osvojenih priznanja. Društvo je obilježilo i Dan za zdravlje, pješačkom turom do Hridskog jezera.

Društvo zaposlene osigurava od posljedica nesrećnog slučaja (nezgoda) i hirurskih intervencija, a daje im i mogućnost da uz popuste zaključe polise za određene vrste osiguranja, za sebe i članove svojih porodica. Tako, po povoljnim uslovima, zaposleni mogu zaključiti dobrovoljno zdravstveno osiguranje, kako za sebe, tako i za članove porodica. Poslodavac zaposlenima isplaćuje jubilarne nagrade za staž koji provedu u Društvu.

Brigu o zaposlenima Društvo je pokazalo kroz saradnju sa Sindikalnom organizacijom, dajući pomoć i podršku zaposlenima kroz zajednički organizovane aktivnosti. Sindikalna organizacija zaposlenima je pružila mogućnost besplatnog ljetovanja, a u saradnji sa društvom obezbijeđeni su pokloni za naše zaposlene povodom Dana žena. Društvo i Sindikalna organizacija priredili su zaposlenima i prednovogodišnja druženja kojima su obilježili kraj još jedne uspješne godine.

Društvo je nastavilo da pruža finansijsku pomoć i podršku zaposlenima koji su se našli u specifičnim životnim situacijama, nastojeći da teške trenutke zaposlenima olakša, a lijepo trenutke (kao npr. rođenje djeteta) učini još ljepšim, pokazujući im na taj način da nisu sami u važnim životnim događajima.

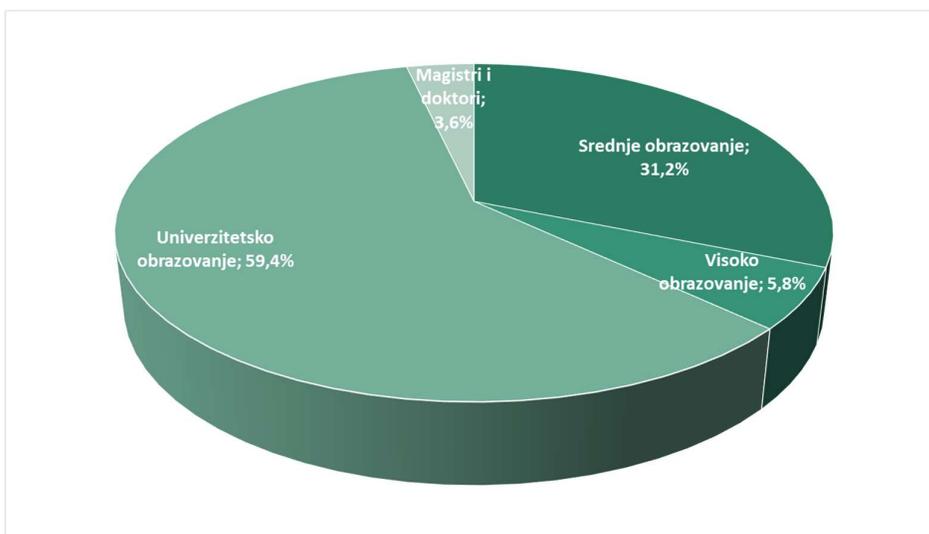
14.2.2. USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH

Društvo nastoji da dodatno razvija i unaprjeđuje sistem stimulisanja i nagrađivanja zaposlenih za ostvarene rezultate rada. Velika pažnja posvećuje se stvaranju mogućnosti napredovanja na osnovu kvaliteta i zalaganja zaposlenog. Kompanija podstiče zaposlene na dodatno obrazovanje i usavršavanje kako bi, šireći svoja znanja, doprinijeli unaprjeđenju svojih sposobnosti, a time doprinijeli boljim rezultatima kompanije.

I pored specifičnih uslova poslovanja usled pandemije, naročito u prvom dijelu godine, u 2022. godini se radilo na razvoju znanja, vještina i sposobnosti zaposlenih, pa su organizovane interne obuke za zaposlene u Sektoru za prodaju osiguranja sa ciljem boljeg upoznavanja proizvoda osiguranja i razmjene iskustava iz prakse, kao i za zaposlene zadužene za prijavu odštetnih zahtjeva.

U toku godine zaposleni su pratili različite obuke, seminare i simpozijume iz oblasti aktuarstva, računovodstva, interne revizije, zaštite podataka o ličnosti, elektronske fiskalizacije, likvidacije šteta, upravljanja rizicima, razvoja liderskih vještina, kao i one koji su se odnosili na izmjene zakonskih propisa. Pored navedenog, zaposleni su prisustvovali seminarima organizovanim od strane matičnog društva, kao i radionicima u organizaciji Grupe.

Obrazovna struktura zaposlenih na dan 31. 12. 2022.

14.3. KOMUNIKACIJA SA CILJNIM GRUPAMA

U svakodnevnom poslovanju Društva, posebna pažnja posvećuje se aktivnoj komunikaciji sa ciljnim grupama (osiguranicima, poslovnim partnerima, ostalim učesnicima na tržištu osiguranja, medijima, zaposlenima, vlasnicima, kao i sa ostalim članicama Grupe kojoj pripadamo). Nastoji se da se način komunikacije prilagođava potrebama, interesima i karakteristikama ciljne grupe, a sve u cilju promovisanja sopstvenih vrijednosti.

Svjesni značaja kvalitetne komunikacije sa svojim zaposlenima, kao i razvoja korporativne kulture, nastojimo da nivo informisanosti naših zaposlenih bude na najvećem mogućem nivou. Za informisanje zaposlenih koristimo kanale kao što su: interni portal, Redmine, zatim SharePoint, mail obavještenja, oglasna tabla Društva i sl. Blagovremeno, otvoreno i tačno informisanje zaposlenih o svim aktuelnim temama, rezultatima poslovanja, planovima razvoja i obuke kadrova, pogodnostima za zaposlene, prioritet su interne komunikacije u Društvu i direktno utiču na razvoj korporativne kulture. Zaposleni Sava osiguranja su ključ njegovog uspjeha, zato primarni zadatak našeg Društva jeste upravo briga o njima, a tokom 2022. godine sve aktivnosti vezane za brigu o zaposlenima vodili smo pod sloganom NIKAD SAMI. Zaposlene smo, putem mail-a, obavještavali o planiranim aktivnostima i realizovanim akcijama u okviru Inicijative SRCE ZA SVIJET. Na isti način smo dijelili informacije o društvenoj odgovornosti (savjeti, smjernice, preporuke, zanimljive činjenice i slično).

Takođe, posebnu pažnju posvećujemo odnosima sa javnošću i komunikaciji sa medijima. S tim u vezi, konstantno se sprovode aktivnosti koje doprinose:

- Većoj prepoznatljivosti Društva,
- Unaprjeđenju imidža Društva,
- Jačanju svijesti građana o značaju osiguranja,
- Pružanju kvalitetnije usluge sadašnjim i budućim osiguranicima i klijentima,
- Boljoj promociji proizvoda i povećanju prodaje.

Informacije o najvažnijim aktivnostima plasiramo putem saopštenja za javnost, a objavljujemo ih i na korporativnom sajtu www.sava.co.me, na kojem se nalazi servis on-line. Prisutni smo i na društvenim mrežama, gdje ostvarujemo direktnu komunikaciju sa klijentima i osiguranicima. Drugim riječima, trudimo se da u svakom trenutku pružimo brzu i kvalitetnu uslugu, informacije i savjete.

U cilju kvalitetnije marketing komunikacije, sprovode se i sledeće aktivnosti:

- Promotivne aktivnosti (podrška prodajnim akcijama, jačanje prepoznatljivosti i imidža Društva):
  - kreativna rješenja (koristimo sada i u budućnosti rešenja Grupacije – prije svega reklamne spotove),
  - zakup medija (samostalno ili uz podršku agencijskih usluga, praćenje efikasnosti),
  - PR podrška (pres konferencije, saopštenja za javnost itd.),
  - marketing „ispod crte“ (nagradne igre sa ciljem prikupljanja podataka o klijentima itd.)
- Izrada drugih sredstava komuniciranja (štampani materijali, idejna rješenja, brendiranja i sl.).
- Sponzorstva i donacije (u cilju jačanja sopstvenog brenda, Društvu je u interesu da povremeno sponzoriše sportske i kulturne događaje).
- Učešće zaposlenih u humanitarnim akcijama (pomoć ugroženim kategorijama stanovništva, akcije dobrovoljnog davanja krvi, pošumljavanje, uređivanje gradskih parkova i druge akcije koje doprinose zajednici – a sve pod okriljem Inicijative SRCE ZA SVIJET).

15. ZNAČAJNI DOGAĐAJI PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE

- Nije bilo značajnih događaja po završetku poslovne godine.

16. ODNOS SA MATIČNIM DRUŠTVOM I POVEZANIM DRUŠTVIMA

Transakcije Društva sa povezanim licima obavljaju se u skladu sa Pravilnikom o transakcijama sa povezanim licima, kojim je regulisana identifikacija povezanih lica, evidencija, sklapanje i ograničenja

transakcija sa povezanim licima, upravljanje i izvještavanje o transakcijama, savlađivanje konflikta interesa, oblikovanje transfernih cijena, kao i način vršenja analize uporedivosti sa tržišnim cijenama i sl.

Odnos sa matičnim društvom. Pored toga što je član Osiguravajuće grupe Sava, Društvo ima i poslovnu saradnju sa matičnim društvom. Saradnja se realizuje putem ugovora o reosiguranju, koji se sklapaju na osnovu utvrđene visine samopridržaja, odnosno ugovorom preuzetih rizika koje Društvo zadržava u sopstvenom pokriću i koje može pokriti sopstvenim sredstvima, što je uređeno Odlukom o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja i ukupnom iznosu samopridržaja.

U 2022. godini, rashodi po osnovu premije reosiguranja, po osnovu ugovora sa Pozavarovalnicom Sava d.d Ljubljana, iznosili su 1,76 mil Eur. Sa druge strane, Društvo je po istom ugovoru ostvarilo prihod po osnovu provizije reosiguranja u iznosu od 184,6 hiljada Eur. Prihodi od šteta po osnovu reosiguranja za 2022. godinu iznose 472,6 hiljada Eur.

Kada su u pitanju potraživanja prema matičnom Društvu, ona za 2022. godinu iznose:

- Potraživanja u štetama iz reosiguranja – 136,2 hiljada Eur
- Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanja za štete – 249,6 hiljada Eur
- Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije – 917,3 hiljada Eur
- Potraživanja za proviziju reosiguranja – 51,3 mil Eur

Obaveze Društva prema Pozavarovalnici Sava d.d. Ljubljana su:

- Obaveze po osnovu premije reosiguranja - 245,6 hiljada Eur
- Kratkoročno odloženi troškovi (razgraničene provizije) – 145,5 hiljada Eur

Odnos sa povezanim društvima. Kada su u pitanju povezana lica, Društvo je u 2022. godini imalo transakcije sa sledećim društvima:

- Sava Agent doo,
- Sava Car doo,
- Sava osiguranje ad Beograd,
- Sava Osiguravanje ad Skopje,
- Podružnica Hrvatska dd, Zagreb,
- Pozavarovalnica Sava dd Ljubljana,
- Zavarovalnica Sava Slovenija,
- Illyria Priština,
- TBS doo Slovenija.

Pregled transakcija sa povezanim licima, sastavni je dio Računovodstvenog izvještaja.

17. IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA

1. Kretanje bruto fakturisane premije

		Bruto premija		Indeks 2022/2021	Bruto premija		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
		01	Osiguranje od posledica nezgode	1.254.242	1.131.217	110,9	1.131.217
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	560.043	390.171	143,5	390.171	378.269	103,1
03	Osiguranje motornih vozila	2.638.560	2.036.823	129,5	2.036.823	1.636.685	124,4
04	Osiguranje šinskih vozila	68.068	58.884	115,6	58.884	299	19.698,3
05	Osiguranje vazduhoplova	600.636	241.507	248,7	241.507	267.649	90,2
06	Osiguranje plovnih objekata	48.025	539	8.914,3	539	29.130	1,8
07	Osiguranje robe u prevozu	177.981	107.308	165,9	107.308	66.056	162,5
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	902.136	792.801	113,8	792.801	774.056	102,4
09	Ostala osiguranja imovine	1.033.800	704.794	146,7	704.794	654.229	107,7
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.933.440	8.145.114	109,7	8.145.114	7.600.467	107,2
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	72.406	102.821	70,4	102.821	108.647	94,6
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	67.202	55.102	122,0	55.102	44.377	124,2
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	384.996	343.690	112,0	343.690	267.116	128,7
14	Osiguranje kredita	208.819					
15	Osiguranje jemstva	5.905	-730	-808,9	-730	21.071	-3,5
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	141.860	92.450	153,4	92.450	88.698	104,2
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	24	24	100,4	24	5	497,9
18	Osiguranje pomoći na putovanju	294.522	203.819	144,5	203.819	133.182	153,0
	Ukupno	17.392.666	14.406.332	120,7	14.406.332	12.837.141	112,2

2. Premija u samoprdržaju

		Premija u samoprdržaju		Indeks 2022/2021	Premija u samoprdržaju		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
		01	Osiguranje od posledica nezgode	1.235.699	1.113.624	111,0	1.113.624
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	560.043	390.171	143,5	390.171	378.269	103,1
03	Osiguranje motornih vozila	2.575.231	2.001.107	128,7	2.001.107	1.601.259	125,0
04	Osiguranje šinskih vozila	17.609	9.612	183,2	9.612	299	3.215,5
05	Osiguranje vazduhoplova	132.140	29.781	443,7	29.781	85.259	34,9
06	Osiguranje plovnih objekata	39.058	539	7.249,9	539	16.953	3,2
07	Osiguranje robe u prevozu	100.933	68.942	146,4	68.942	23.066	298,9
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	508.182	408.940	124,3	408.940	284.099	143,9
09	Ostala osiguranja imovine	448.823	351.264	127,8	351.264	241.367	145,5
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.708.737	7.935.972	109,7	7.935.972	7.374.544	107,6
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	10.018	-4.006	-250,1	-4.006	1.820	-220,1
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	33.646	20.744	162,2	20.744	17.175	120,8
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	229.062	203.959	112,3	203.959	165.448	123,3
14	Osiguranje kredita	96.968					
15	Osiguranje jemstva	5.905	-730	-808,9	-730	21.071	-3,5
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	96.984	63.631	152,4	63.631	8.200	776,0
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	24	24	100,4	24	5	497,9
18	Osiguranje pomoći na putovanju	294.522	203.819	144,5	203.819	133.182	153,0
	Ukupno	15.093.584	12.797.393	117,9	12.797.393	11.105.297	115,2

3. Odnos premije u samoprdržaju i ukupne bruto fakturisane premije

		Premija u samoprdržaju		Indeks	Premija u samoprdržaju		Indeks
		2022	Uk. bruto premija 2022		2021	Uk. bruto premija 2021	
		01	Osiguranje od posledica nezgode	1.235.699	1.254.242	98,5	1.113.624
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	560.043	560.043	100,0	390.171	390.171	100,0
03	Osiguranje motornih vozila	2.575.231	2.638.560	97,6	2.001.107	2.036.823	98,2
04	Osiguranje šinskih vozila	17.609	68.068	25,9	9.612	58.884	16,3
05	Osiguranje vazduhoplova	132.140	600.636	22,0	29.781	241.507	12,3
06	Osiguranje plovnih objekata	39.058	48.025	81,3	539	539	100,0
07	Osiguranje robe u prevozu	100.933	177.981	56,7	68.942	107.308	64,2
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	508.182	902.136	56,3	408.940	792.801	51,6
09	Ostala osiguranja imovine	448.823	1.033.800	43,4	351.264	704.794	49,8
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.708.737	8.933.440	97,5	7.935.972	8.145.114	97,4
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	10.018	72.406	13,8	-4.006	102.821	-3,9
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	33.646	67.202	50,1	20.744	55.102	37,6
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	229.062	384.996	59,5	203.959	343.690	59,3
14	Osiguranje kredita	96.968	208.819	46,4	0	0	
15	Osiguranje jemstva	5.905	5.905	100,0	-730	-730	100,0
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	96.984	141.860	68,4	63.631	92.450	68,8
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	24	24	100,0	24	24	100,0
18	Osiguranje pomoći na putovanju	294.522	294.522	100,0	203.819	203.819	100,0
	Ukupno	15.093.584	17.392.666	86,8	12.797.393	14.406.332	88,8

4. Kretanje bruto šteta (umenjenih za regrese)

		Bruto štete		Indeks 2022/2021	Bruto štete		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	433.755	495.569	87,5	495.569	547.757	90,5
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	194.121	186.914	103,9	186.914	186.136	100,4
03	Osiguranje motornih vozila	1.840.770	961.218	191,5	961.218	755.948	127,2
04	Osiguranje šinskih vozila						
05	Osiguranje vazduhoplova		168.133	0,0	168.133		
06	Osiguranje plovni objekata	450					
07	Osiguranje robe u prevozu	44.141	26.236	168,2	26.236	6.762	388,0
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	234.432	279.337	83,9	279.337	247.862	112,7
09	Ostala osiguranja imovine	251.100	885.350	28,4	885.350	94.704	934,9
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.432.227	3.393.263	101,1	3.393.263	3.067.896	110,6
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	5.683	79.663	7,1	79.663	12.771	623,8
14	Osiguranje kredita						
15	Osiguranje jemstva						
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	17				4.143	0,0
17	Osiguranje troškova pravne zaštite						
18	Osiguranje pomoći na putovanju	76.035	77.318	98,3	77.318	114.334	67,6
	Ukupno	6.512.729	6.553.001	99,4	6.553.001	5.038.314	130,1

5. Neto rashodi za štete

		Neto rashodi za štete		Indeks 2022/2021	Neto rashodi za štete		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	369.363	519.843	71,1	519.843	518.211	100,3
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	190.885	188.748	101,1	188.748	151.567	124,5
03	Osiguranje motornih vozila	1.822.408	973.779	187,1	973.779	648.433	150,2
04	Osiguranje šinskih vozila						
05	Osiguranje vazduhoplova	-8	8	-101,5	8	0	9.850,0
06	Osiguranje plovni objekata	495					
07	Osiguranje robe u prevozu	-89.821	195.250	-46,0	195.250	2.349	8.312,1
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	133.919	61.676	217,1	61.676	90.606	68,1
09	Ostala osiguranja imovine	352.116	38.175	922,4	38.175	-38.963	-98,0
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.137.944	3.169.890	99,0	3.169.890	3.190.502	99,4
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	4.350	51.200	8,5	51.200	2.113	2.422,9
14	Osiguranje kredita						
15	Osiguranje jemstva						
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	17	-428	-3,9	-428	4.511	-9,5
17	Osiguranje troškova pravne zaštite						
18	Osiguranje pomoći na putovanju	80.341	73.677	109,0	73.677	85.727	85,9
	Ukupno	6.002.006	5.271.816	113,9	5.271.816	4.655.058	113,2

6. Odnos neto rashoda za štete i ukupnih bruto šteta (umanjenih za regrese)

		Neto rashodi za štete		Indeks	Bruto štete		Indeks
		2022	2022		2021	2021	
01	Osiguranje od posledica nezgode	369.363	433.755	85,2	519.843	495.569	104,9
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	190.885	194.121	98,3	188.748	186.914	101,0
03	Osiguranje motornih vozila	1.822.408	1.840.770	99,0	973.779	961.218	101,3
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05	Osiguranje vazduhoplova	-8	0		8	168.133	0,0
06	Osiguranje plovni objekata	495	450	110,0	0	0	
07	Osiguranje robe u prevozu	-89.821	44.141	-203,5	195.250	26.236	744,2
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	133.919	234.432	57,1	61.676	279.337	22,1
09	Ostala osiguranja imovine	352.116	251.100	140,2	38.175	885.350	4,3
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.137.944	3.432.227	91,4	3.169.890	3.393.263	93,4
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	4.350	5.683	76,5	51.200	79.663	64,3
14	Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	17	17	100,0	-428	0	
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18	Osiguranje pomoći na putovanju	80.341	76.035	105,7	73.677	77.318	95,3
	Ukupno	6.002.006	6.512.729	92,2	5.271.816	6.553.001	80,4

7. Broj riješenih šteta

		Broj riješenih šteta		Indeks 2022/2021	Broj riješenih šteta		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	1.106	1.085	101,9	1.085	1.157	93,8
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	3.571	3.055	116,9	3.055	3.350	91,2
03	Osiguranje motornih vozila	1.618	808	200,2	808	816	99,0
04	Osiguranje šinskih vozila						
05	Osiguranje vazduhoplova		1	0,0	1		
06	Osiguranje plovni objekata	2					
07	Osiguranje robe u prevozu	62	40	155,0	40	51	78,4
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	98	111	88,3	111	87	127,6
09	Ostala osiguranja imovine	286	252	113,5	252	135	186,7
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.030	2.918	103,8	2.918	2.603	112,1
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	10	64	15,6	64	46	139,1
14	Osiguranje kredita						
15	Osiguranje jemstva						
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	1	2	50,0	2	12	16,7
17	Osiguranje troškova pravne zaštite						
18	Osiguranje pomoći na putovanju	1.010	926	109,1	926	787	117,7
	Ukupno	10.794	9.262	116,5	9.262	9.044	102,4

8. Prosječna šteta (umanjena za regrese)

		Bruto štete	Broj riješenih šteta	Prosječna šteta	Bruto štete	Broj riješenih šteta	Prosječna šteta
		2022	2022		2021	2021	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	433.755	1.106	392	495.569	1.085	457
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	194.121	3.571	54	186.914	3.055	61
03	Osiguranje motornih vozila	1.840.770	1.618	1.138	961.218	808	1.190
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05	Osiguranje vazduhoplova	0	0		168.133	1	168.133
06	Osiguranje plovni objekata	450	2	225	0	0	
07	Osiguranje robe u prevozu	44.141	62	712	26.236	40	656
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	234.432	98	2.392	279.337	111	2.517
09	Ostala osiguranja imovine	251.100	286	878	885.350	252	3.513
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.432.227	3.030	1.133	3.393.263	2.918	1.163
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	5.683	10	568	79.663	64	1.245
14	Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	17	1	17	0	2	0
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18	Osiguranje pomoći na putovanju	76.035	1.010	75	77.318	926	83
	Ukupno	6.512.729	10.794	603	6.553.001	9.262	708

9. Štetni rezultat

		Bruto štete	Bruto premija	Štetni rezultat	Bruto štete	Bruto premija	Štetni rezultat
		2022	2022		2021	2021	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	433.755	1.254.242	34,6%	495.569	1.131.217	43,8%
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	194.121	560.043	34,7%	186.914	390.171	47,9%
03	Osiguranje motornih vozila	1.840.770	2.638.560	69,8%	961.218	2.036.823	47,2%
04	Osiguranje šinskih vozila	0	68.068	0,0%	0	58.884	0,0%
05	Osiguranje vazduhoplova	0	600.636	0,0%	168.133	241.507	69,6%
06	Osiguranje plovni objekata	450	48.025	0,9%	0	539	0,0%
07	Osiguranje robe u prevozu	44.141	177.981	24,8%	26.236	107.308	24,4%
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	234.432	902.136	26,0%	279.337	792.801	35,2%
09	Ostala osiguranja imovine	251.100	1.033.800	24,3%	885.350	704.794	125,6%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.432.227	8.933.440	38,4%	3.393.263	8.145.114	41,7%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	72.406	0,0%	0	102.821	0,0%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	67.202	0,0%	0	55.102	0,0%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	5.683	384.996	1,5%	79.663	343.690	23,2%
14	Osiguranje kredita	0	208.819	0,0%	0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	5.905	0,0%	0	-730	0,0%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	17	141.860	0,0%	0	92.450	0,0%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	24	0,0%	0	24	0,0%
18	Osiguranje pomoći na putovanju	76.035	294.522	25,8%	77.318	203.819	37,9%
	Ukupno	6.512.729	17.392.666	37,4%	6.553.001	14.406.332	45,5%

10. Pregled broja i iznosa bruto riješenih šteta (umanjenih za regrese)

		Broj riješenih šteta		Indeks 2022/2021	Bruto štete		Indeks 2022/2021
		2022	2021		2022	2021	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	1.106	1.085	101,9	433.755	495.569	87,5
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	3.571	3.055	116,9	194.121	186.914	103,9
03	Osiguranje motornih vozila	1.618	808	200,2	1.840.770	961.218	191,5
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05	Osiguranje vazduhoplova	0	1	0,0	0	168.133	0,0
06	Osiguranje plovni objekata	2	0		450	0	
07	Osiguranje robe u prevozu	62	40	155,0	44.141	26.236	168,2
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	98	111	88,3	234.432	279.337	83,9
09	Ostala osiguranja imovine	286	252	113,5	251.100	885.350	28,4
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.030	2.918	103,8	3.432.227	3.393.263	101,1
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	10	64	15,6	5.683	79.663	7,1
14	Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	1	2	50,0	17	0	
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18	Osiguranje pomoći na putovanju	1.010	926	109,1	76.035	77.318	98,3
	Ukupno	10.794	9.262	116,5	6.512.729	6.553.001	99,4

11. Pregled broja i iznosa rezervisanih šteta

		Broj rezervisanih šteta		Rezervisane štete		Rezervisane štete	
		nastale prijavljene		nastale prijavljene		nastale neprijavljene	
		2022	2021	2022	2021	2022	2021
01	Osiguranje od posljedica nezgode	54	59	37.735	68.483	276.056	309.701
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	41	27	2.415	2.458	27.808	31.001
03	Osiguranje motornih vozila	42	36	198.407	35.844	278.264	284.965
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0	0	0	0	0
05	Osiguranje vazduhoplova	1	1	20.000	20.008	0	0
06	Osiguranje plovni objekata	0	0	0	0	45	0
07	Osiguranje robe u prevozu	9	10	153.283	564.038	8.131	16.996
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	7	8	70.854	85.165	108.138	73.787
09	Ostala osiguranja imovine	32	15	1.277.466	23.002	104.471	105.313
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	447	324	1.070.213	1.240.164	6.482.458	6.530.439
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0	0	0	0	0
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0	0	0	0	0
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	5	4	50.153	38.393	6.897	19.954
14	Osiguranje kredita	0	0	0	0	0	0
15	Osiguranje jemstva	0	0	0	0	0	0
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	1	1	222	222	22	22
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0	0	0	0
18	Osiguranje pomoći na putovanju	3	7	2.153	883	12.500	9.464
	Ukupno	642	492	2.882.903	2.078.660	7.304.789	7.381.642

12. Pregled broja prijavljenih šteta

		Broj prijavljenih šteta		Indeks 2022/2021	Broj prijavljenih šteta		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	1.101	1.092	100,8	1.092	1.135	96,2
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	3.585	3.076	116,5	3.076	3.212	95,8
03	Osiguranje motornih vozila	1.624	823	197,3	823	756	108,9
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05	Osiguranje vazduhoplova	0	1	0,0	1	1	100,0
06	Osiguranje plovni objekata	2	0		0	0	
07	Osiguranje robe u prevozu	61	50	122,0	50	51	98,0
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	97	113	85,8	113	85	132,9
09	Ostala osiguranja imovine	303	253	119,8	253	127	199,2
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.153	2.959	106,6	2.959	2.500	118,4
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	11	63	17,5	63	46	137,0
14	Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	1	2	50,0	2	13	15,4
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18	Osiguranje pomoći na putovanju	1.006	928	108,4	928	788	117,8
	Ukupno	10.944	9.360	116,9	9.360	8.714	107,4

13. Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)

		Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)		Indeks 2022/2021	Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	682.234	591.791	115,3	591.791	462.088	128,1
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	245.683	225.686	108,9	225.686	212.929	106,0
03	Osiguranje motornih vozila	870.805	649.066	134,2	649.066	629.849	103,1
04	Osiguranje šinskih vozila	63.735	68.125	93,6	68.125	69.331	98,3
05	Osiguranje vazduhoplova	87.302	81.590	107,0	81.590	83.166	98,1
06	Osiguranje plovih objekata	61.181	69.622	87,9	69.622	66.868	104,1
07	Osiguranje robe u prevozu	106.407	105.325	101,0	105.325	88.522	119,0
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	507.265	447.947	113,2	447.947	388.811	115,2
09	Ostala osiguranja imovine	394.815	360.036	109,7	360.036	283.763	126,9
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.272.731	2.151.468	105,6	2.151.468	2.208.412	97,4
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	66.095	73.446	90,0	73.446	73.450	100,0
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovih objekata	80.207	87.048	92,1	87.048	77.707	112,0
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	172.329	152.857	112,7	152.857	138.246	110,6
14	Osiguranje kredita	10.592					
15	Osiguranje jemstva	695	60.451	1,1	60.451	5.399	1.119,6
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	80.880	79.707	101,5	79.707	76.968	103,6
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	3	5	55,8	5		
18	Osiguranje pomoći na putovanju	182.650	199.549	91,5	199.549	176.395	113,1
	Ukupno	5.885.608	5.403.717	108,9	5.403.717	5.041.902	107,2

14. Učešće operativnih troškova (bez promjene razg. troškova) u ukupnoj fakturiranoj premiji

		Operativni troškovi		Učešće	Operativni troškovi		Učešće
		2022	2021		2021	2021	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	682.234	1.254.242	54,4%	591.791	1.131.217	52,3%
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	245.683	560.043	43,9%	225.686	390.171	57,8%
03	Osiguranje motornih vozila	870.805	2.638.560	33,0%	649.066	2.036.823	31,9%
04	Osiguranje šinskih vozila	63.735	68.068	93,6%	68.125	58.884	115,7%
05	Osiguranje vazduhoplova	87.302	600.636	14,5%	81.590	241.507	33,8%
06	Osiguranje plovih objekata	61.181	48.025	127,4%	69.622	539	12923,1%
07	Osiguranje robe u prevozu	106.407	177.981	59,8%	105.325	107.308	98,2%
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	507.265	902.136	56,2%	447.947	792.801	56,5%
09	Ostala osiguranja imovine	394.815	1.033.800	38,2%	360.036	704.794	51,1%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.272.731	8.933.440	25,4%	2.151.468	8.145.114	26,4%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	66.095	72.406	91,3%	73.446	102.821	71,4%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovih objekata	80.207	67.202	119,4%	87.048	55.102	158,0%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	172.329	384.996	44,8%	152.857	343.690	44,5%
14	Osiguranje kredita	10.592	208.819	5,1%	0	0	
15	Osiguranje jemstva	695	5.905	11,8%	60.451	-730	-8280,9%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	80.880	141.860	57,0%	79.707	92.450	86,2%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	3	24	11,9%	5	24	21,5%
18	Osiguranje pomoći na putovanju	182.650	294.522	62,0%	199.549	203.819	97,9%
	Ukupno	5.885.608	17.392.666	33,8%	5.403.717	14.406.332	37,5%

15. Funkcionalna grupa- troškovi sticanja

		Troškovi sticanja		Indeks 2022/2021	Troškovi sticanja		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posljedica nezgode	449.947	399.161	112,7	399.161	256.279	155,8
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	143.790	117.888	122,0	117.888	100.664	117,1
03	Osiguranje motornih vozila	529.657	410.500	129,0	410.500	378.111	108,6
04	Osiguranje šinskih vozila	5.362	3.648	147,0	3.648	3.187	114,5
05	Osiguranje vazduhoplova	25.859	10.302	251,0	10.302	10.920	94,3
06	Osiguranje plovih objekata	3.731	4.385	85,1	4.385	2.663	164,7
07	Osiguranje robe u prevozu	38.637	37.384	103,4	37.384	22.378	167,1
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	315.583	300.555	105,0	300.555	266.267	112,9
09	Ostala osiguranja imovine	222.226	237.649	93,5	237.649	162.420	146,3
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	1.660.130	1.589.414	104,4	1.589.414	1.658.061	95,9
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	6.986	6.325	110,5	6.325	5.663	111,7
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovih objekata	20.605	20.263	101,7	20.263	13.019	155,6
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	96.623	74.480	129,7	74.480	63.633	117,0
14	Osiguranje kredita	6.357					
15	Osiguranje jemstva	651	5.071	12,8	5.071	5.162	98,2
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	20.436	19.823	103,1	19.823	10.294	192,6
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	3	5	56,0	5		
18	Osiguranje pomoći na putovanju	81.135	96.604	84,0	96.604	70.975	136,1
	Ukupno	3.627.718	3.333.458	108,8	3.333.458	3.029.696	110,0

16. Učešće troškova sticanja u ukupnoj bruto fakturisanjoj premiji

		Troškovi sticanja		Učešće	Troškovi sticanja		Učešće
		2022	2022		2021	2021	
01	Osiguranje od posledica nezgode	449.947	1.254.242	35,9%	399.161	1.131.217	35,3%
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	143.790	560.043	25,7%	117.888	390.171	30,2%
03	Osiguranje motornih vozila	529.657	2.638.560	20,1%	410.500	2.036.823	20,2%
04	Osiguranje šinskih vozila	5.362	68.068	7,9%	3.648	58.884	6,2%
05	Osiguranje vazduhoplova	25.859	600.636	4,3%	10.302	241.507	4,3%
06	Osiguranje plovinih objekata	3.731	48.025	7,8%	4.385	539	813,8%
07	Osiguranje robe u prevozu	38.637	177.981	21,7%	37.384	107.308	34,8%
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	315.583	902.136	35,0%	300.555	792.801	37,9%
09	Ostala osiguranja imovine	222.226	1.033.800	21,5%	237.649	704.794	33,7%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	1.660.130	8.933.440	18,6%	1.589.414	8.145.114	19,5%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	6.986	72.406	9,6%	6.325	102.821	6,2%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovinih objekata	20.605	67.202	30,7%	20.263	55.102	36,8%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	96.623	384.996	25,1%	74.480	343.690	21,7%
14	Osiguranje kredita	6.357	208.819	3,0%	0	0	
15	Osiguranje jemstva	651	5.905	11,0%	5.071	-730	-694,7%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	20.436	141.860	14,4%	19.823	92.450	21,4%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	3	24	12,0%	5	24	21,5%
18	Osiguranje pomoći na putovanju	81.135	294.522	27,5%	96.604	203.819	47,4%
	Ukupno	3.627.718	17.392.666	20,9%	3.333.458	14.406.332	23,1%

17. Bruto rezervacije za štete

		Bruto rezervacije za štete		Indeks 2022/2021	Bruto rezervacije za štete		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	313.792	378.184	83,0	378.184	353.911	106,9
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	30.223	33.459	90,3	33.459	31.625	105,8
03	Osiguranje motornih vozila	476.671	320.809	148,6	320.809	308.249	104,1
04	Osiguranje šinskih vozila						
05	Osiguranje vazduhoplova	20.000	20.008	100,0	20.008	80.000	25,0
06	Osiguranje plovinih objekata	45					
07	Osiguranje robe u prevozu	161.414	581.034	27,8	581.034	231	251.649,9
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	178.992	158.952	112,6	158.952	173.979	91,4
09	Ostala osiguranja imovine	1.381.938	128.315	1.077,0	128.315	311.113	41,2
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.552.671	7.770.602	97,2	7.770.602	7.958.302	97,6
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovinih objekata						
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	57.050	58.347	97,8	58.347	99.876	58,4
14	Osiguranje kredita						
15	Osiguranje jemstva						
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	244	244	100,0	244	672	36,3
17	Osiguranje troškova pravne zaštite						
18	Osiguranje pomoći na putovanju	14.653	10.347	141,6	10.347	13.988	74,0
	Ukupno	10.187.692	9.460.302	107,7	9.460.302	9.331.945	101,4

18. Reosiguravajuće rezervacije za štete

		Reosiguravajuće rezervacije		Indeks 2022/2021	Reosiguravajuće rezervacije		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	0	0		0	0	
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje						
03	Osiguranje motornih vozila						
04	Osiguranje šinskih vozila						
05	Osiguranje vazduhoplova	20.000	20.000	100,0	20.000	80.000	25,0
06	Osiguranje plovinih objekata						
07	Osiguranje robe u prevozu	76.635	401.265	19,1	401.265		
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	9.138	53.378	17,1	53.378	12.447	428,9
09	Ostala osiguranja imovine	1.140.656	9.002	12.671,4	9.002	100.409	9,0
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	127.600	132.935	96,0	132.935	180.003	73,9
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovinih objekata						
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	6.967	6.930	100,5	6.930	63.532	10,9
14	Osiguranje kredita						
15	Osiguranje jemstva						
16	Osiguranje finansijskih gubitaka						
17	Osiguranje troškova pravne zaštite						
18	Osiguranje pomoći na putovanju						
	Ukupno	1.380.996	623.510	221,5	623.510	436.392	142,9

19. Neto rezervacije za štete

		Neto rezervacije za štete		Indeks 2022/2021	Neto rezervacije za štete		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	313.792	378.184	83,0	378.184	353.911	106,9
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	30.223	33.459	90,3	33.459	31.625	105,8
03	Osiguranje motornih vozila	476.671	320.809	148,6	320.809	308.249	104,1
04	Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05	Osiguranje vazduhoplova	0	8	0,0	8	0	
06	Osiguranje plovni objekata	45	0		0	0	
07	Osiguranje robe u prevozu	84.779	179.769	47,2	179.769	231	77.859,1
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	169.854	105.574	160,9	105.574	161.532	65,4
09	Ostala osiguranja imovine	241.282	119.313	202,2	119.313	210.703	56,6
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.425.071	7.637.667	97,2	7.637.667	7.778.298	98,2
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	50.083	51.417	97,4	51.417	36.343	141,5
14	Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	244	244	100,0	244	672	36,3
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18	Osiguranje pomoći na putovanju	14.653	10.347	141,6	10.347	13.988	74,0
	Ukupno	8.806.696	8.836.791	99,7	8.836.791	8.895.553	99,3

20. Neto prihodi od premije

		Neto prihodi od premije		Indeks 2022/2021	Neto prihodi od premije		Indeks 2021/2020
		2022	2021		2021	2020	
01	Osiguranje od posledica nezgode	997.789	874.720	114,1	874.720	793.662	110,2
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	531.036	400.260	132,7	400.260	369.977	108,2
03	Osiguranje motornih vozila	2.306.448	1.834.566	125,7	1.834.566	1.681.772	109,1
04	Osiguranje šinskih vozila	15.642	8.823	177,3	8.823	2.836	311,1
05	Osiguranje vazduhoplova	70.234	30.489	230,4	30.489	85.271	35,8
06	Osiguranje plovni objekata	33.336	15.747	211,7	15.747	16.336	96,4
07	Osiguranje robe u prevozu	88.542	70.963	124,8	70.963	22.854	310,5
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	368.058	261.051	141,0	261.051	275.106	94,9
09	Ostala osiguranja imovine	387.049	288.182	134,3	288.182	146.510	196,7
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.296.094	7.642.539	108,6	7.642.539	7.434.211	102,8
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	5.325	-3.705	-143,7	-3.705	1.809	-204,8
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	28.666	19.057	150,4	19.057	18.911	100,8
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	218.614	201.531	108,5	201.531	148.278	135,9
14	Osiguranje kredita	11.768					
15	Osiguranje jemstva	2.793	3.889	71,8	3.889	16.452	23,6
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	89.406	60.733	147,2	60.733	19.086	318,2
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	27	12	223,5	12	17	69,4
18	Osiguranje pomoći na putovanju	270.170	191.987	140,7	191.987	145.185	132,2
	Ukupno	13.720.997	11.900.846	115,3	11.900.846	11.178.275	106,5

21. Odnos neto rezervacija za štete i neto prihoda od premije

		Neto rezervacije za štete		Učešće	Neto prihodi od premije		Učešće
		2022	2021		2021	2021	
01	Osiguranje od posledica nezgode	313.792	997.789	31,4%	378.184	874.720	43,2%
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	30.223	531.036	5,7%	33.459	400.260	8,4%
03	Osiguranje motornih vozila	476.671	2.306.448	20,7%	320.809	1.834.566	17,5%
04	Osiguranje šinskih vozila	0	15.642	0,0%	0	8.823	0,0%
05	Osiguranje vazduhoplova	0	70.234	0,0%	8	30.489	0,0%
06	Osiguranje plovni objekata	45	33.336	0,1%	0	15.747	0,0%
07	Osiguranje robe u prevozu	84.779	88.542	95,7%	179.769	70.963	253,3%
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	169.854	368.058	46,1%	105.574	261.051	40,4%
09	Ostala osiguranja imovine	241.282	387.049	62,3%	119.313	288.182	41,4%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.425.071	8.296.094	89,5%	7.637.667	7.642.539	99,9%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	5.325	0,0%	0	-3.705	0,0%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	28.666	0,0%	0	19.057	0,0%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	50.083	218.614	22,9%	51.417	201.531	25,5%
14	Osiguranje kredita	0	11.768	0,0%	0	0	
15	Osiguranje jemstva	0	2.793	0,0%	0	3.889	0,0%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	244	89.406	0,3%	244	60.733	0,4%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	27	0,0%	0	12	0,0%
18	Osiguranje pomoći na putovanju	14.653	270.170	5,4%	10.347	191.987	5,4%
	Ukupno	8.806.696	13.720.997	64,2%	8.836.791	11.900.846	74,3%

22. Prinos investicija na prosječan portfolio

	Prinos		Prosječan portfolio	Prinos u %	Prinos		Prosječan portfolio	Prinos u %
	2022	2022			2021	2021		
Ukupno inv. portfolio sa rashodima fin. obaveza	588.990	20.029.150		2,9%	560.307	19.529.819		2,9%

23. Učešće bruto dobiti u neto prihodima od premije

	Dobit prije oporezivanja	Neto prihodi od premije	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Neto prihodi od premije	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	2.436.169	13.720.997	17,8%	1.934.237	11.900.846	16,3%

24. Učešće bruto dobiti u prosječnom kapitalu

	Dobit prije oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	2.436.169	8.405.501	29,0%	1.934.237	8.966.498	21,6%

25. Učešće bruto dobiti u prosječnoj aktivi

	Dobit prije oporezivanja	Prosječna aktiva	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Prosječna aktiva	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	2.436.169	30.310.699	8,0%	1.934.237	28.760.109	6,7%

26. Bruto dobit po akciji

	Dobit prije oporezivanja	Broj akcija	Dobit po akciji	Dobit prije oporezivanja	Broj akcija	Dobit po akciji
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	2.436.169	19.402	126	1.934.237	19.402	100

27. Učešće neto dobiti u prosječnom kapitalu

	Dobit posle oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće	Dobit posle oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	2.100.234	8.405.501	25,0%	1.741.085	8.966.498	19,4%

28. Učešće bruto dobiti u neto prihodima od premije

	Raspoloživ kapital	Neto prihodi od premije	Učešće	Raspoloživ kapital	Neto prihodi od premije	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	7.235.117	13.720.997	52,7%	7.023.117	11.900.846	59,0%

29. Odnos raspoloživog i minimalnog zahtjevanog kapitala

	Raspoloživ kapital	Minimalni zahtjevan kapital	Indeks	Raspoloživ kapital	Minimalni zahtjevan kapital	Indeks
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	7.235.117	3.000.000	241,17	7.023.117	3.000.000	234,10

30. Učešće raspoloživog kapitala u neto tehničkim rezervacijama

	Raspoloživ kapital	NTR	Učešće	Raspoloživ kapital	NTR	Učešće
	2022	2022		2021	2021	
Ukupno	7.235.117	18.233.088	39,7%	7.023.117	16.780.793	41,9%

31. Odnos premije u samopridržaju i prosječnog kapitala i bruto tehničkih rezervi

	Premija u samopridržaju 2022	Prosječan kapital i BTR 2022	Indeks	Premija u samopridržaju 2021	Prosječan kapital i BTR 2021	Indeks
Ukupno	15.093.584	27.801.717	54,29	12.797.393	26.440.335	48,40

32. Odnos premije u samopridržaju i prosječnog kapitala

	Premija u samopridržaju 2022	Prosječan kapital 2022	Indeks	Premija u samopridržaju 2021	Prosječan kapital 2021	Indeks
Ukupno	15.093.584	8.405.501	179,57	12.797.393	8.966.498	142,72

33. Odnos prosječnog stanja NTR i neto prihoda od premije

	Prosječne NTR 2022	Neto prihodi od premije 2022	Indeks	Prosječne NTR 2021	Neto prihodi od premije 2021	Indeks
Ukupno	17.506.941	13.720.997	127,59	16.258.462	11.900.846	136,62

34. Odnos kapitala i neto prenosne premije

	Kapital 2022	Neto PP 2022	Indeks	Kapital 2021	Neto PP 2021	Indeks
Ukupno	8.109.658	8.963.479	90,47	8.701.345	7.590.892	114,63

35. Učešće kapitala u ukupnoj pasivi

	Kapital 2022	Pasiva 2022	Učešće	Kapital 2021	Pasiva 2021	Učešće
Ukupno	8.109.658	31.503.113	25,7%	8.701.345	29.118.285	29,9%

36. Učešće neto tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi

	NTR 2022	Pasiva 2022	Učešće	NTR 2021	Pasiva 2021	Učešće
Ukupno	18.233.088	31.503.113	57,9%	16.780.793	29.118.285	57,6%

37. Bruto fakturisana premija po zaposlenom (FTE)

	Bruto premija 2022	Prosječan broj zaposlenih 2022	Premija po zaposlenom	Bruto premija 2021	Prosječan broj zaposlenih 2021	Premija po zaposlenom
Ukupno	17.392.666	131,3	132.431	14.406.332	129,8	111.014

 Oglavni direktor:

Nebojša Ščekić